

קונטרס

הבינוני

**פרשת
וישלח
תשפ"ג**

שנה ה'
חוברת י'
גליון 230

שיעורי

**הרב שמעון
שפיצער שליט"א**

קול הבינוני

718.686.8300 ארה"ב:

0204.586.2115 בריטניה:

03.300.0223 בלגיה:

072.257.7726 ארץ ישראל:

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים השווים לכל נפש הנאמרים מדי יום ביומו בכל מקצועות התורה והחסידות מסודרים להפליא ומלאים כל טוב

להצטרף לקבלת השיעורים או החוברות באימיל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 03.3096216
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור ק"ע

יום שלישי פרשת ויצא ה' כסלו תשפ"ג

- ה חיבור העשיה למחשבת ודיבור האמונה**
- דרך פקודיך הביניני | פיור נתן לאביונים | עשיית מצוה בנפש רוח ונשמה | חלק העשיה במצוות לא תעשה | מצות האמונה במחשבה דיבור ומעשה | תפילת המאמין | אין אמונה בלי עשיה | סוף מעשה במחשבה תחילה | בוחן לבות ה' | אכילה המשועבדת למחשבה | לעמוד לשרת בשם ה' | כל אדם שיש בו גסות הרוח | והתענג על ה' | עשיה לשם עבדות | רפאות תהי לשרך | זהירות מהפרדת העשיה מהמחשבה | השתדלות עושים בקרירות | הנני נותן לפניכם את דרך החיים | העשיה מעידה על המחשבה והדיבור | אברך כולל שאין לו כדי הוצאות הבית | מרי דחושבנא | אנכי בדרך נחני ה' | דרך שתמיד עובדת

יום ראשון פרשת וישלח י' כסלו תשפ"ג

- כ נסיונו ועלייתו של הנתון למרמס לרגלי אחד מקרוביו**
- עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי | הרמאי מאשים את יעקב ברמאות | הבנות בנותי והבנים בני | נר לרגלי דבריך ואור לנתיבתי | יותר קשה להנצל מבעל בחירה | כי לא בחיל ולא בכוח | דרך ארוכה לפנינו | אמונתי היא שתעמוד לי | אז תתענג על ה' והאכלתיך נחלת יעקב אביך | לא תסורו ימין ושמאל | וישראל אהב את יוסף | החיים והמות נתתי לפניך | תורת שם ועבר | גדול ת"ת יותר מכיבוד אב ואם

יום שני פרשת וישלח י"א כסלו תשפ"ג

- ל עבודת היהודי לראות את השליחות שבכל דבר ובכל אדם**
- וישלח יעקב מלאכים | הצדיקים ממונים חביב עליהם כגופם | ראיית המלאכים אינה נבואה | כי מלאך ה' הוא | מדרגות רבות בראיית מלאכים | ראיית מלאכים בעולם העשיה | התפעלות הנפש - זה לעומת זה | בשבילי נברא העולם | שני מיני שלוחים לאדם | כל אחד זוכה למוכיח | פקח עיניך וראה | את המאור הגדול ואת המאור הקטן | המשכת גבורות או המשכת חסדים | זהירות מן הצמצום | כל הפוסל במומו פוסל | חלוק לי מימך ואעבור בך

מדור עיון תפילה שיעור ס"ה

יום רביעי פרשת ויצא ו' כסלו תשפ"ג

- מ החובה והזכות להתפלל בכוונה ובהתרגשות**
- בבית אלוקים נהלך ברגש | כי חוק לנפש הוא | צרת המתפלל בלי התרגשות | ההרגשים הם כלים לעבודת ה' | שתיים רעות עשה | והבור ריק אין בו מים | אבל

נחשים ועקרבים יש בו | סור מרע על-ידי עשה טוב | זה לעומת זה עשה האלוקים
| בראתי לו תורה תבלין | מי שאינו בוטח בה' בוטח בע"ז | איזה שוטה המאבד
מה שנותנים לו | המתעלם משלם ביוקר

יום חמישי פרשת ויצא ז' כסלו תשפ"ג

מט תורה לשמה חלק ז'

למד מאהבה וסוף הכבוד לבוא | תיקון המעשים כהכנה ליצירת קשר של אהבה |
אהבת עולם אהבתנו | אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני | החיצון משמש את
הפנימי | רצוננו לראות את מלכנו | המוחבב את האדם מקרבו ויודעו ומכירו | אין
חיבור בלי הבנה הדדית | דע את אלוקי אביך | הלבבות מבינים זה את זה | אין
מגלים סוד רק לאוהב אמיתי | לומד על מנת לעשות שינויים | אל הר האלוקים
חורבה | התענוג שבלמוד התורה

מדור אור החיים הק'

ערש"ק פרשת וישלח ט"ו כסלו תשפ"ב

נח בחינת כל - שפע שלעולם אינו נחסר

וכי יש לי כל | כד הקמח לא כלתה | ויבוא יעקב שלם | כח הריפוי הקיים בבריאה
| נקודת החיות חוזרת ומתפשטת | כח מחשבתו של אדם | כי כל בשמים ובארץ
| אין השפע נחסר מעשיית רצון ה'

מדור הילולא דצדיקיא

ערש"ק פרשת וישלח ט"ו כסלו תשפ"ב

סב הרה"ק רבי דוב בער זיע"א המגיד הק' ממעזריטש

מקבלים זה מזה | ומתלמידי יותר מכולם | אל תבואני רגל גאווה | אחד חכם אחד
תם | אותותינו לא ראינו | אם יסתר איש במסתרים | בלתי לה' לבדו | מסירות
נפש לקרב נשמות לאור שבעת הימים

מדור אמונה ובטחון

שיעור ק"ע

לזכות אליעזר בן פיגא ומשפחתו

פטרון מדור אמונה ובטחון

לזכות

החתן שמעון בן רחל ליבא

והכלה שיינדל בת חיה חנה

לזכות

החתן יעקב הכהן בן רבקה

הכלה שיינדל בת טשארנא רחל

נדבת אבי הכלה

הר"ר יחיאל מיכל מייזעלס הי"ו

נדבת הר"ר יששכר דוב לעווי הי"ו

לרגל יום שלישי למילה לבנו היקר שיחי'

יום שלישי פרשת ויצא ה' כסלו תשפ"ג

חיבור העשיה למחשבת ודיבור האמונה

דרך פקודיך הביניני

יסוד גדול מובא בספרים^א ומקורו בזוה"ק שכל מצוה כדי שתיעשה בשלמות, צריכה להיעשות במחשבה דיבור ומעשה. בכל מצוה צריך האדם להשקיע מחשבה, הוא צריך להשקיע דיבור, ואף באותן מצוות שאינן מתקיימות על-ידי דיבור, להרבה מהן יש ברכה, ואף באותן שאין ברכה, יש ענין שהאדם יאמר בפיו שהוא רוצה לקיים מצוה פלונית, והוא צריך לעשות מעשה. אכן הספר "דרך פקודיך" להרה"ק ה'בני יששכר'

זיע"א^ב מיוסד על זה, שם הוא מורה דרך בכל מצוה מה לחשוב, מה לדבר ומה לעשות (אכן לא זכה לסיים את חיבורו וכתב רק על נ"ח המצוות הראשונות). ונמצא לפי יסוד זה שכאשר האדם בא לקיים מצוה, יתבונן אם הוא משקיע מספיק מחשבה, דיבור ומעשה, וכשיוסיף בשלושת אלה, תהיה מצוותו יותר בשלמות.

פיזר נתן לאבינוים

בספר "עירין קדישין" (תניינא, ליקוטים) נדפס מהרה"ק מרוז'ין זיע"א שאמר

א. ספר הגלגולים למון האר"י הק' ז"ל, פ"ד. תולדות יעקב יוסף בהקדמה ועוד כמה מקומות בספריו הק'.
ב. ראה שם הקדמה ג'.

עשיית מצוה כנפש רוח ונשמה

ובטעם הדבר שהאדם צריך לקיים כל מצוה עם כל שלושת החלקים, מחשבה דיבור ומעשה, כתב ה'בני יששכר' בספרו **"אגרא דכלה"** (פרשת ויקהל) כי **האדם צריך לקיים את המצוה עם כל חלקי נפשו**. לא די בחלק אחד מחלקי נפשו. **הוא מחויב שנפשו רוחו ונשמתו ישתתפו בקיום המצוה**. ובכן אם יקיים האדם את המצוה רק במעשה, נפשו בלבד תהיה בקיום המצוה, והחלקים הגבוהים ממנה, הרוח והנשמה, לא יהיה שם כלל. ומצד שני, אם יקיים את המצוה רק במחשבה, נשמתו בלבד תהיה בקיומה ולא הנפש. בכדי שכל האדם יקיים את המצוה ויתדבק בה, הוא צריך להשתמש עם כל החלקים הנמצאים אצלו. **כשהאדם משתמש עם מוחו, נשמתו קיימת אז**, כי הנשמה נמצאת במוח כפי שאומרים ב'הנני מכוון' לפני הנחת תפילין "הנשמה שבמוחי". אבל אין זה מספיק, כי צריך שגם הרוח תשתתף, ולכן הוא צריך גם להוציא כפה, ואז הרוח משתתפת, וכן הוא צריך לקיים את המצוה במעשה, כי כשהאדם עושה מעשה, לא הגוף עושה, שהרי תראה שכאשר הגוף מת, אינו יכול לעשות, אלא הנפש הקיימת אצל כל בעלי החיים ומחיה את הגוף, היא זו שעושה. רק כשהאדם מושיט את ידו ומקיים בה מצוה, הוא משתף את נפשו בקיומה. **כשאדם משקיע במצוה את המוח, הדיבור והעשייה, ביחד הוא מקיים את המצוה בשלמות נפלאה**. נפשו רוחו ונשמתו מקיימות את המצוה.

למעשה ה'בני יששכר' מוסיף עוד שכאשר האדם מקיים את המצוה בהיידור, הוא מוסיף גם את חלק החיה שבו, כידוע שלמעלה מהנשמה, יש עוד שני חלקים, חיה ויחידה, וכשהוא מקיים את המצוה

שהבעש"ט הק' זי"ע פירש לשון הכתוב (תהלים קיב, ט) "פזר נתן לאביונים" שמשמעותו שהקב"ה נתן את מידת הפזרנות לאביונים. והשאלה מה צורך יש לאביונים במידה זו, הרי אין להם מה ליתן. השיב על כך הרה"ק מרוז"ן: **חז"ל** (אבות ד, יא) אמרו "העושה מצוה אחת, קונה לו פרקליט אחד", היינו שנברא מלאך ממצוותו, ומלאך זה אינו יכול להיות שלם בקומתו רק אם המצוה מתקיימת בשלמות, היינו במחשבה דיבור ומעשה. ובכן אם קיים האדם רק חלק המעשה של המצוה ואת חלקי המחשבה והדיבור לא קיים, נברא מלאך עם גוף בלי נשמה. ומה עושה הקב"ה? הוא מביא אותו שוב לעולם כדי לתקן את המלאך. ולמשל, אם קיים מצות צדקה בלי מחשבה ודיבור, הוא מתגלגל שוב בעולם ואז הוא נולד במזל של עניות, כי אם ייוולד במזל של עשירות, יתכן ששוב יקיים מצות צדקה בלי מחשבה ודיבור, ועכשיו שהוא נולד במזל של עניות, ישתוקק כל ימיו לקיים מצות צדקה ויאמר בפיו רצוני לקיים מצות צדקה ובוזה יתקן את המלאך המחכה לזה. זהו פזר נתן לאביונים. האביונים נולדים במדת הפזרנות כדי שישתוקקו ליתן צדקה, וכך ישלימו את המצוה שקיימו במעשה בגלגול הקודם ויתקנו את המלאך.

אמר הרה"ק מרוז"ן: זהו הפירוש (ראה טו, י) "נתון נתן לו". התורה כפלה לשונה לומר: תתן לא רק במעשה, אלא גם בדיבור, שתאמר בפיק - "אני רוצה ליתן צדקה לקיים מצות צדקה". והמשך הפסוק "ולא ירע לבבך בתתך לו", שלא תתן ולבך בעמך, אלא תוודא שלבך נותן צדקה, פיק נותן צדקה וידך נותנת צדקה. וסיפא דקרא "כי בגלל הדבר הזה", בגלל הוא לשון גלגול. אם לא תקיים את המצוה עם כל החלקים, תצטרך להתגלגל בעולם שוב.

"עצרי! אל תעשי יותר", והיא מקבלת ועוצרת, נעשה בה התעוררות גדולה שהרי היא נכנעת לעבוד את ה'. הנפש עובדת עכשיו את ה' באי עשיה. הוי אומר: אין אנו מדברים במי שישן במיטתו. כשהאדם ישן ואינו עושה, אין נפשו מתעוררת שלא לעשות. הוא אינו עושה כי הוא ישן, הוא אינו עושה, כי זה לא מעניין אותו. אך כשהאדם רוצה להמשיך, ואינו ממשיך לעשות, אז נפשו מתעוררת. הרי אפשר להרגיש זאת בחוש, מי שרוצה להמשיך ולהתקדם, כשעוצרים אותו, זה כואב לו. הוא צריך לקבל החלטה ולהתאפק. ההתאפקות היא כוח שבנפש. עבודה גדולה היא, עבודה של יגיעה. מי עושה אותה יגיעה? הנפש. האמת שלפעמים יותר קשה להפסיק מעשיה מאשר להמשיך לעשות. זה דורש חלקים יותר עמוקים שבנפש. אם כן הדבר נפלא, אומר ה'בני יששכר', כי מה הענין שהמצוות יתקיימו במחשבה דיבור ומעשה? הרי הענין הוא שהאדם יעבוד את הקב"ה בנפש רוח ונשמה. כשהוא חושב, נשמתו עובדת אז את הקב"ה, כשהוא מדבר, הרוח עובדת אז הקב"ה. הדיבור הוא כלי לרוח, כי כן הרוח נקראת רוח ממלאל. נמצא שחלק העשיה שבו האדם עובד את הקב"ה, הוא לא מפני שיש ענין מיוחד בעשיה דווקא. הוא יכול בעצם לעשות אותו דבר על-ידי חוסר עשיה, כי סוף כל סוף הוא עובד את ה' בכוחות נפשו. ולכן אמרו חז"ל (קידושין לט, ב) שכל מי שבא עבירה לידו וניצל ממנה, נחשב לו כאילו עשה מצוה, כי צריך היה להתאפק, וכשהאדם מתאפק, הוא עובד את ה' בנפש, וכל אחד יכול להרגיש זאת.

מצות האמונה במחשבה דיבור ומעשה

ולענייננו, ענין האמונה והבטחון, כשאנו נצטוונו לקיים את המצוה שכל המצוות

בשמחה, הוא מוסיף גם את היחידה. אבל קודם כל צריך האדם לראות לקיים את המצוה במחשבה, דיבור מעשה, וכך הוא מקיים אותה כדבעי. ניקח לדוגמא מצות תפילין. האדם מכוון ואומר בפיו לפני קיומה שבאותן פרשיות שהוא עומד זה עתה לקשור על זרועו ולהניח על ראשו, כתוב שהקב"ה לבדו מנהל את העולם, ושהוא הוציאנו ממצרים. וכן הוא מבקש שהתפילין ישפיעו לו סייעתא דשמיא להצליח להכניע את יצרו. זהו חלק המחשבה. זה גם דיבור, שהרי הוא אומר זאת בפיו. אבל עיקר הדיבור הוא בעת אמירת הברכה. ואח"כ הוא קושר את התפילין ומקיים את חלק המעשה. זה נקרא שהאדם קיים מצוה בשלמות, ובאופן זה צריכות להתקיים כל המצוות כולן.

חלק העשיה במצוות לא תעשה

וב'אגרא דכלה' (שם) מוסיף עוד דבר שנחוץ לנו מאוד להבנת הדברים שעליהם אנו מדברים לאחרונה. הוא שואל שם מה עושים עם אותן מצוות שאין להם חלק המעשה, כגון שס"ה מצוות לא תעשה שקיומן הוא בשב ואל תעשה, איך נוכל לשתף באותן מצוות את כל החלקים, נפש רוח ונשמה. ומבאר שכאשר האדם עושה דבר המותר, וכשהוא מגיע לחלק האסור פורש ונמנע מלעבור על האיסור, נחשב לו הדבר כעשיה. ומביא זאת מהאר"י הק' ז"ל שכתב שכאשר האדם מגלה את שערו ומשאיר את פאות הראש והזקן, הוא מקיים בזה מצוה על-ידי עשיה. וכן הוא מסמך זה על הפסוק הנאמר גבי שבת "ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש". בזה שהוא נמנע מלעשות מלאכה בשבת, נחשב לו הדבר כמקיים מצוה בפועל.

וביאור הדבר הוא כזה: כשנפש האדם עסוקה בעשיית מעשה, ברגע שאומרים לה:

מאפטא זיע"א - "גם כי אתאמץ בעצות ותחבולות מבלעדי עוזך ועזרתך אין עזרה וישועה". הוא נזכר בכל הדברים האלה במחשבתו, וכפי שראינו **שבנוסף לכל זה הוא גם מפשפש במעשיו**, כמו שאמר **חז"ל** (ברכות ה, א) "הרואה יסורין באים עליו יפשפש במעשיו". הוא חושב אולי יש בידי איזה חטא ועוון שבגללו באו לי היסורים, אולי יש איזה דבר שאני צריך לתקן.

תפילת המאמין

הנה **באמצעות כל זה הוא מקיים מצות האמונה במחשבה**, ועכשיו הוא צריך לעשות את הצעד הבא ולקיים אותה **בדיבור**. התורה אמרה **שמי ששרוי בצרה, מחויב הוא לקחת את כל יסודות האמונה שחשב ויקיים אותם בדיבורו**. ואיך יעשה זאת? **על-ידי התפילה**. הרי למדנו שהתפילה יש לה מדאורייתא **חלק השבח**^א, אשר **אז האדם משריש בקרבו באמצעות דיבורו שהקב"ה הוא כל יכול** ושאינן רחמנות כרחמנותו, **ושהוא טוב ומטיב**. הן כך אנו אומרים בשלוש הברכות הראשונות של שמונה עשרה אשר הן חלק השבח של התפילה. אנו מדברים שם על כך שהקב"ה מנהל את העולם, והוא מרחם, והוא סומך נופלים ורופא חולים, ובכוחו להחיות מתים. האדם חוזר בתפילתו על אותם יסודות של השגחה פרטית ושל טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו, אלא שעכשיו הוא עושה זאת בדיבור. ואח"כ בא **חלק הבקשה** ובו הוא **משריש בעצמו שהקב"ה יכול לשנות, וחוז וממנו אין שום אדם ושום דבר יכול לשנותו**. נמצא שחלק הבקשה של התפילה מוסיף את החלק באמונה שהוספנו בשיעור זה - "איני יכול, אך הקב"ה יכול, ואם כן אני צריך לפנות אליו ולבקש ממנו על זה,

תלויות בה, מצות אנכי ה' אלוקיך, מצות האמונה, המצוה לזכור את מציאות ה' ושהוא הוא המנהיג את הכל ובכוחות עצמו אין האדם יכול לעשות מאומה, אלא הוא תלוי בהש"ת, עלינו להבין שמדובר במצוה ככל המצוות, ואף יותר מכל המצוות שהרי היא שורש כל המצוות, וכיון שכן צריך לקיים אותה כשאר כל המצוות, והיינו **לקיים אותה בשלימות הראויה כאמור במחשבה דיבור ומעשה**. האדם צריך להתחזק בזה עד שידע בבירור שהוא מקיים את המצוה עם כל החלקים שבה, ובכן איך מקיימים מצוה זו עם כל החלקים שבה? הנה זה מחזיר אותנו אל מה שדיברנו בשיעור הקודם שכאשר האדם נקלע למצב, איזה מצב שיהיה, יידע שזה הולך עם סדר של מחשבה דיבור ומעשה, וצריך שיהיה לו כל החלקים באופן בריא, כדי שבאמת יקיים את המצוה.

אחת מהדוגמאות שהבאנו בשבוע הקודם היא כשבאו יסורים על האדם, אם יסורים גדולים, אם איזו פרשיה שאינו יודע איך להסתדר אתה. הבאנו כדוגמא ענין רפואי, ונתבאר **שהדבר הראשון** שהאדם צריך לעשות הוא להכניס את הקב"ה במחשבתו. **יחשוב מחשבות של אמונה - "הקב"ה הוא זה שהכניס אותי למצב זה והמצב הזה מחושב על ידו לפרטי פרטים"**. אח"כ הוא צריך להזכיר לעצמו **שהקב"ה עושה הכל לטובה ובוודאי עשה זאת לטובתו**. וכאן צריך להוסיף מה שלא הזכרנו בשיעור הקודם שבאותן מחשבות לא די שיחשוב שהקב"ה עשה זאת ושזה לטובה. **הוא צריך להוסיף עוד במחשבתו - "ורק הקב"ה יכול לשנותו. זה תלוי אך ורק בו ואף אחד אחר אינו יכול לשנותו"**, וכאותו לשון שבתפילת הרה"ק **רבי מאיר**

ג. ראה רמב"ם הלכות תפילה פ"א ה"ג. ראה עוד מה שהובא שם ברמב"ם הוצאת פרנקל במקו"צ וספר המפתח שעוד כמה קדמונים ס"ל שכל החלקים הם מן התורה.

בכל תפילת שמונה עשרה, יש סלח לנו. הוי אומר: בכל תפילה אומר האדם להשי"ת: **"מצד מעשי הרעים, לא הייתי ראוי. אבל אני חוזר בתשובה. אני מבין שלא מגיע לי, אבל אני רוצה לחזור ולהתקרב אליך."** זה מה שגורם שתפילת האדם תהיה דבר מושלם. התפילה גם צריכה חלק זה. חלק המחשבה אינו שונה מחלק הדיבור, וכל מה שקיים בחלק המחשבה, הוא צריך לחזור ולקיים בחלק הדיבור.

אין אמונה בלי עשייה

וכאן אנו מגיעים אל החלק שדורש חזרה וליבון יותר מכל, הלא הוא חלק המעשה. חלק המעשה הוא שלאחר שקיים מצות האמונה והבטחון במחשבה ובדיבור, הוא צריך לקיימה במעשה. אם לא תמשיך עכשיו בחלק האחרון לעבוד את ה' במעשה לאחר שחשבת ודיברת, תהיה דומה למי שהתלהב במחשבות של תפילין וברך את הברכה בהתלהבות גדולה עם כוונות ויחודים ובפועל לא הניח תפילין שלא יצא ידי חובה. התבוננת שהקב"ה הביא אותך למצב זה והתפללת על זה, אם אינך מקיים את חלק המעשה, אינך יוצא ידי חובת האמונה. אמנם יש יוצא מן הכלל, וזה כאשר האדם אנוס, היינו כשבמציות אי אפשר לעשות שום דבר, כי אז מתקיים בו מאמר חז"ל (קידושין מ, א) "חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה", ובר מן דין כבר נתבאר לעיל שפעמים הרבה נחשב חוסר העשייה כשדורש התאפקות - כעשייה. אבל אנו נדבר כעת על רוב המקרים שבהם יש מה לעשות, בהם יש הרבה פעמים שהאדם כבר קיים את חלקי המחשבה והדיבור, ועכשיו קשה לו לקיים את מצות האמונה במעשה. עליך לדעת שאם אינו מקיים אותה במעשה, אינך יוצא ידי חובה. אתה מחויב להאמין, אתה מחויב לקיים מצות האמונה,

ולחכיר שהוא יכול ושהוא רוצה לעזור לי ויעשה בשבילי את הטוב ביותר".

ואז יש את חלק ההודאה של התפילה אשר כוללת את הכל כמו שדיברנו בשיעור הקודם שכאשר האדם מודה, נמצא שהוא מאמין, ונמצא שהוא מאמין גם אם לא יהיה בדיוק כפי שרצה, ונמצא שהוא מאמין בכל האופנים. הא לך שכאשר האדם מתבונן באופן הפשוט ביותר לדעת מהו שבח, מהי בקשה ומהי הודאה, הוא מוצא שהוא נוטל את כל הדברים שנצטוו לחשוב עליהם ומקיימם על-ידי התפילה, והוא מצווה על זה, כי כך יקיים מצות האמונה לא רק בנשמתו אלא גם על-ידי רוחו. וכפי המובן מדברי ה'בני יששכר' אין הענין סתם לעקם את השפתיים, אלא המוח הוא כלי שהנשמה תעבוד את ה', והפה הוא כלי שהרוח תעבוד אותו, והאדם יכול להיווכח בזה בעצמו, כי יראה כשהוא מדבר שמופעלים אצלו חלקים נוספים שבנפש ויש אצלו הרבה יותר הרגש. כך מבואר בספרים שיסוד האש של האדם אינו משתתף כל-כך כשהוא חושב, רק כשהוא מדבר, האש מתעוררת ומתערבת עם המים וכמו שתראה שההבל היוצא מפיו בעת דיבורו הוא לח וחס. ובכן, כשהאדם מדבר הוא עובד את ה' עם חלקים נוספים בנפשו, הוא מקיים אז מצות האמונה בדיבור, וזהו הסדר שהאדם צריך להתנהג על פיו בכל מצב.

ובחזרה אל הדוגמאות שהבאנו בשבוע הקודם. אם זה ענין רפואי, הוא התבונן שמאת ה' היתה זאת ואח"כ התחיל להתפלל עליו. אם זה קושי במציאות זיווג, הוא חושב שהקב"ה מסבב שכך יהיה, הוא חושב שזה לטובה, הוא פשפש במעשיו, ואח"כ קיים גם חלק הדיבור כשהתפלל על זה. אגב, כשם שיש פשפוש במעשים במחשבה, כך יש פשפוש במעשים בדיבור.

מקיים את העשיה על-פי מה שחשב. אבל מי שמתחיל תיכף ומיד עם העשיה ואומר - "אם לא יצליח ככה, נעשה ככה", איזה פנים יש לעשייתו? תחשבו על מי שמתחיל לבנות בית כנסת. הוא בא עם כל ההתלהבות - "תביא עצים ואבנים ונתחיל לבנות. לא הולך ככה? בסדר, נהרוס ונתחיל מהצד השני". כל אחד מבין שזה טיפשי. רק אם חשב היטב קודם לכן והתפלל, החלק האחרון הוא המעשה, וכשהוא עושה, אינו זז ממחשבתו. כפי ששרטט בתוכנית, כך הפועלים בונים בלי שום סטייה. מסתכלים בתוכנית. אם כתוב שם שכאן צריך לשים קורת עץ, שמים כאן קורת עץ. לא מחליטים באמצע העבודה לשים את הקורה באופן אחר. אי אפשר לשנות עכשיו. שינויים אפשר לעשות רק בעת שרטוט התכנית. עכשיו מצייטים, ציות מוחלט ויבש. אין צריך לערוך אסיפות בעת שבונים, אין צריך להפעיל אז את ההרגשים. דבר אחד צריך, לפעול לפי מה שרשום בתכנית, אחד לאחד.

אכן כלל זה קיים באופן כללי בחיי האדם. דוגמא פשוטה: אם האדם רוצה לקום בשעה מוקדמת בבוקר, הדרך להצליח בזה היא שיחשוב קודם שיעלה על יצועו: "האוכל לתפקד עם מיעוט שינה כזה או לא אוכל? - אבל אני צריך לקום מוקדם!". הוא עושה את כל החשבון ונושא תפילה לה', ועכשיו הוא מחליט את ההחלטה ונגמר הסיפור. מחר בבוקר אין החלטות, אין אסיפות ואין הרגשים. יש רק עשיה. עשיה ותו לא. כשהשעון מעורר מצלצל, קופצים מהמטה. "אבל..." אין אבל. אבל היה אתמול. זהו הכלל, כל עשיה שהאדם יכול לעשות, הדרך שתיעשה נכונה היא על-ידי שיחשוב היטב קודם על כל מה שיש לו לומר ולטעון, ואז כשמגיעה שעת מעשה, הוא עושה בלי דין ודברים.

וקיום מצות האמונה פירושו שעכשיו תעשה משהו. אם הקב"ה אומר לך ללכת לרופא - תלך לרופא; אם הקב"ה אומר לך להתעניין לגבי שידוך פלוני ולא תתן לזה ליפול מבין האצבעות - תעשה כן בלי להתמהמה; אם אומר לך לטפל עכשיו באיזה ענין שנוגע לחינוך הילדים - קום ועשה. **אינך יכול להימנע, כי הקב"ה צוה אותך לעשות ואם אינך עושה,** לא השלמת את אמונתך.

ומזה אנו באים אל החלק הנחוץ ביותר. יש שישאל האדם: מהיכי תיתי שחלק המעשה נקרא בשם אמונה ובטחון? אני יכול להבין שלאחר שהאדם מאמין ומתפלל, הוא מחויב לעשות השתדלות, אבל מדוע תקרא לזה אמונה? איני מבין, וכי מפני שאני הולך לרופא אני מקיים מצות אמונה?! אמונה פירושה שאני מאמין, במחשבה ובדיבור. אח"כ אם תרצה לומר לי שאני מחויב ללכת לרופא, אם הלכה היא נקבל, אבל אל תקרא לזה אמונה. תאמר - קיימת כבר מצות אמונה, עכשיו אין לך ברירה, אתה מחויב לצאת לעבודה. הקב"ה אמר שחייבים ללכת לעבודה. אמונה אתה קורא לזה!?

סוף מעשה במחשבה תחילה

את התשובה צריך להבין היטב, ונתחיל בס"י. כל מה שצוה אותנו הקב"ה לעשות מעשים הוא שהאדם יקח את המחשבה והדיבור שלו ויעשה עשיה המחוברת אליהם. שמעו היטב! אפילו מצד חכמת חיים, הרי כל אחד מבין שכאשר האדם עושה עשיה בלי להבין מה הוא עושה, או אפילו מדבר ואינו חושב מה הוא מדבר, הדיבור והעשיה לא יהיה כראוי. כיצד האדם עושה עשיה שלימה? על-ידי שהוא חושב ומתבונן בזה קודם לכן ואח"כ הוא

להיפך, עשייתך תשתעבד למחשבה ולדיבור.

אכילה המשועבדת למחשבה

ניקח את ענין האכילה כדוגמא: האדם בוודאי צריך לאכול, אבל אם אינו חושב קודם לכן ואינו מתבונן, אלא ניגש ישר אל האכילה עצמה אשר מעוררת את תאוותו, אזי מחשבתו ודיבורו משתעבדים למעשה האכילה, ולכן נראה אותו שוקע במעשה האכילה ונהנה ממנו ומדבר על זה עם להט בעינים כמה זה טוב וערב. וכיון שהוא עושה כן, הוא ממילא משעבד את המחשבה והדיבור שלו אל העשייה.

אומרים לו לאדם: חשוב לפני אכילתך שהקב"ה ברא את המאכלים ושטעמם הערב מורה על מדת חסדו, חשוב מה אתה הולך לעשות בעת האכילה, ברך על אכילתך, ואז האכילה עצמה תהיה ברוגע. אתה יכול לאכול, אבל אתה אומר לכבוד שבת קודש ואינו שוקע באכילתך. אולי יש לך תענוג כשהאוכל נכנס לפה, אבל אתה לא טועם את האוכל עם כל הרמ"ח אברים ושס"ה גידים, אלא אכילתך משועבדת למחשבה ולדיבור שחשבת קודם לכן. כשאתה אוכל באופן זה, אתה משלים את העולם. אבל אם אחר ההכנה הגדולה יאכל בלהט כאדם מגושם, זה נקרא שהוא מפריד את העשייה שלו מהמחשבה והדיבור.

לעמוד לשרת בשם ה'

הרי תכלית מציאות העשיות בעולם, היא שהגוף יהיה כמשרת לנשמה. פירושו: הנשמה יורדת לעולם הזה ורצונה לעשות מצוות. היא זוכרת את הקב"ה ולהוטה אחר עבודתו, אבל היא לא יכולה לעשות כלום לבד. נתאר אותה כזקן חלוש שנכנס לבית הכנסת כשהוא סמוך ונשען על נכדו הצעיר. הנכד מסתכל על זקנו ושואל:

כבר מסרנו בעבר מה שאמר יהודי חשוב לגבי כיבוד אב ואם, שפעם היו לו נסיונות גדולים בזה. אביו אמר כך, אביו אמר כך. זה בער לו בפנים. אביו כן צודק, אביו לא צודק. עד שקלט שאין בזה שאלה - "מה שאבי אומר, זה מה שאני עושה", ונלקח ממנו הנסיון. אין עכשיו מקום למחשבה ולפלפול ולדיון מי צודק. כל זה לא נוגע עכשיו - "אבי הוא הראש, ואני רק היד". זהו זה. חיים קלים. בעצם זה מה שנקרא כיבוד אב ואם. הביטול. אין כאן מקום לדיון מי צודק.

בוחר לבות ה'

ובכן כדי לקיים מצות אמונה כראוי על-ידי עשייה, הענין הוא כך, בכל פעולה שהאדם רוצה לעשות, הוא רוצה לשנות משהו, הוא רוצה להרוויח כסף, הוא רוצה לתקן איזה דבר בחייו, הקב"ה אומר לו כך: הסיבה למה נתתי לך ידיים ויכולת לשנות דברים, הוא רק לשם נסיון, לראות אם תוכל לעשות הכל כפי שאני מצוץ ולא באופן אחר. כל העשיות של האדם צריכות להיעשות ביבשות בצמוד לתכנית שתוכננה מראש. הוא אינו עושה שום עשייה כשהוא מעורב רגשית ומרגיש שהוא מדבר ועושה ופועל ומשדד מערכות. לא, לא. כי אם הוא עושה עשייה כזו, הרי הוא מפריד את העשייה מהמחשבה שחשב קודם לכן.

ולא רק בענין האמונה והבטחון הוא כך. אכן אנו צריכים להראות מושג זה בדוגמאות אחרות של הכוונת מעשים גשמיים לעבודת ה' ואז נקלוט שיסוד ההשתדלות והבטחון הוא כאותו יסוד הקיים בכל שאר הדברים. הקב"ה אומר לאדם: רצוני שחלקי העשייה שלך יתחברו למחשבתך ולא יהיו כדבר נפרד, לא המחשבה והדיבור ישתעבדו לעשייתך, אלא

שיש בו גסות הרוח, כאילו בא על כל העריות." מה הפשט בזה? ובכלל, הרי אף אחד אינו ניצל מגסות הרוח? אך התשובה פשוטה. **גסות הרוח היא מה שהאדם מפריד את העשייה מהמחשבה. יש לגופו רצון עצמי.** הוא אינו רוצה לציית. **גסות הרוח** היא ההרגשה של כוחי ועצם ידי. הוא אינו רוצה להיות בלי דעה עצמית. גם כשהוא מקיים מצוה, הוא מרגיש שהוא עצמו עושה והקב"ה משועבד לו. זה נחשב שהוא עושה את התורה קרדום לחפור בו. הוא כל הזמן עסוק במה שהוא עצמו רוצה. הגוף חזק, הוא המאן דאמר, הוא אומר מה נכון ומה לא נכון, הכל כפי מה שמתאים לו. ומזה נובע המושג שהאדם דורש דברי דופי בתורה. יש לו תאוה וכבר יסדר שיהיה מותר. מה הבעיה הגדולה? גופו שולט והוא זה שמחליט. זוהי גסות הרוח. והרי זה אותו יסוד של עריות. מה זו עריות? יש לו לגוף תאוה ועכשיו הוא פועל על פי זה. הוא מפריד את העשייה מהמחשבה. הקב"ה הרי אמר אחרת. הקב"ה אמר שכל דבר שנאסר אפשר לטעום אותו באופן המותר, כמו שאמרו חז"ל (חולין קט, ב). מה הפשט בזה? העומק הוא שכאשר חלק העשייה משועבד לחלק המחשבה והדיבור של האדם, אזי אדרבה, אני זקוק לעשייה. בלי העשייה לא השלמת את העולם. אני צריך שתעשהו, אבל תעשהו נכונה. נמצא שהעשייה פירושה לציית למה שהמחשבה אומרת, ואת התענוג הוא מקבל מזה שמוחו מחובר לאן שהוא צריך להיות מחובר.

התענג על ה'

הידוע לכם איזה תענוג יכול האדם להרגיש כשהוא עושה את הדבר הנכון נכונה?! דוגמא פשוטה: האדם יודע שהוא צריך לבקש סליחה מפלוני. מאוד קשה לו לעשות את שיחת הטלפון, אבל הוא יודע שזהו הדבר הנכון. לוקח לו זמן עד שהוא

"סבא! אתה רוצה סידור?". הזקן מהנהן בעיניו, והנכד אץ רץ להביא לו סידור. שוב הוא שואל אותו אם הוא רוצה ליטול את ידיו קודם התפילה, ואז הוא מקרב אותו לאטו אל הכיור ונוטל לו את ידי, וכך הוא מעטפו בטלית ומניח לו תפילין.

זהו הגוף. הנשמה יש לה את חלקי המחשבה והדיבור, אבל היכולת לקיים את המצוות במעשה, אין לה. לזה מיועד הגוף. הפלא ופלא! הגוף הולך ומשמש את הנשמה, ותכלית גדולה יש בזה, כי כך האדם מכניס את הקב"ה עד לעולם העשייה. אין פירושו של דבר שיש כאן חסרון שהנשמה אינה יכולה לקיים את המצוות לבדה, ולכן נתנו לה משרת שיעזור לה. אלא הקב"ה ברא כן את האדם בכוונה תחילה כי רצה לראות אם הגוף באמת יהיה משרת כזה שאין לו דעה עצמית, ואדרבה הוא הוא זה שמאפשר לרצון ולתשוקה של הנשמה לצאת מן הכוח אל הפועל. הוא מגלה את הרצון הטוב של הנשמה שיתממש בפועל ממש. זהו משרת מסור.

ומה נקרא משמש שאינו מסור? לדאבון לב אנו יודעים מה זה. משמש שאינו מסור עובד בדיוק הפוך. הוא יודע שרבו חלש ומחליט להרוויח מזה. מוציאו ומביאו כפי רצונו והנאתו היכן שמשתלם לו. כך האדם משעבד את חלקיו הפנימיים, לחלק העשייה.

אכן זוהי המלחמה הגדולה שמתנהלת אצלנו תמיד בין הגוף והנשמה. האם העשייה נעשית ביבשות מתוך ביטול מוחלט לנשמה או שמא היא נעשית מתוך להט ורצון עצמי והוא כבר מוצא לעצמו היתרים או שמא גם זה לא.

כל אדם שיש בו גסות הרוח

הנה חז"ל אמרו (סוטה ד, ב): "כל אדם

בכוחות עצמי". לא! זהו הרגשת כוחי ועוצם ידי, זהו עשיה הנפרדת מהמחשבה והדיבור. נניח שהציעו לך איזה שידוך, אם אתה מצליח לפנות אליהם רק מפני שזהו הדבר הנכון לעשות, ואתה מתפלל להקב"ה שינחה אותך בדרך הנכונה, ואתה סוחב את רגליך לשם, **אתה מכניס על ידי כן את אורו של הקב"ה בעולם העשייה**, שהרי אין אתה עושה זאת מפני שאתה חושב שאתה הולך להועיל משהו, אין אתה עושה זאת מפני שאתה מרגיש כוחי ועוצם ידי, **אתה עושה זאת רק מפני שאתה מרגיש משועבד לאמונתך**. אמונתך אומרת שאתה צריך להתאים את עצמך למה שאתה חושב ומדבר, **וכחלק מזה אתה צריך לפעול לפיהם, וזה מה שאתה עושה**. מה תהיינה התוצאות? איני יודע. **אני עושה כי אני צריך לעשות. איני בוטח בעשייתי. אני רק יודע שמצד העבודת ה' שלי אני צריך לעשותה**.

רפאות תהי לשרך

ניקח עכשיו את סוגיית חינוך הילדים כדוגמא. הקב"ה נתן לו לאדם ילד עם קשיים מרובים. בכלל לא פשוט. זה מרעיד חלקי נפש עמוקים מאוד של ההורים. הוא עושה צרות ובזיונות. האב רוצה לעשות את הדבר הנכון, אבל נפשו מבולבלת. הנה אדם זה צריך עכשיו להתרפאות. סמא דיסורי קיבולי. הוא צריך להתרפאות כי יש לו יסורים נוראים. ההורים מתייסרים. עוזב לרגע את הילד. אתה שרוי ביסורים. אתה מרגיש מרוחק מהקב"ה, אתה מרגיש שאינך יכול להתפלל, אתה מרגיש שאינך יכול לעשות שום דבר, אתה רוצה להתחפר באדמה, אתה מרגיש - "הלוואי שהעולם יתהפך ויתבטל המצב". איך מרפאים זאת? **מהי הרפואה לדבר כזה? מאחר שחסר אצלו אורו של השי"ת, הרפואה היא על-ידי שימשיך אצלו אורו של השי"ת, ואי**

מתגבר על פחדו והנה הוא מחליט לקום ולעשות מעשה. הוא מרים את הטלפון, מתקשר לפלוני ואומר: "מדבר פלוני ופלוני, אני מתבייש, עשיתי לך עוול, ואני מתקשר עליך עכשיו למטרה אחת בלבד, לבקש את סליחתך. שא נא את פני וענה לי סלחתי". הלה עונה לו: "הכל בסדר, מחול לך, מחול לך". השיחה מסתיימת. מה היא ההרגשה שיש לו אז. הנה כי כן, זהו תענוג. ראשית כל הוא מרגיש שנגולה לו אבן מלבן, אבל זה הרבה יותר מזה. מחשבתו אמרה לו שזהו הדבר הנכון - "אבל איך אני עושה זאת? הרי זה קשה כל-כך!", והוא אור אומץ ועשה את המעשה. עכשיו כלי העשייה שלו עשו משהו בהשתעבדות למוחו. לא היה לו תענוג מעצם העשייה, אבל היתה לו הנאה **ששיעבד את גופו למחשבה הנכונה**.

כשהאדם מתרגל להתנהגות זו, היינו לעשות מה שצריך לעשות מפני שזה הדבר הנכון, הרי הוא עובד את ה' בנפש רוח ונשמה. האדם יכול לפעמים להרגיש לאחר שיחת טלפון כזו מחילת עוונות ממש, הוא יכול להרגיש שהתקרב אל הקב"ה. למה? כי עבד את הקב"ה בנפש רוח ונשמה.

עשיה לשם עבדות

ואם אנו מבינים זאת, אנו מבינים מה הפירוש שהאמונה **צריכה להתקיים בחלק המעשה מלבד חלקי המחשבה והדיבור**. **האדם אין לו כוח לקום ולעשות את הדבר הנכון**, או מפני שיש לו עצלות הגוף או מפני שיש לו עצלות המוח, או מפני שזה באמת קשה מאוד ללכת ולדבר - "מה אועיל בזה? הרי לא אועיל כלום בזה!". הפלא ופלא! **אתה עומד במצב המושלם ביותר לקיים את מצות האמונה במעשה, כי עכשיו תוכל לעשות את הפעולה לא מתוך הרגשה** - "עכשיו אני הולך לעשותה

יעשה זאת אך ורק כדי לעשות רצון בוראו. כי אם לא יעשה זאת באופן זה, סימן הוא שאינו מבין מה תכלית העשיה בעולם. ברגע שלבך מתחיל להלום בחזקה בגלל שאתה הולך לעשותה, הפרדת אותה ממחשבתך. אתה כבר לא עושה אותה בשליחות מחשבתך. אכן זהו עיקר הטעות שבני אדם עושים. הם מרגישים כך: "כשעסקתי בחלקי המחשבה והדיבור, הייתי מחובר להקב"ה. עכשיו אעשה משהו אחר. אני הולך לעשות השתדלות".

אנשים שואלים תמיד: "רצוני לדעת, כמה בטחון אני צריך וכמה השתדלות אני צריך?". יש בשאלה זו חוסר הבנה של מציאות הדברים. **אין שום דבר חוץ מאמונה בהקב"ה. אמונה עד הסוף.** הקב"ה אומר לאדם כך: "עכשיו לאחר שהאמנת במחשבתך ובדיבורך, הגיע הזמן שתקיים במעשיך את מה שחשבת ודיברת". שם הוא עיקר נסיונו של האדם. הוא האמין ואמר והודה, עכשיו כשהוא מדבר עם מי שצריך לדבר, הוא מדבר בלהט סיפורים של לשון הרע ורכילות. הוא אומר: "בסדר! עכשיו אני עוסק בחלק ההשתדלות".

השתדלות עושים בקרירות

הכלל הוא שאת חלק ההשתדלות עושים בקרירות, כמו שאמר מרן ה'חזון איש' זצ"ל¹. השתדלות עושים בקרירות. היא לא שונה מתאות האכילה. עכשיו אני פועל ביבשות. אני עושה פעולה. מה? אני הולך לעסקן. ואע"פ שלא ידע מראש לאן הקב"ה יוביל אותי, **הוא מבין עכשיו מהו הדבר הנכון לעשות במצב זה,** וזה מה שהוא עושה, אבל בקרירות.

אפשר להמשיך אורו של השי"ת רק כשעושים את כל שלושת הדברים. **יעבוד בחלק המחשבה - "הקב"ה הוא זה שהכניס אותי למצב זה,** הוא זה שנתן לבני תכונות כאלה", **ואע"פ שהוא מרגיש שזה קרה בגלל התכונות שלו,** יאמר לעצמו: "הרי גם התכונות שלי ניתנו על-ידי הקב"ה". כשהאדם כבר עומד **לאחר המעשה ומתבונן בעבר,** הוא אומר: "הרי הקב"ה ברא אותי כך ובגלל זה עשיתי את הטעות. אמנם אני צריך לפשפש במעשי ולראות מה אני צריך לשפר מעתה ואילך, אבל בסופו של דבר, **הקב"ה הוא זה שעשה את המצב."**

במדרש שוחר טוב על מזמור ג' שבתהלים "מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו", מבואר שדוד המלך כששר לה', לא היה זה רק מפני שנרדף על ידי בנו, אלא גם מחמת שהיה לבו נוקפו שאם יעשה כך וכך, בנו ייהרג. מחשבות כאלה שהוא אשם או שיהיה אשם. **"הקב"ה הכניס אותי למצב זה. לא משנה עכשיו שום דבר. הקב"ה ברא את המצב בדיוק ככה. עכשיו זהו מצבי? הקב"ה הכניס אותי למצב כזה. וזה לטובתי,** וחלק מהטובה הוא שאני עומד לפשפש במעשי ולזכות לנצחיות. כך גם הטעויות שאני עושה הן לטובתי, כי על ידיהן אני מתקדם".

זהירות מהפרדת העשיה מהמחשבה

ואח"כ יתפלל עם כל חלקי התפילה כאמור לעיל, ועכשיו לאחר שקיים את חלקי המחשבה והדיבור, אינו הולך להתקשר לשיבה פלונית ולעסקן פלוני עם כל הלהט. הוא אמנם ילך להתקשר, אבל

ד. ראה לשונו בקובץ אגרות ח"ב (קל"א): בכל פגע הריני מורגל לחזיק את האמונה, כי לא נעשה דבר בעולם במקרה, רק על פי השגחתו ית'. והריני מתאמץ בתפלה להעביר את הגזירה, ולפיכך הריני מתייחס בקרירות להשתדלות, כי ע"פ רוב אין ההשתדלות ברורה.

עזוב מי איך וכיצד, עזוב את כל החשבונות. עכשיו מוטל עליך לעשות איזו עשיה. דבר ראשון צא לעשות איזה מסחר". הבעש"ט אמר או אמר בלבו: "האמן לי, זה לא משנה במה אתה עוסק, כי כשאתה מבטל את עצמך אל מחשבת האמונה ואתה קם ועושה מעשה הגם שקשה לך לעשותו, אתה עובד את ה' בנפש, ואם כן אתה ממשיך את השפע של הקב"ה עד לעולם העשיה, ואז השינוי יכול להתחולל בו".

צריך להבין זאת. הנה חז"ל בספרי לומדים מהפסוק (ראה טו, יח) "וברכך ה' א-להיך בכל אשר תעשה" שצריך לעשות כלי לקבלת השפע. ובכן, הולך לו האדם לאחר שהתפלל ועושה כלי בהתלהבות גדולה כשעל הדרך הוא הורס ומחריב ודורס בני אדם. לא כך עושים כלי. כלי עושים על-ידי שמביאים את אורו של הקב"ה, ואיך מביאים את אורו של הקב"ה? כשעושים מעשה כעבד. אני עושה זאת כ'גולם'. אני ניגש ועושה וחוזר לתלמודי. אולי צריך לעשות עוד! יכול להיות. אנו לא אומרים עכשיו כמה צריך לעשות. אנו אומרים רק איך צריך לעשות.

כשאתה רואה את האדם שבור וממורמר בגלל מה שעשה - "חבל שעשיתי אותו, סתם דחפו לי לעשותו", אתה מבין שעשה את עשייתו עם אמונה בכוחה - "כל-כך הרבה השקעתי בה, כבר הייתי בטוח שהיא תצליח". למה השקעת בה כל-כך הרבה? היית צריך לעשות משהו ותו לא.

העשיה מעידה על המחשבה והדיבור

האמת היא שכאשר רואים את האדם עושה את המעשה בהתלהבות, יש בזה גם כדי לגלות שהמחשבה והדיבור שלו לא היו בשלימות. אכן למה צוה אותנו הקב"ה לעשות את העשיה בקרירות במשקל במדה

אנשים רגילים לדבר ככה: "יש לי ילד שאני מתמודד אתו, כבר השקעתי בו כסף, כבר השקעתי בו זמן וכוחות נפש, וגם הרבה יותר מכוחותי. איני הולך לעוד מומחה. סיימתי עם כל המומחים". וכן לגבי שלום בית - "אמרו לי ללכת לעסקן פלוני. איזה מושחת הוא העסקן. הוא כבר היה לו דעות קדומות אודותיי. נראה לך שאיני יודע? משפחתה של אשתי השפיעו על דעתו לרעה. איני הולך יותר לעסקנים, איני הולך יותר למשכני שלום בית. גמרת עם כל הדברים האלה. כבר נכווית". זה נושא כאוב. איני מזלזל חס ושלום לרגע אחד. אך הבה נבין את הטעות. כשאתה רואה איך הוא מדבר על העשיה שעשה, אתה רואה את הטעות בעיניך. למה עשית את העשיה עם כל-כך הרבה רגש? את הרגש תשקיע במחשבת האמונה ובתפילה. אח"כ תלך בקרירות - "אמרו לי ללכת כאן, אני הולך כאן. איך הקב"ה יעזור בדיוק, האמן לי שאיני יודע. זה לא משנה לי".

הנני נותן לפניכם את דרך החיים

הבה ניזכר בסיפורים שגדלנו עליהם. יהודי הגיע לבעש"ט הק' זי"ע ובכה שיש לו ארבע בנות שהגיעו לפרקן ואין לו פרוטה לפרוטה. אמר לו הבעש"ט: "צא לשוק ותעשה את העסק הראשון שזדמן לפניך ותשרה בו הברכה". כך עשה. הוא יצא לשוק ומצא שם אחד שהציע לו סוס לקנות. הוא קנה אותו ומה התעשר עושר גדול. אנשים חושבים שמדובר בסיפורי מופת בעלמא. ואין הדבר כן. מדובר בסיפורים שיש בהם דרכי חיים. הבעש"ט פשוט לימד את האדם מה צריך לעשות במצב כזה. כשהאדם הבין במחשבתו שהקב"ה צריך לעזור לו וכבר קיים את חלק הדיבור בהתפללו אליו, אמר לו הצדיק: "אתה יודע מה אתה צריך לעשות עכשיו?"

עכשיו זה מחמם אותי". הוא הולך לעשות פעולות של חינוך מתוך מחשבה בלבד.

"...אני תיכף ומיד מתקשר אליו". לא! אל תקשר תיכף ומיד, לא למנהל, לא למחנך ולא לאף אחד אחר". אם תקשר תיכף ומיד, תפריד את עצמך מהקב"ה. בא נראה אותך מחר. לא, מחר הוא אינו רוצה להתקשר. כשהוא כבר לא במצב של חימום, אין לו כח להתקשר. אז הוא כבר דוחה ודוחה. כאן נעוצה הבעיה. הוא רוצה לעשות רק כשהוא מחומם. כשהוא אינו מחומם, הוא אינו רוצה לעשות. זוהי הבעיה. **כשאתה מפריד את העשייה מהמחשבה והדיבור, אינך יכול להביא אורו של הקב"ה בעולם הזה.**

אברך כולל שאין לו כדי הוצאות הבית

הוא הדבר לענין הפרנסה. האדם מוצא את עצמו במצב דחוק. משפחתו התרחבה והגיע הזמן לראות מה עושים בשביל הפרנסה. ובכן, נתחיל עם מי שניסיונו הוא שהוא רוצה להישאר בין ארבע אמות של הלכה. הוא ישב בכולל. והנה עד עכשיו אשתו עבדה בשביל הפרנסה, אבל המשפחה גדלה ב"ה ואשתו צריכה לטפל בילדים. כאן ילד נשאר בבית וכאן היא אינה יכולה לעבוד בגלל סיבה אחרת. זה כבר אינו מתאים. הכסף שהיא מרוויחה מעבודתה כבר לא מכסה את הוצאות הבית. הוא כבר לקח הלוואה ועוד הלוואה, והרי אסור ללוות כשאינו שום תכנית כיצד לפרוע אותן. הוא אינו יודע מה לעשות, אבל הוא מאוד מאוד רוצה ללמוד, נפשו חשקה בתורה. מה הוא צריך לעשות במצב כזה? מי יגלה לו את הסוד? הוא מוכן לשלם כמה כסף שצריך לבעל רוח הקודש שיגלה לו - "מה עלי לעשות? האם אני צריך לעזוב את הכולל או לא?".

ובמשורה, ואם לא נעשה או נעשה את העשייה ביותר מדי רגש, לא נצא ידי חובה? למה? מדוע לא נוכל לצאת ידי חובת האמונה במחשבה בלבד? התשובה היא שהקב"ה יודע שלהאמין במחשבה הוא די קל, וכן בדיבור, לא כל-כך קשה לומר "תודה לך השם". **הבה נראה אותך עכשיו קם ועושה, אבל בקרירות** - "צריך לעשות. אני מניח את כבודי, אני מניח את עצלותי, ואני עושה מה שהקב"ה אומר לי לעשות". כשאתה נשאר בבית אתה לא מקיים שום מצוה. **אתה צריך לקום ולעשות מעשה** באופן זה - "מהו הדבר הנכון שהקב"ה אומר לעשות לפי סדר העולם, וזה מה שאני הולך לעשות, אבל בקרירות אעשנו. ארים את הטלפון ואומר את מה שיש לי לומר ותו לא".

האדם מרגיש שנכשל בחינוך בנו והיה יכול להציל, עליו לדעת שכאשר הוא מתקן זאת, הוא משלים את העולם. הוא מביא משיח עם זה. הוא מתקן עולם במלכות שד-י. ראית עוול אצל בנך, ראית תכונת נפש קשה אצלו, ראית מצב שגרם לך להרגיש אובד עצות. כבר דיברנו על זה פעם שיש בני אדם שמקרים מסוימים גורמים להם להרגיש אובדי עצות ולכן הם מסלקים אותו ממוחם. אדם כזה הדרך היחידה שיש לו להתמודד עם המצב היא - "איני יודע, איני זוכר, עזוב אותי". הוא ממשיך הלאה בדרכו. אנשים חושבים שהוא בעל בטחון, ולמען האמת אינו בעל בטחון, אלא מצא לו דרך להתמודד עם המצב - "זה לא קיים, כאילו לא קיים". ויש אנשים שמקרים כאלה מעוררים בהם כעס רב. **והדרך הנכונה היא לעשות מה שצריך, אבל בקרירות.** אשתו מספרת לו על הבן שעשה כך וכך וזה נורא ואיום, צריך להעמיד אותו במקום. הוא עונה: "שמעתי, אבל עכשיו איני יכול לעשות כלום, כי

רוצה לראות מה אתה הולך לעשות. אתה מחויב לקחת את האמונה שהיתה לך במחשבה ובדיבור ולעשות אתה מעשה. אל תראה את עצמך ככישלון. תיזכר מה הבעש"ט הורה לעשות במצבים כאלה. **תחשוב קודם לכן מה מתאים לך לפי כוחותיך ותכונות נפשך,** כפי שכתב רבינו בעל חובת הלבבות, **ואתו תעשה.**

מרי דחושבנא

האדם שואל ומתמיה: "מה!? אני מחויב לעזוב את הכולל". לא! מי אמר לך שאתה מחויב לעזוב את הכולל. עדיין אין לך הוכחה לכך. אולי יספיק לך לעבוד בבין הסדרים או בשעות הערב, אבל **איזו שהיא עשיה אתה בכל אופן מחויב לעשות.** בתחילה תתחיל בדבר קטן, ובאותו דבר קטן הקב"ה יבחן אותך לראות כיצד אתה עושה אותו, האם אתה עושה אותו כשאתה ברוגז על שהוכרחת לכך? האם אתה עושה אותו עם יותר מדי התלהבות? האם אתה עושה אותו באופן שאתה מתעה ומרמה כל העולם? אתה מכניס בזה את כל הרגש שלך?

החסרים בדורנו אנשים שנהגו נכונה, כאשר בבין הסדרים עסקו באיזה דבר מפרנס, והקב"ה עזר להם ויכלו להמשיך לאחור מכן במשך ארבעים שנה ללמוד כל היום בכולל?! החסרים אנשים כאלה?! בוודאי יש אנשים כאלה. הקב"ה כבר עזר להם. נכנסו להם סכומי כסף מפה, סכומי כסף משם, והחיים האירו להם פנים. יש אלפי סיפורים כאלה. ולא סיפורי ניסים הם, אלא כך הוא סדר הבריאה.

אנכי בדרך נחני ה'

אכן יש לפעמים שהאדם עושה עשיה בנאמנות מוחלטת ומתוך כוונה שהקב"ה ישלח לו את ברכתו. הוא חוזר בערב לאחר

ובכן, הבה נציית לדברי רבינו בעל חובת הלבבות. זה הולך ככה: **"מי הכניס אותי למצב הזה? הקב"ה,** והוא זה שהחליט שמצבי יהיה עכשיו דחוק. הרי אין לו להקב"ה שום קושי ליתן לי כדי צרכי". הנה **חז"ל** אמרו שמשה רבינו התעשר מהפסולת של הלוחות שהיו עשויים מאבן סנפירינון, וכן כתב **רש"י** בפרשת כי תשא: "הראהו מחצב סנפירינון מתוך אהלו, ואמר לו הפסולת יהיה שלך, ומשם נתעשר משה הרבה". הא לך שאין לו להקב"ה שום קושי להעשיר את האדם ברגע אחד. חסר לו לאדם כל חודש כמה מאות דולרים בשביל כיסוי הוצאותיו. הוא נחנק. למה הוא נחנק? וכי יש לו להקב"ה איזה קושי להוסיף לו את הסכום הקטן הזה?! בהרף עין יכול ליתן לו. "אכן הפשט הוא שהקב"ה הכניס אותי למצב הזה, ולטוב הוא, כי בוודאי זה יוביל אותי למקום יותר טוב. זה שאין לי עכשיו כסף, יוביל אותי למקום יותר טוב". **הוא מפשפש במעשיו** - "אולי אני צריך להתמיד יותר בלימודי, אולי אני צריך ללמוד יותר לשמה, אולי איני מכבד את אשתי ולכן אין השפע מצוי בביתי, כפי שאמרנו **חז"ל** (ב"מ נט, א) לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו שאין הברכה מצויה בביתו של אדם אלא בשביל אשתו". **הוא באמת הולך ומתקן את עצמו,** שהרי תמיד יכול האדם לתקן את עצמו בשלושת אלה, התמדה ולימוד תורה לשמה, וכבוד אשתו. ואז הוא עובר **לחלק הדיבור.** הוא **מתפלל להקב"ה שיעזור לו.** הוא יודע שהוא גדול, הוא יודע שהוא כל יכול, הוא יודע שהוא יכול לעשות הכל, הוא אומר הטוב בעיניך עשה - "אבל אני רוצה ללמוד. איני רוצה להיות אדם מגושם. אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתי בבית ה' כל ימי חיי". ומה הוא עושה אחר-כך? בני אדם רגילים שעכשיו הוא מחכה לראות אם יגיע לו כסף מן השמים. אך לא. **עכשיו הקב"ה**

שאתה נשאר ער בלילה, השחרית שלך נראה כפי שהיא נראית. **כשיגלה זאת, יוכל לתקן. אבל דבר זה לא יקרה אם לא יחזור אל החלק הראשון. ולפעמים יגלה שהוא צריך לתקן את הלימוד, ולפעמים יתחיל לקלוט - "אולי בגלל שיש לי כשרון מיוחד הקב"ה רוצה שאתרום יותר שעות ממנו לאחרים? אולי אני צריך לעזור לבחורים? אולי זוהי הסיבה שאין פרנסתי מצויה?".** אינך צריך לקבל את התשובה ברגע הראשון. **אתה צריך לעסוק עוד פעם במחשבה, עוד פעם בדיבור ועוד פעם במעשה, לתקן את כל החלקים, ותראה שהקב"ה מלווה אותך.**

דרך שתמיד עובדת

אם האדם יחזור שוב ושוב על שלושת החלקים, **לאט לאט ימצא את הדרך ויראה שהקב"ה רצה ממנו עבודה אחרת משחשב קודם לכן.** הוא לא יגלה זאת מיד, אך **כל פעם שירגיש אובד עצות, יחזור לאל"ף ויקיים שוב את שלושת החלקים א' ב' ג'.** עלינו להבין, כל פעם שהאדם נתקל שוב בקיר. הוא כבר ניסה כמה עצות בחינוך ולא הצליח, הוא כבר ניסה כמה עצות בשלום בית ועדיין לא הצליח. עליך לחזור אל ה'בני יששכר'. עליך להבין ככה: "אם אני מוצא את עצמי ברגע זה במצוקה, אני צריך לעבוד את ה', כי **סדר הריפוי הוא תמיד על-ידי מהלך של הבאת אורו של הקב"ה בכל מציאותי, בנפש רוח ונשמה שלי.** אם עכשיו אני במצוקה, לא מעלה ולא מוריד מה שהיה עד כה. **מה שנוגע לי הוא רק לעבוד את ה' שוב בנפש רוח ונשמה.**" **ועושים זאת נכונה וכישוב הדעת, וכן העשייה הוא עושה נכונה.** הוא חושב לעצמו: "עכשיו אני קולט שהעשייה הקודמת היתה עם יותר מדי כוחי ועוצם ידי", ויתקן את עצמו.

שמונה שעות של לימוד התורה, ועוסק באיזה ענין של עשייה לפי תכונות נפשו, ועדיין אינו מצליח. **האדם מרגיש עכ"פ שהוא נוהג נכון.** הוא לומד חובת הלבבות ומתפלל להקב"ה ומשתדל לעשותו בנאמנות. **בקרוב האנשים שנוהגים כמותו יהיו כאלה שהקב"ה יעזור להם בדרך לא דרך ויהיו כאלה שלא יסכים שיסתפק בעשייה קטנה זו, אלא יורה לו לעשות יותר.**

הוא אומר: כשימצא האדם את עצמו לאחר שנה שלימה שהוא עוסק באיזה דבר קטן בשעות הערב ואינו מצליח לכסות את הוצאות ביתו, לא יאמר: "אצלי זה לא עובד", אלא **יבין שיש לו בעיה חדשה.** יאמר כך: "אני שרוי עכשיו בעת צרה. אני עובד את ה', קיוויתי שאני נוהג נכונה, והנה אני רואה שאין לי פרנסה". **צרה חדשה היא. אין לו פרנסה. עכשיו שאין לו פרנסה, הוא צריך להתחיל מההתחלה. הוא אינו יכול להתחיל מהחלק השלישי.** מה קורה בדרך כלל כשבני אדם רואים שעשייה זו אינה מועילה להם? הם מתחילים מיד לעורר מהומות בחלק העשייה. טעות גדולה היא! **תתחיל עוד הפעם - "הקב"ה הכניס אותי למצב כזה שהעשייה שאני עושה אינה מועילה לי.** מה הפשט בזה? למה הוא עושה לי כך? כפי הנראה זה לטובתי. איזה טובה יכולה לצמוח מזה?". **הוא חושב, הוא מפשפש -** "מה יכולה להיות הטובה? אני הייתי בטוח שאם אעשה כך וכך, אוכל לכסות את החודש. הרי אני נוהג כל-כך בישרות, אני לומד ומתפלל ואפילו עושה עשייה". הוא מפשפש - "מה יכולה להיות הסיבה".

אם האדם יפשפש במעשיו באמת, יוכל למצוא את התשובה. פעם ימצא שלא התפלל נכונה. אתה לא זוכר. ללמוד אתה לומד, לעשות אתה עושה, אבל בגלל

להשאר בין כתלי בית המדרש, והרבה יותר אנשים היו לומדים תורה לשמה. ואף אלו שהיו יוצאים לעבוד, היתה עבודתם נעשית בישרות ובאופן הנכון ביותר והברכה והשלום היו שורים בביתם. עבודת החיים היא. כל המצוות בנויות על מהלך זה, לחבר את העשיה אל המחשבה והדיבור, ומצות האמונה אינה שונה. **הפוך בה והפוך בה, כי לכל מצבי החיים יש תרופה אחת שמקורה בתורה הקדושה.**

המהלך הזה עובד. הוא עובד תמיד, במאה אחוז של המקרים. רק כשאין האדם מסכים לפשפש במעשיו, אז הוא אומר שזה לא עובד. **תפשפש במעשיך ותראה שזה עובד. כשהאדם מבקש לחזור בתשובה, מתקיים בו הבא ליטהר מסייעין אותו. הוא מוצא את הטעון תיקון ואין מאושר ממנו** - "ברוך ה' מצאתי היכן נמצא החור", **והוא מתקן אותו.** אין שום ספק שאם היו עובדים באופן זה היו הרבה יותר אנשים יכולים

לע"נ

הרה"ח ר' שלמה זלמן ב"ר מרדכי ז"ל

נדבת נכדו הי"ו

לזכות

החתן יצחק בן רבקה

הכלה חיה פערל בת שרה

נדבת אבי הכלה הר"ר מענדל סופר הי"ו

יום ראשון פרשת וישלח י' כסלו תשפ"ג

נסיונו ועלייתו של הנתון למרמס לרגלי אחד מקרוביו

ויש בזה הבנה נפלאה, כי לכאורה יש לשאול הרי יעקב בוודאי שמר את כל המצוות גם קודם שהלך ללבן בהיותו עדיין בצל אביו ואמו. הוא לא היה זקוק ללבן כדי לשמור את המצוות. ואם כן מדוע לא יכול היה לומר כבר אז לעשו: "שומר אני את כל תרי"ג המצוות ולא תוכל לנצחני" ולא היה צריך לברוח. אכן מלשון רש"י אנו רואים שהתכוון לומר לו **שהגיע לדרגה אחרת דווקא בגלל שהתגורר אצל לבן ולא למד ממעשיו הרעים, וזה מה שנתן לו את הכוח המיוחד כנגדו.** וכה אמר לו: "הייתי במקום הרע והזדככתי כל-כך עד שאפילו לבן לא היה יכול לשלוט עלי, ועכשיו גם אתה לא תוכל לשלוט בי".

הרמאי מאשים את יעקב ברמאות

להבין יותר, נצטרך לחזור לסוף הפרשה הקודמת כדי להבין מה הם מעשיו הרעים של לבן, כי לא תמיד אנו שמים לב לכך. בדרך כלל כשאנו מדברים על מעשיו הרעים של לבן, אנו סבורים שהכוונה למעשה הרמאות שלו ועל שהחליף את משכורתו של יעקב עשרת מונים, אבל בסוף הפרשה הקודמת, אנו רואים מה סבל ממנו יעקב לאחר שכבר נפרד ממנו וצריך

עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום. יעקב סיים את גלותו אצל לבן ועכשיו הוא עושה את דרכו חזרה, והגם שעד כה התחבא מעשו, עכשיו הוא מרגיש שהוא כבר נמצא במדרגה אחרת ואינו צריך להתחבא יותר. שלח יעקב מלאכים אל עשו ויצו אותם לאמר כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה. פירש רש"י: "גרתי בגימטריא תרי"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים".

וצריך עיון מה היה לו נחוץ כל-כך להודיע לו זאת? עשו הוא המשגיח שלו? האם מעניין אותו לדעת כמה יראת שמים היה לו, אם הוא נכשל או לא? מבאר ה'שפתי חכמים' שהתכוון לומר לעשו: "אתה חושב לבוא אלי עם ברכת האב 'ועל חרבך תחיה', אך ברכה זו תקפה רק כאשר איני נוהג כשורה, שכן התנה האב 'והיה כאשר תריד', ואילו אני שמרתי היטב על כל תרי"ג המצוות, ואם כן לא תוכל עלי. ובכן מודיעך אני שאין לך מה להלחם בי, כי שלם אנכי בשמירת המצוות".

ועזיך לא שיכלו, ואילי צאנך לא אכלתי, טרפה לא הבאתי אליך, אנכי אחטנה מידי תבקשנה, גנובתי יום וגנובתי לילה, הייתי ביום אכלני חורב וקרח בלילה, ותדד שנתי מעיני. הידוע לך כמה מסרתי את נפשי בשבילך? הידוע לך כמה נאמן הייתי לך?!". ראה מה שכתב הרמב"ם (סוף הלכות שכירות): "כדרך שמוזהר בעה"ב שלא יגזול שכר עני ולא יעכבנו, כך העני מוזהר שלא יגזול מלאכת בעה"ב ויבטל מעט בכאן ומעט בכאן ומוציא כל היום במרמה, אלא חייב לדקדק על עצמו בזמן, שהרי הקפידו על ברכה רביעית של ברכת המזון שלא יברך אותה, וכן חייב לעבוד בכל כוחו, שהרי יעקב הצדיק אמר כי בכל כוחי עבדתי את אביכן, לפיכך נטל שכר זאת אף בעולם הזה, שנאמר ויפרץ האיש מאוד מאוד". הא לך שיעקב אבינו היה נאמן וישר עד הסוף. באותו זמן שבעל הבית שלו רימהו על כל צעד ושעל, לא עשה יעקב שום דבר עוול. הוא הגיע ביום ובלילה, בחום ובקור. שאל יעקב את לבן: "מדוע תאמר שעשיתי לך עוול? אתה אומר שגנבת? על איזו גניבה אתה מדבר? זה לי עשרים שנה בביתך, עבדתך ארבע עשרה שנה בשתי בנותיך ושש שנים בצאנך, ותחלף את משכורתי עשרת מונים. האני עשיתי לך עוול? תאמר נא איזה עוול עשיתי לך. אדרבה! אתה עשית לי עוול כל היום וכל הלילה, ואילו אני עבדתי קשה בלי הפוגה". יעקב סיים את דבריו: "לולי אלוקי אבי אלוקי אברהם ופחד יצחק היה לי, כי עתה ריקם שלחתי".

הבנות בנותי והבנים בני

סיכום דברי התנצלותו של יעקב: "הייתי ישר מסור ונאמן במאה אחוז במשך כל העשרים שנה. אני יכול להוכיח לך זאת אחד לאחד. עבור נשותי עבדתי קשה ומר, עבור צאני עבדתי ג"כ קשה ומר, ואילו

ללמוד זאת היטב כי זה נוגע הרבה לעבודת ה'. הנה באמצע הפרשה מסופר שהשי"ת אמר ליעקב לחזור לארצו ולמולדתו, ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך. אולם יעקב לא היה יכול לגלות ללבן שהוא הולך, שהרי שמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה, ואם יגלה ללבן שהוא הולך, לבן ירמה אותו ויגזול ממנו את נשותיו ואת כל אשר לו ויחריב לו את משפחתו (ראה ספוריו). ברח יעקב מבלי להודיע ללבן דבר, וכשמוע זאת לבן, עלתה לו חמתו בראשו ויקח את אחיו עמו וירדוף אחריו דרך שבעת ימים וידבק אותו בהר הגלעד. נתגלה הקב"ה ללבן בחלום הלילה ויאמר לו השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע. לבן משיג את יעקב ומתחיל לישא את דרשתו: "דע לך שאתה גנב, דע לך שאתה גולן, דע לך שאתה שקרן". ויאמר לבן ליעקב: "מה עשית ותגנוב את לבבי, ותנהג את בנותי כשבויות חרב, למה נחבאת לברוח ותגנוב אותי ולא הגדת לי? איפה הישרות שלך? הן אילו הייתי יודע שאתה רוצה ללכת ואשלחך בשמחה ובשירים בתוף ובכינור. קצת אנושיות! ולא נטשתי לנשק לבני ולבנותי. סך הכל רציתי להפרד מבנותי האהובות ואתה בורח אתם באופן כזה כאילו היו שבויות חרב. רשעות היא מצדך! חוסר אנושיות!". והוא מוסיף: "אף הקב"ה יודע שמותר לי להרע לך, והראיה, שאמש הגיע אלי בחלום לאמר לי השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע. הוי אומר: הוא ג"כ סבור שעשית לי עוול כי גנבת וגזלת ורימית ושיקרת, ועל הכל עוד גנבת את העבודה זרה שלי".

כשמוע זאת יעקב ולא ידע כי רחל גנבה את התרפים, התחיל להתנצל ולהוכיחו על פניו: "זה עשרים שנה אנכי עמך, רחליך

בכל דבר שיקרה, יידע הלה להפנות את החיצים אליך, וכמה שתנסה להתנצל ולהצטדק, ישיב הלה: "אבל למעשה, הבנות בנותי והבנים בני, ואתה הוא הרמאי והקולר תלוי אך ורק בצווארך". כל שיחה תסתיים במילים האלה, והנסיון קשה וגדול וצער עולה עד לשמים. אלה שעוברים את הנסיון, יודעים במה מדובר, וכדאי שנדע שזה צער גדול מאוד וקשה לחיות באופן כזה.

אבל התורה נתנה לנו פרשה בענין זה. יש כאן פסוקים המדברים בענין זה ומופיעים בו יסודות גדולים. ואין דברינו מתייחסים למי שמתנהג כך. דברינו מתייחסים אך ורק למי שמרגיש שיש מי שמתנהג אתו כך. לנו אין גוגע עכשיו לדעת מי הוא העושה כן, למה הוא עושה כן, האם הוא צודק או לא. זה לא נושא השיעור שלנו וזה גם לא שייך לסוגיא, כי אין זה לא מעלה ולא מוריד כלל. **התורה נתנה לנו את הפרשה בשביל מי שמרגיש שיש מי שמתנהג עמו כך**, אם זה איש לאשתו או אשה לבעלה, אם זה אב לבן או בן לאב, אם זה בעל הבית לפועלו או פועל לבעל הבית, ואם זה אדם לשכנו, שלא נדע מצער. **קיים נסיון גדול עד מאוד ששמו ותוארו מופיע בסוף פרשת ויצא**. לא בתחילתה של פרשה שם מדובר על עניני ממון, אלא בסופה, שם מדובר **במי שעושה הכל כדי להתנהג בישרות ונאמנות וכנגדו השני עושה הכל כדי להאשימו יומם ולילה**. פעמים שהוא אומר לו בפירוש שהוא מאשימו ופעמים שהוא מוכיח כן בהתנהגותו כאשר הוא דורך עליו ופוגע בו, ובכל עת הוא קורע ומשפיל את נפשו כדי להראות - "הן ודאי, כל מה שקרה זה בגללך, וכל הצער שיש לי זה רק בגללך. אתה הוא הגנב, אתה הוא המשוגע", ואין הנפגע יודע היכן לשים את עצמו.

אתה החלפת את משכורתך בלי סוף. ומה ענה לו לבן על כל זה? מבהיל על הרעיון! ויען לבן ויאמר אל יעקב: "הבנות בנותי והבנים בני והצאן צאני וכל אשר אתה רואה לי הוא". הוא אינו מתנצל. הוא אפילו אינו רואה צורך לספק תשובה ולו לאחת מטענותיו של יעקב. הוא רק מעמיד פנים זועפות וחוזר על שקריו: "אתה גנב, אתה שקרן, וראוי שתדע שאני הוא המתנהג בישרות ולא אתה. אתה הרמאי וזהו זה". לבן אינו מתייחס כלל לטענותיו של יעקב. אומר הוא לו: "הבה נסכם את שיחתנו. שמענו את מה שאתה אמרת, שמענו את מה שאני אמרתי, הסיכום הוא שהבנות בנותי והבנים בני והצאן צאני וכל אשר אתה רואה לי הוא. אתה גנב, אתה שקרן".

ולא די בזה, אלא כיון שגמר את סיכומו, אמר ליעקב: "שומע אני, איני הולך להרע לי כי אלוקי אביך הזהירני על כך, אבל אני רוצה לכרות אתך ברית ולהקים גלעד כדי להבטיח שלא תרמה אותי שוב". כך הפך לבן את הקערה על פיה, באמרו ליעקב: "סוף פסוק, אדם מסוכן אתה, גנב אתה ורמאי, וסבורני שהדבר הנכון הוא להקים גלעד וכך אדע בבטחה שלא תחזור אלי לרמותני שוב". ובזה לבן נפרד מיעקב.

נר לרגלי דבריך ואור לנתיבתי

כך שהתורה מתארת בהרחבה איך לבן התעלל ביעקב לאחר שברח ממנו, וכנגד זה איך יעקב השיב לו בישרות ובפשטות עצומה. ויש בזה יסוד גדול מאוד הנוגע לרבים, כי רבים נמצאים במצב זה. יש מהם שנמצאים במצב זה בחלק גדול מחייהם, ויש מהם שנמצאים בו רק בחלק קטן מחייהם, ויש מהם שרק עם אדם אחד הם נמצאים במצב זה. אכן כן יש מי שהקב"ה הכניס אותו למצב שבו אדם אחד הקרוב לו מתנהג עמו כפי שלבן התנהג עם יעקב.

והסיבה שזה יותר קשה, כי כשהאדם רואה דבר דומם, יותר קל להאמין שאין לו כח עצמי ומה שהקב"ה יעשה אתו, זה מה שיקרה. מה שאין כן כשהוא רואה דבר חי **שיש בו יצר ורצון להזיק, נדמה הדבר שיש לו כח עצמי. ולמען האמת הקב"ה שותל לו מחשבות בראשו והן אלה שמעוררות בו הרצון להזיקו**, וכמו שאמר דוד המלך כששמעי קיללו קללה נמרצת: "ה' אמר לו קלל". אכן נסיון גדול הוא שיוכל אדם להפריד בראותו את פלוני מקלל אותו ולומר שאין זה הוא, אלא הוא נבחר מן השמים להרע לו. יתכן שאין לו בחירה כלל במה שהוא עושה, כפי שהוא בהרבה מן המקרים שהלה סובל מחולי ואין לו כלל בחירה (ואז באמת יותר קל להאמין כי מאת ה' היתה זאת). אך **אפילו יש לו בחירה, אין זו סתירה לכך שמה' נגזר עליו הצער הזה**. וכפי שכתב בספר החינוך בטעם איסור נקמה שהוא כדי שיוכר שמה שעשה לו פלוני אינו קשור אליו, כך שאין שום סיבה לנקום בו. עכ"פ כשהאדם רואה שפלוני מדבר ומרכל עליו ועושה הכל כדי להשפילו עד עפר, **קשה לו עד מאוד לזכור שאין זה קשור לפלוני ואך מאת ה' הוא. ולכן יותר קשה לו לאדם להנצל מבעל בחירה, כי יותר קשה לו להאמין לגמרי שאין פלוני יכול לעשות לו מאומה אם לא נגזר מן השמים, וכיון שאינו מאמין לגמרי, קשה לו להנצל ממנו.**

כי לא בחיל ולא בכוח

והאמת שהאדם יכול לראות זאת בעצמו מהצלחותיו. **כשהאדם נוחל איזו הצלחה פתאומית**, כגון שנכנס לו איזה סכום כסף וכדומה, **קל לו להאמין שהקב"ה הוא זה שנתן לו את ההצלחה. מה שאין כן כשנופל לו איזה רעיון במוחו לעשות כך וכך והוא הולך ועושה ומסבב ומגלגל ונוחל הצלחה גדולה**, אז **קשה לו בהרבה להאמין**

הנה פעמים הרבה כשהאדם מגלה שהוא נמצא במצב כזה, עליו בוודאי לפנות למומחה שיתן לו תמיכה וסיוע ויעזור לו איך להתנהג ואיך לדבר, מה צריך לענות ומה אין צריך לענות, ואיך להשאר איתן ברוח ולא להשבר, וברוך ה', הקב"ה העניק לדור מומחים רבים. אבל השיעור שלנו הוא להבין שיש עוד חלק, והוא: **מה הקב"ה רוצה שיחשוב מי שנמצא במצב כזה. לא מה יעשה, אלא מה יחשוב. מה היא הסוגיא בתורה המיועדת לו.**

יותר קשה להנצל מבעל בחירה

הנה ידועים דברי הוזה"ק (הובאו באוה"ח הק' פרשת וישב), שיותר קל להינצל מדבר שאינו בעל בחירה מלהינצל מאדם שהוא בעל בחירה. הלשון בזה"ק הוא **שרק לאנשים מעטים יש מספיק אמונה ובטחון כדי להנצל מבעל בחירה שרוצה להזיקם**. וסיבת הדבר פשוטה. כשהאדם נמצא כאן בעוה"ז, הוא זקוק לאמונה חזקה מאוד, והאמונה הזאת ממשיכה אליו אורו של הקב"ה וכיון שיש אצלו השראת השכינה, **יש לו ברכה**, על-פי הפסוק "ובכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך", וזה מגין עליו מן הפורענות. **כשהאדם זוכר שאין עוד מלבדו ושכל הנעשה סביב סביב הוא, הכל נעשה בהשגחה פרטית מדוקדקת על-ידי רבונו של עולם**, הוא **ניצל מכל דבר רע**. ובכן, כשהאדם רואה, בדרך משל, אבן שיכולה ליפול עליו, יותר קל לו להאמין שתוכל ליפול עליו רק אם הקב"ה יגזור שכן יהיה. הוא אמנם מחויב להזהר שלא ללכת במקום סכנה כמו שאמרו חז"ל ונפסק בשו"ע, אבל **ככל שהוא עושה מה שצריך ונוזהר על-פי סדר העולם, קל לו להאמין שכל מה שיכול לקרות לו רעתו, תלוי ביד ה'.** אך **כשהאדם רואה שחבירו רוצה להזיקו, הרבה יותר קשה לו לזכור שמאת ה' הוא.**

שהוא מתנהג, אינו לא מעלה ולא מוריד. לא בזה אתה צריך להיות עסוק. **מה שאתה צריך עכשיו לזכור** (חוץ ממה שאתה צריך להתייעץ עם מומחה כדי לדעת איך להתנהג ואיך לדבר, כפי שהוזכר לעיל, והרי זה עוזר להרבה מאוד אנשים שיוכלו להיות יהודים כשרים) **הוא שאתה עובר עכשיו פרשה זו כי הקב"ה רצה להכניסך לנסיון בדרגה גבוהה של אמונה.**

דרך ארוכה לפנינו

ובמה זה נוגע לך לדעת שמדובר בנסיון בדרגה גבוהה? זה נוגע לך בתרתי. הדבר הראשון, **כי אם אתה רואה שזה כל-כך קשה לך** וכבר נפלת כל-כך הרבה פעמים בכעס וכבר ניסית בכל מיני דרכים ולא הצלחת, **תבין מעתה שזה מצריך מדרגה גבוהה של אמונה** וזה לוקח זמן והרבה יגיעה ועל-ידי יגיעה תוכל בע"ה להגיע. **אם אתה מרגיש שבור כל-כך** וחסר תקווה, **תראה בזה סימן שהקב"ה מנסה אותך בנסיון בדרגה גבוהה של אמונה.** אם אתה מרגיש שאין לך מספיק אמונה, **תדע שאין אמונתך פחותה מהאנשים האחרים** שאתה מכיר, אלא שהם מעולם לא התנסו בנסיון קשה זה. **רק כך בחר ה' כי ידע שתוכל בעזרתו יתברך להגיע אל מדרגת האמונה הנצרכת ליסוד זה,** שהרי אין הקב"ה מנסה את האדם במה שאינו יכול לעמוד בו, **כי אינו בא בטרוניא עם בריותיו.** על כן אל תקח את נפילותיך כהוכחה לכך שמהו לא בסדר, **אלא תזכור שמדובר בנסיון קשה שדורש זמן רב כדי להגיע אל ההצלחה.**

דומה הדבר למי שנוסע בדרך ומתחיל לחשוב שאינו בדרך הנכונה - "אני כבר נוסע שלוש שעות ואיני רואה שאני מגיע לשום מקום". הוא מתקשר לחבירו - "לאן שלחת אותי? אני לא מגיע לשום מקום!".

שזה לא קשור אליו כלל וכלל. הקב"ה הוא זה שהשתיל לו את הרעיון במוחו, הוא זה שהעמיד אותו במקום זה ובמצב זה, את הכל עשה הקב"ה והוא היה רק השליח.

אכן הרוח ברחוב היא שמי שעושה ומצליח הוא 'אלוף' וכולם נותנים לו כבוד ויקר. כזה שקר גס הוא! הקב"ה רק השתמש בכך כשליח כדי לעשות איזה דבר, מה אתה מייחס זאת לעצמך? הסתלק! זה לא קשור אליך כלל. אפשר לראות כעין זה את האדם דורש בעניני אמונה ובטחון כגדול המאמינים, אך כשמגיע לאיזו הצלחה שהוא מרגיש שהיא קשורה אליו, מאוד נחוץ לו להודיע לכולם - "יד גדולה היתה לי בשידוך זה. במקרה שאלו בדיוק אותי, ואמרתי ועשיתי, ובזכותי נעשה השידוך". עזוב! זה לא קשור אליך. בכל דבר של הצלחה הוא מנסה לקחת 'הערכה', איך יתכן? הרי הוא זה שמדבר כל הזמן על רבונו של עולם ועסוק לפרסם סיפורים של השגחה פרטית? אין זה אלא מפני שכאשר **זה מעורב במחשבותיו של אדם ורצונותיו, יותר קשה לו לאדם להאמין שהוא ממש כדומם, אלא שהקב"ה משתיל בו מחשבות ורצונות.**

כך הוא ממש בענין הזיקות. כשהאדם הולך בשוק ופתאום נופלת עליו אבן ומוחצת את רגלו, יותר קל לו להאמין שזה נגזר עליו מן השמים (אם כי גם זה צריך עבודה, כי מי שאין לו אמונה, יאשים את כל העולם). אבל **אם מישהו פוגע בו ויורד לו לחייו ותמיד נותן לו להרגיש שהוא אשם וכל פעם זורק בו את חיציו, הוא צריך למדרגה יותר גדולה של אמונה,** שישנן פעם אחר פעם: "אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג לכל הברואים". שמעו היטב! "ומנהיג לכל הברואים". למה פלוני מדבר אליך ככה? זה שהוא עבר בילדותו כך וכך וזה גורם לו להתנהג כפי

יעקב אומר לעשו: "עם לבן גרתי. אתה יודע מה זה לגור עם לבן? עדיף שלא תדע. מי שיודע יודע, ועם כל זה תר"ג מצוות שמרתי. נשארתי יהודי נאמן לה', ועכשיו לא תוכל להזיקני". **יעקב אבינו הודיע לו שהגיע למדרגה שאפילו בעלי בחירה לא יוכלו להזיקו, כי כשהאדם יכול להחזיק ראש כשאחד מדבר אליו באופן כזה ולומר לעצמו בכל עת: "זה השי"ת שמדבר אלי, והלה אינו אלא שליח".** וכן יאמר לעצמו שוב ושוב: **"הקב"ה רוצה שאשנן בעצמי שלא משנה מה שפלוני אומר ומדבר. הוא שלח שליח ברצונו לבדוק אותי ולראות אם אני זוכר גם במצבים כאלה שזה הוא בכבודו ובעצמו".** זכור זאת, זכור שאין זה קשור לפלוני. אינך צריך להיות ברוגז עליו, אינך צריך להיות בכעס עליו, אינך צריך לנקום ולנטור. זו עבודה גדולה מאוד? כן. אבל אם הקב"ה נתן לך נסיון זה, סימן הוא שאתה זקוק לו. יעקב אבינו היה זקוק לו ולכן הקב"ה נתן לו את לבן. הוא כיבדו עם לבן.

אז תתענג על ה' והאכלתיך נחלת יעקב אביך

ומה הרוויח מזה? הוא הרוויח מזה בלי שיעור. הוא לא רק הצליח להנצל מעשו, אלא גם זכה בעבור כך לעולם הבא, וכמו שכתוב בפרשתן שאמר לעשו לאחר שנפגש עמו: "יעבר נא אדני לפני עבדו ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה אשר לפני. אתה תקח את העולם הזה ואני אקח את העולם הבא". יעקב זכה לשלמות. הוא זכה להעמיד י"ב שבטים. תחת איזה נסיבות העמיד אותם? תחת הנסיבות האלה! יש שהאדם חושב: "אתה רוצה לנסותני? בסדר גמור, אבל לא בבית. כשאהיה בן שבעים אז תנסני". אך לא, הנסיונות נמצאים אתו בביתו מתחילת הקמתו. הוא מתכנן לישא

שואל אותו חבירו: "כמה זמן אתה נוסע כבר?". "שלוש שעות" הוא עונה לו ברוגזה. "אם כן", אומר לו חבירו, "סימן טוב הוא, סימן הוא שאתה בדרך הנכונה, תמשך לנסוע הלאה". אף כאן, מדובר בנסיעה ארוכה. לא מדובר באחד מהדברים הקלים. זה לא שממלמלים מתחת לשפם - "תודה לך השם" ומסיימים עם זה. לא, לא. מדובר בסוגיא קשה.

אמונתי היא שתעמוד לי

וכאן אנו מגיעים לדבר יסודי עד מאוד שנחוץ עוד יותר. ליעקב אבינו היה נסיון אחר עוד לפני נסיון זה עם לבן, והלא זה נסיונו עם עשו הרשע, והנסיון הזה עדיין לא הוסר ממנו. עשו עדיין מחכה לו להרגו. הוא מחכה, הוא רוצה ויש לו את הכוחות לזה על-פי סדר הטבע, שהרי ארבע מאות איש עמו. רבותי! אי-אפשר להנצל בקלות מעשו שהוא בעל בחירה ומעוד ארבע מאות האנשים אשר עמו אשר אף הם כולם בעלי בחירה. זעירין אינן אומר הזוה"ק. מעטים המה האנשים שניצלים מבעלי בחירה. למה? כי כשבעל בחירה רוצה להזיק את האדם, בפרט אם הוא אחד כעשו הרשע, זקוק האדם למדרגה גבוהה מאוד של אמונה כדי להנצל ממנו. ומה היתה עצת ה'? עצתו היתה לקחת את יעקב אל לבן ושם יעלה אל מדרגת האמונה הראויה כדי שיוכל להנצל מעשו. יעקב היה אצל לבן עשרים שנה ובמשך כל אותן שנים לבן ירד לו לחייו ודרך עליו באופן משונה. עזוב לרגע את הכסף! הכסף שמגיע לו, הרי מגיע לו והקב"ה נתן לו ויפרוץ לרוב, אבל עצם היותו בקרבת אדם כזה שמרמה אותו מבוקר ועד ערב ואינו מפסיק להאשימו: "אתה הוא שגונב ממני, אתה הוא שמשקר לי", זה מה שהביאו לשלמות האמונה, וכיון שהגיע אל מדרגת האמונה הראויה, וישלח יעקב מלאכים אל עשו.

מהם רק כל עוד אינם מורים לעבור על השולחן ערוך. אכן כן, פעמים הרבה יש להם עצות שאין בהן שום סתירה עם השולחן ערוך, ועצות אלה כלים נפלאים הן כדי שהאדם יוכל לעבוד את ה'. אך בו ברגע שהמומחה נותן עצה שאינה תואמת את דין השולחן ערוך, אזי מדובר בנסיון גדול. ואותם בני אדם שהיו במצב כזה והתפללו להקב"ה: "רבוננו של עולם! איני רוצה לוותר על כיבוד אב ואם, איני רוצה לקרוע את המשפחה. אני רוצה להמשיך לעבוד אותך בלב שלם, אבל אני מרגיש שזה בלתי אפשרי, אנא עזור לי, הראה לי את הדרך", הקב"ה הנחה אותם בדרך הנכונה והראה להם כיצד להמשיך לכבד את הוריהם וזכו לברכות כאלה שאין לתארם. **וסיבת הדבר, כי הגיעו למדרגה גבוהה באמונה** באמרם: "הקב"ה הוא זה שהכניס אותי במצב הזה, **ואם כן בוודאי יש איזו דרך אלא שאני איני רואה אותה. אתפלל והקב"ה יראה לי אותה."**

ליעקב אבינו היו כל ההיתרים שבעולם שלא לדבר עם לבן או לחילופין להרים עליו את קולו ולהחזיר לו מנה אחת אפיים ואף לרמותו ולעשות לו עוול. הרי כך נאמר "עם עיקש תתפתל". וכי מחויב אני לעבור את כל ההתעלות הזאת ולשתוק?! אבל יעקב אבינו דיבר עם השי"ת כי זכר שהוא זה שהכניסו למצב הזה. ובסוף הוא ניצל ממנו וניצל מעשו וניצל משרו של עשו, הלא הוא הסטרא אחרא. מהכל הוא ניצל, וכל זה מפני שהלך בדרך הנכונה.

וישראל אהב את יוסף

ונפלאותיו של הקב"ה מתגלות מהמשך הסיפור. הנה בספר "אלומי יהודה" (פרשת וישב) הביא בשם הרה"ק מאוסטרובצא זיע"א שאמר על הפסוק "אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה היה רועה

את רחל ופתאום הוא מגלה שנשא את לאה, ואז התחילו בניו להיוולד ונקראו בשמות על שם הנסיונות שבתוך הבית. ראובן כי ראה ה' בעניי, וכן הלאה. לאה מרגישה שהיא שנואה, ורחל עקרה ואין לה בנים, והנה באה רחל ואומרת ליעקב: "הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי". זהו מצבו של יעקב ובתוך המצב הזה הקים את משפחתו, שם הוא הגיע למדרגת יעקב אבינו. לא היה יכול להגיע למדרגתו עד שסחט את טיפת דמו האחרונה להשי"ת.

וכמה ברכה היה לו אח"כ! כמה תענוג! כמה הצלחה! הצלחה בכל העניינים! הצלחתו בהעמדת י"ב שבטי י-ה, הצלחתו בממון כפי שהעידה תורה ויפרוץ האיש מאוד מאוד. אח"כ כשנפגש עם יוסף הצדיק היו לו טו"ב שנים במצרים שבהן היו לו התענוגים הגדולים ביותר כדאיתא ב**זוה"ק**. אבל הוא שילם על זה. **הוא היה עשרים שנה במצב שבו לבן מתעלל בו וזכר בכל עת כי מאת ה' היתה זאת.**

לא תסורו ימין ושמאל

פרשה היא בתורה. **כדאי לו למי שנמצא בנסיון כזה לדעת שאין זה נסיון קל**, אבל **מי שמתייגע ומרגיל עצמו להתנהג בישירות**, וכשמדובר באחד מההורים, הוא אומר: "הוא יכול לדבר כפי שרוצה, אני ממשיך לכבד אותו". כמה ברכה! **כמה ברכה הוא יכול להביא על עצמו!** אנשים מומחים אמרו לו: "עליך לדעת שאביך מוגדר בשם כזה או בשם כזה ואסור לך להיות בקשר אתו". הכל טוב ויפה, אבל מי סידר את המצב הזה? הקב"ה הוא זה שסידר את המצב הזה. ומי שבולע וחוזר ובולע וממשיך לכבדו, וזכה לברכה גדולה.

ונאמר שוב: למומחים יש עצות נפלאות כיצד לדבר ומתי לדבר, אבל מותר לשמוע

הוא ממה שצריך לעשות, שהרי צריך לדעת מה הקב"ה רוצה, מה לומר ומה לא לומר.

כשהאדם נמצא, בדרך משל, במצב שאשתו אינה מרשה לו לעשות שידוכים לבניו, ויש לו כבר שורה של בנים שיושבים בבית ועוד מטע שערם מתחיל להלבין, צריך בוודאי לדעת מה לעשות. אבל זהו רק חלק אחד, וכדי שיוכל האדם לחיות עם הקב"ה ולהרגיש תענוג עולם הזה, אין לו דרך אחרת. הוא יכול לבחור אחת משתיים: או להתייטר כל הימים, או להפוך את עצמו ליהודי של חובת הלבבות. אין דרך אמצע. פירושו של דבר **שהקב"ה לוקח בני אדם ומכריחם להיות בעלי מדרגה**. יש בני אדם שהולכים ושמוחים, באים ושבים, והכל בסדר. יתכן שבתקופה יותר מאוחרת בחיים הקב"ה יזמן להם נסיונות, יתכן גם שאיננו יודעים חשבונות שמים. **אבל אותם אנשים שנמצאים בנסיונות כאלה, יכולים להסתכל על זה באושר רב ולומר: "הנה השי"ת באהבתו אותי הכניס אותי במצב כזה שבו אני מוכרח להחליט או שאני נעשה יהודי ירא ושלם או שאני מתייטר"**.

תורת שם ועבר

הרה"ק מאוסטרובצה אומר שיעקב אבינו הוכרח להיות בישיבת שם ועבר כדי להיעשות שם יהודי של חובת הלבבות, אחרת לא היה יכול לעמוד בנסיונו של לבן הארמי. והנה יוסף הצדיק התחיל ללמוד אצל אביו בהיותו בן שלוש, ומאחר שלקח לו י"ד שנים כדי ללמוד תורה זו שלמד בישיבת שם ועבר, נמצא שהיה בן י"ז שנים כשסיים את מכסת לימודו ואז כשהיה מוכן לצאת לדרך, התחילו מן השמים להביא עליו את נסיונותיו. יעקב אבינו לא לימד ליוסף את מה שלמד אצל יצחק אביו. הוא לימדו רק את מה שלמד בישיבת שם ועבר, כי ידע שיוסף יעבור את מה שהוא היה

את אחיו בצאן". למה הוצרך להודיענו שיוסף היה בן שבע עשרה שנה? התשובה היא כי הנה יעקב אבינו הרגיש ברוח קדשו שיוסף הצדיק יהיה בין הגויים ויזדקק ג"כ ליסוד האמור, שהרי כך גילו לנו **חז"ל** שיוסף הוצרך לעבור את כל מה שיעקב עבר, וזהו מה שכתב **רש"י** על הפסוק "וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא לו" - "אונקלוס תרגם בר חכים הוא ליה, כל מה שלמד משם ועבר מסר לו". והנה אחד מהדברים שנתנו ליעקב את הכוח לזכור גם אצל לבן שהקב"ה מנהל את הכל, הוא זה שישב בישיבת שם ועבר י"ד שנים והשקיע את עצמו לגמרי בים התלמוד.

החיים והמות נתתי לפניך

וזהו דבר שצריך להבין היטב. כשהאדם יש לו אחד בסביבתו שמדבר אליו באופן האמור ומשבר את נפשו, יידע שיעקב אבינו כדי שיוכל לעמוד בנסיון זה, הוצרך לישיבת שם ועבר, כי אלה שעוברים בנסיונות כאלה, אין להם שום ברירה חוץ מלהתהפך לאנשים של חובת הלבבות. טרם היה האדם שהצליח להרגיש תענוג עולם הזה בנסיבות כאלה אם לא נעשה יהודי של חובת הלבבות, ועדיין לא היה יהודי של חובת הלבבות שהיה במצבים כאלה ולא היה לו עולם הזה מלא תענוג. אנו צריכים לדעת את האמת. אין עוד עצה ופתרון למצבים כאלה. המומחה יכול לעזור רק ללמד את האדם מה לומר ומה לא לומר, וזהו חלק נחוץ מאוד. המומחים עצמם מודים בזה, שאינם יכול לרפא ולפתור את המצב כאילו לא היה. הם יכולים רק להקל. והרי זה כמחלה חשוכת מרפא שהרופא אומר: "אינני יכול לרפאותה. אני יכול רק לשמר אותה במצב מסוים כדי שלא תחמיר ושהכאבים לא יהיו חזקים כל-כך". וזה באמת דבר גדול וחלק

בבית האסורים, אמר על כל דבר: **"רבנו של עולם סיבב הדברים כך וכך צריך להיות"**. הוא למד זאת אצל אביו. אי-אפשר בלי ללמוד.

זהו הדבר השני שהתורה מלמדת אותנו. הדבר הראשון היא מלמדת אותנו **שהקב"ה מכניס את האדם למצב כזה כדי להביאו למדרגה גדולה של אמונה, מדרגה שהאדם צריך להשקיע יגיעה מרובה כדי להשיגה**, ואם ישיגה, ייעשה מלך וישפיע על כל העולם כולו. והדבר השני היא מלמדת אותנו **שאי-אפשר להגיע אל המדרגה הזאת בלי ללמוד תורה זו**. אתה מחויב ללמוד כדי להיהפך ליהודי של חובת הלבבות. אין לך ברירה אחרת. אפילו יעקב אבינו צריך היה ללמוד בשיבת שם ועבר י"ד שנים.

גדול ת"ת יותר מכיבוד אב ואם

הגר"י קמינצקי מוסיף על זה: **חז"ל** אמרו בשלהי **פרק ראשון דמגילה** "גדול תלמוד תורה יותר מכיבוד אב ואם, שכל אותן שנים שהיה יעקב אבינו בבית עבר לא נענש". הפירוש הוא על-פי משל במי שאביו שלח אותו לקנות אתרוג ונתן בידו מעות שאינן יוצאות במדינה, שכאשר הבן הולך אל השולחני להחליפן במעות היוצאות במדינה, אינו נחשב כמתמהמה, אלא אדרבה, מקיים הוא בזה גופא מצות כיבוד אב, כי בלי זה לא יוכל לקנות אתרוג. אף כאן, אם יעקב נשלח על-ידי אביו ואמו ללבן, **הרי הוצרך ללמוד י"ד שנים כדי לדעת איך להישאר יהודי ירא ושלם בנסיבות כאלה**, ואם כן קיים בזה מצות **כיבוד אב ואם**. גדול ת"ת יותר מכיבוד אב ואם פירושו שהוא מחויב ללמוד עכשיו כדי לדעת איך להתנהג במצבים כאלה, ואם כן הלימוד גופא הוא כיבוד אב ואם. עבודה שאינה קלה היא, אבל עלינו לדעת שיש

צריך לעבור, והיינו מפני שהקב"ה בחר בו להיות מאותם מעטים שמגיעים למדרגה זו של אמונה, וכיון שכן לימדו תורה זו שעשתה ממנו יהודי של חובת הלבבות כדי שיהיה מוכן לצאת לדרך.

וראיתי בספר **"אמת ליעקב"** (פרשת ויצא) להגאון **רבי יעקב קמינצקי** זצ"ל שביאר הסיבה שדווקא בשיבת שם ועבר למדו תורה זו, כי ראשי הישיבה עצמם עברו תלאות כאלה, שהרי גדלו בדורו של נח וכולם לעגו להם והציקו להם, ולכן יכלו המה ללמד תורה זו. יצחק אבינו עבר את הפרשה שלו, אבל התגדל על ברכי אברהם אבינו. שם ועבר הם אלה שהיה להם הכוח ללמד תורה זו, כי הם עצמם עברו את התלאות האלה. הם למדו ליעקב, ויעקב ידע תורה יותר טוב מהם כי עבר גם את לבן הארמי, והוא לימדו ליוסף. ומה קרה אח"כ עם יוסף? אותו דבר שקרה עם יעקב. אף הוא צריך היה להנצל מבעלי בחירה שרצו להרגו ורק בעצת ראובן המתיקו את דינו והורידוהו לבור מלא נחשים ועקרבים, ואז כבר היה מוכן לזה שהרי כבר למד עם אביו את כל תורת שם ועבר, והוא באמת ניצל. ואח"כ נעשה עמו ג"כ מה שנעשה עם אביו. אין לנו השגה בשבטי י-ה, אבל לנו נוגע רק מה שעבר על יוסף הצדיק. הרי החברותא של אביו היה, בן זקוניו ואהוב חייו, ועם כל זה חשדוהו ומכרוהו ואמרו לו שהוא גרוע מכל גרוע והביאוהו למצרים, ושם במצרים אשת פוטיפר רצתה לאבדו מן העולם, וכשהשתחרר ממנה בכל כוחו ונמלט החוצה, הרימה עליו את קולה והפכה את התמונה כאילו הוא זה שהתעלל בה, והכניסוהו לבית האסורים. למה? כי שמה היה צריך להיות. אכן כן, כל מה שעבר על יעקב, עבר על יוסף, ושם בבית האסורים ויהי איש מצליח. וכפי שכתב ה'מאור ושמש' שכאשר יוסף הצדיק היה

מאוד שמצליחים, כי כשהאדם לומד מצד אחד איך להתנהג ואיך לדבר, ומצד שני כשמביישים אותו ודורכים עליו הוא זוכר שזה השי"ת, הוא זוכה להצלחה גדולה ומקרב את הגאולה.

תורה כזו והקב"ה נתנה לנו ברוב אהבתו אותנו. חכמת אומות העולם אינה נחוצה לנו. לנו נחוץ מה שכתוב בסוף פרשת ויצא ומה שעלה בגורלו של יעקב אבינו בסופו. וכדאי שנדע שאף בימינו יש בני אדם רבים

יום שני פרשת וישלח י"א כסלו תשפ"ג

עבודת היהודי לראות את השליחות שבכל דבר ובכל אדם

שצריך לעשות, אז הוא עלה למדרגה יותר גבוהה ומעתה יכול היה לראות מלאכים לא רק בחלום אלא גם בהקיץ.

וזהו שכתבה התורה בסוף הפרשה הקודמת מיד לאחר סיפור פרידתו מלבן: "ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלוקים, ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלוקים זה", ומיד לאחר מכן "וישלח יעקב מלאכים". הוא בדרגה אחרת כבר. **מי שמזכך את מדותיו כשקשה לו כל-כך עם המצבים והנסיבות של העולם הזה** ועם זה שאחרים מרמים אותו ומהתלים בו והוא אינו מחזיר להם כגמולם אלא ממשיך להתנהג בישרות, **הוא עולה מתעלה עד למדרגה** שבה אפשר לראות מלאכים בהקיץ.

הצדיקים ממונם חביב עליהם כגופם

ואח"כ כשחזר לקחת את הפכים הקטנים עלה למדרגה נוספת, כי הנה בדרך כלל כשיש לו לאדם ממון, הוא מרגיש שהוא שלו ושהוא יכול לעשות בו ככל העולה על רוחו, אם ירצה יסחור בו, אם ירצה ישמרנו במקום מבטחים ואם ירצה ישאירנו תחת כיפת השמים. רק כשיש לו דבר שאינו שלו, אז הוא יודע שהוא צריך לשמור עליו לבן ייאבד או ייגנב. ננסה לתאר: עשיר גדול שהכסף נשפך אצלו כמים, אם הגבאי יתקשר אליו להודיע לו ששכח כמה מטבעות על שולחנו בבית הכנסת, יאמר לו: "קחם נא לעצמך". אבל אם הכסף שייך לצדקה, בוודאי ייבהל כי יאמר: "הרי הכסף

וישלח יעקב מלאכים

בפרשת וישלח מוזכרים המלאכים כמה פעמים. מיד בתחילה נאמר "וישלח יעקב מלאכים" ופירש **רש"י**: "מלאכים ממש". יעקב אבינו הגיע למדרגה שהיה יכול להשתמש במלאכים. ובהמשך מסופר שנלחם עם המלאך, כי שרית עם אנשים ותוכל. כשחזר לקחת את הפכים הקטנים, פגש את שרו של עשו ונערכה ביניהם מלחמה גדולה ויעקב יצא וידו על העליונה. ובפרשה הקודמת מסופר שיעקב חלם על המלאכים, סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ומלאכי אלוקים עולים ויורדים בו.

כתב בספר "**שערי אורה**" להגה"צ **רבי אביגדור מיללער** זצ"ל שהתורה באה ללמדנו יסוד גדול. הנה הפעם הראשונה שיעקב זכה לראות מלאכים היתה לאחר שישב י"ד שנים בישיבת שם ועבר. השלמות שזכה לה באותן י"ד שנים שהיה פרוש מכל הבלי העולם הזה, הגיעה למדרגה כזו שהצליח לראות מלאכים, והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו, אבל את המלאכים האלה ראה רק בחלומו. ולאחר כל מה שעבר עליו בבית לבן כפי שתואר בשיעור הקודם, הזדככה כל מהותו, כי למד שם להיות דבוק בבוראו לא רק ביושבו בין כתלי בית המדרש, אלא גם בעסקו על המחיה ועל הכלכלה וגם כשבעל הבית ממרר לו את חייו ומזלזל בו וחושד בו עדיין להיות דבוק בבוראו ולהתנהג בישרות ובנאמנות, כפי שהתורה מעידה שהמשיך לדבר אז מה שצריך לדבר ולעשות מה

מות נמות, וזו ראתה ארבעה פעמים זה אחר זה ולא חרדה". ואם הגר שפחת שרה רגילה היתה לראות מלאכים, כל שכן האבות הקדושים, ואכן מכל הפרשיות נראה שהרבה היו האבות רואים את המלאכים, והיו המלאכים נכנסים ויוצאים אצלם כבני בית.

והנה **הרמב"ן** תחילת פרשת וירא כתב שכל מקום שהוזכר בכתוב ראיית מלאך או דיבור מלאך, אינו נחשב נבואה, וראייתו מהגר המצרית שאינה מכלל הנביאות. כותב **הרמב"ן** בלשונו: הנה בכל מקום יתעוררו החכמים להודיענו כי ראיית המלאך איננה נבואה ואין הרואים מלאכים והמדברים עמם מכלל הנביאים, אבל היא מראה, תקרא "גלוי עינים", כמו ויגל השם את עיני בלעם וירא את מלאך ה' (במדבר כב, לא), וכן ויתפלל אלישע ויאמר ה' פקח נא את עיני ויראה (מ"ב ו, יז).

כי מלאך ה' הוא

וביאור הדברים, כי הנה **בספרים** מבואר שהמלאך הוא בריה שמהותה היא שליחותו של מקום, וכיון שהיא מסיימת את שליחותה, היא מתבטלת. הן תראה שכאשר המלאכים באו אל אברהם, האחד בא לרפאותו, השני לבשר להם על לידת יצחק והשלישי להפוך את סדום, כי לכל אחד יש את השליחות שלו ואינו יכול לעשות שום דבר אחר. ולבריה זו אין גוף שמסתירה. יש לה רק את המהות שהיא השליחות. ולכן מבואר ברמב"ן, וכן הוא **במורה נבוכים להרמב"ם**, שאי-אפשר לראות את המלאך בעיני הגשם, כי העינים הגשמיות רואות רק דברים המושגים בעינים גשמיות. אילו היה למלאך לבוש המסתירו, היינו יכולים לראות את הלבוש, אבל מאחר שאין לו שום לבוש, וכל מהותו אינו אלא שליחותו של מקום, אי-אפשר לראותו.

שייך לצדקה ואינו שלי". כשנראה אם כן עשיר שנופלת לו מטבע מכיסו ומתגלגלת והוא רודף אחריה ומתכופף להגביהה, זה יעורר תמיהה בעינינו, אבל אם יסביר לנו שאין המטבע שלו אלא של צדקה היא, אז תתיישב תמיהתנו.

והנה יעקב אבינו חזר על הפחים הקטנים, מפני שממונו חביב היה עליו כגופו, כמו שאמרו **חז"ל** "ללמדך שהצדיקים ממונם חביב עליהם כגופם", ופירשו **הספרים שהצדיקים מרגישים שממונם אינו שלהם והוא רק נמצא ברשותם כדי לקיים בו רצון ה'**, ולכן **כשהצדיק מרגיש שרצון ה' שיחזור לקחת את הפחים הקטנים כדי שלא ייאבדו, הוא חוזר עליהם** אע"פ שיש לו כל, כי זה שיש לו ממון רב אינו גורם לו להרגיש שיש לו יותר מהעני שהרי הוא יודע ומרגיש שאין הממון שלו. וכשיעקב אבינו עשה כן, ראה אז בבהירות נפלאה שכל מה שקיים ברשותו אינו שלו, והגיע למדרגה נפלאה של ביטול לריבונו של עולם, וכל-כך עלה ונתעלה עד שכבר יכול היה להלחם עם המלאך.

ראיית המלאכים אינה נבואה

והנה ליסוד זה יש הסתכלות יותר רחבה אשר נוגעת לדידן, והגם שאף אחד מאתנו אינו מתכנן להתחיל לראות מלאכים, כשנתבונן מעט, נראה שהדבר נוגע לכל אחד מאתנו. הרי האמת היא שענין ראיית המלאכים לא התחיל כאן, וכל הפרשיות הקודמות עסוקות בזה, ואפילו על הגר שפחת שרה מספרת התורה שראתה מלאכים, והביא **רש"י** (פרשת לך-לך טז, יג) מהמדרש שרגילה היתה לראות מלאכים בבית אברהם ואפילו לא נבהלה בראותם מרוב רגילותה, והוסיף שם בלשונו: "ותדע שהיתה רגילה לראותם, שהרי מנוח ראה את המלאך פעם אחת ואמר (שופטים יג, כב)

אז יתגש עם עקמימותו בכל תחומי החיים.

מדרגות רבות בראיית מלאכים

נחזור לענייננו: האדם יכול לבחור לראות כל דבר לפי הלבוש החיצוני שלו, והוא יכול לבחור להרגיל את עצמו לראות כל דבר מבעד ללבושו. אמנם יש בדבר זה מדרגות לרוב. למשל, הצדיק שהזדכך בזה והיה בדרכו להגיע אל מדרגת ראיית המלאכים, בתחילת דרכו כשהיה רואה בעל עבירה, היה רואה שנשמתו מוכתמת ומלוכלכת, ובהמשך כשהתעלה עוד יותר, כשהיה רואה בעל עבירה, ראה שהעבירות פוגמות רק את אחד מהלבושים, וכשהסתכל מבעד לאותו לבוש, ראה שהאיש כפי שהוא בעצם אין לו שום עבירה, אלא הוא מאיר בכל העולמות. הכל תלוי לפי מה שהאדם מוכך את עצמו. **מי שמתייגע להרגיל את עצמו להסתכל על כל דבר בעיני התורה והאמונה, ככל שהוא מרגיל את עצמו לראות פנימיותו של כל דבר ולהתעלם מהלבוש שלו, יותר יוכל לראות את הדבר הפנימי ולא יסתנוור מהשקר החיצוני.**

ועתה נאמר לענין ראיית המלאכים שיש מדרגות רבות בזה. כשהאדם אינו מסיח את דעתו מהתורה במשך י"ד שנים, ובכל אותו זמן הוא לומד איך להסתכל על כל דבר בפנימיותו האמיתית, ולומד להבין כיצד העולם פועל ומה הן הנהגותיו יתברך, הוא רואה אח"כ כל דבר בפנימיותו. הלא תראה שאפילו האדם הפשוט, כשהוא קם מלימוד הזוה"ק, הוא רואה הכל אחרת. אין הוא רואה גופים אלא נשמות. ואם באדם פשוט כך הוא, על אחת כמה וכמה ובמדרגה גבוהה בהרבה כאשר יעקב אבינו יצא מבית מדרשו של שם ועבר לאחר אותן י"ד שנים, שאז נפקחו עיניו והתחיל לראות את

מספרת לנו התורה **שמי שמזכך את עצמו לראות בכל דבר רק שליחותו של מקום, הרי הוא מפתח את כוח ראייתו לראות את החלק הרוחני** שבכל דבר במקום החלק הגשמי שבו. לכל אחד יש בחירה כשהוא מסתכל על מצבים, על בני אדם ועל דברים, אם לקשר את עצמו אל הלבושים על-ידי שיתבונן בהם ויפרש אותם יומם ולילה, או להתעלם מהלבוש ולקשר את עצמו לפנימיות. הדבר מצוי אצל ילד בכיתה א' שכאשר המלמד שלו נכנס לכיתה, אין לו מושג מי הוא. הוא רק יודע שיש לו זקן ארוך, והוא מסתכל על סוג המשקפיים שלו, ועל אופן צמיחת זקנו, ועל גודל כובעו. הוא רואה את הלבוש בלבד. ואף אנו, כשאנו רואים אדם שאיננו מכירים אותו, בדרך כלל אנו דנים אות לפי לבושו. כשרוצים לדעת בן כמה הוא, מסתכלים על צבע זקנו. כשרוצים לדעת איזה בן אדם הוא מסתכלים על צבע עורו ועל צבע עיניו וכדומה. אבל **כשהאדם מכיר את חבירו מעבר לעבר, הוא לא רואה את הלבוש שלו, כי אם את מהותו.**

אכן זהו אחד מהדברים שמהווים בימינו עיכוב בעשיית שידוכים, מה שבני אדם עסוקים בלבוש ואינם רוצים לגשת לשום שידוך מבלי לראות תחילה תמונה מהמדובר, וכיון שאין התמונה מוצאת חן בעיניהם, מיד הם משיבים "לאו". בעבר לא היה כך, אז היו נפגשים ומנסים להבין ולהכיר זה את זה, ועל ידי כן מתקשרים קצת אל המהות. ההתחברות של ימינו אל הלבוש החיצוני, דוחה דברים אמיתיים, כי זה גורם לאדם לקבל במוחו תפיסה שלילית על המדובר ולטרב להביט במציאות. כאב הוא זה, אבל זה לא קשור לסוגיית השידוכים בלבד, אלא כמו בכל דבר, כשהאדם בנוי ישר, הכל הולך אצלו טוב. מה שאין כן כשהאדם בנוי עקום, כי

ליעקב, אך הוא נשאר ירא ושלם, ישר ונאמן, ומדבר תמיד עם רבונו של עולם. הנה יעקב אבינו על כל מה שעבר עליו כפי שנתבאר בשיעור הקודם, רק בשביל להשאר בריא בנפשו, היה צריך להיות מלא אמונה כדי שלא יתפעל מהמצבים כפי שהם נראים מבחוץ.

התפעלות הנפש - זה לעומת זה

נבאר את הרעיון: הקב"ה נתן לאדם חוש להתפעל. התפעלות נובעת מזה שהמציאות הנראית לעיני האדם כובשים את מהותו, כי אז דפיקות לבו מואצות ודמו מתחיל להתרוצץ מהר, וזה גורם לו לעשות פעולות מהירות ולדבר בחמימותו. פלאי פלאים הוא לראות ממה בני אדם מתפעלים. יש שמתפעל מאיזה 'שטיקל' נייעס'. הוא בטוח שפלוגי הולך לכבוש את העולם וסדר חדש ייקבע בעולם. ככה זה ביום הבחירות בדרך משל. הוא לא יישן אז בלילה. הוא לא יכול לישון. דמו מתרוצץ. הולך להיות כך, הולך להיות כך, פלוגי אמר כך, פלוגי אמר כך. הוא התפעל. מדוע התפעלת? שוטה! שני שוטים שמחפשים כבוד מתקוטטים. מה זה קשור אליך בכלל? הוא שקוע כל-כך בלבוש החיצוני ובטוח שזה הולך להשפיע על הנהגת העולם, כאילו שאם ההוא ייבחר - הנהגתו של הקב"ה תהיה יותר גלויה והכל יהיה טוב ויפה, ואם השני ייבחר - הנהגתו תהיה יוסר מוסתרת והצרות יתרבו. הוא מתפעל מלבושים חיצוניים. אדם זה כשייכנס אח"כ לבית המדרש ויראה דבר תורה מצדיקי החסידות, ימשיך לשתות את הקפה שלו מבלי להתרגש כלום. הדבר תורה נעשה אצלו חלק משתיית הקפה. מה? סתם לשתות את הקפה בלי לקראות שום דבר? הרי אין לזה פשט. על כן הוא פותח את הספר ומעלעל מהכא להתם ומהתם להכא,

המלאכים, והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו, המלאכים של חו"ל והמלאכים של ארץ ישראל.

חו"ל אמרו (ברכות ו, א): "אלמלי נתנה רשות לעין לראות, אין כל בריה יכולה לעמוד מפני המזיקין". ועוד שם: "אמר רב הונא: כל חד וחד מינן, אלפא משמאליה ורבבא מימיניה". אכן אין האדם רואה אותם, כי הוא רואה רק את הלבושים, אבל כשהאדם מזדכך ומרגיל עצמו לראות רק את הפנימיות של כל דבר, הוא רואה דברים אחרים לגמרי. ובכן יעקב אבינו זיכך את עצמו וראה רק את שליחותיו של השי"ת. החיות ביער לא העסיקו אותו הרבה. הוא ראה דברים אחרים. הוא ראה שיש שלוחים שמלווים אותו בחו"ל ויש שלוחים שמלווים אותו בארץ ישראל. מוחו היה מוסב לגמרי לראות ולהשיג ולהיות מקושר למציאות האמיתית של העולם.

ראיית מלאכים בעולם העשיה

אך כאמור, זוהי רק מדרגה אחת, מדרגתו של מי שלומד תורה לשמה. מודיעה לנו התורה שאין מדרגה זו דומה כלל למדרגתו של מי שנמצא עשרים שנה בעולם העשיה ועומד איתן בנסיונות כאלה כמו שהיה ליעקב אבינו בבית לבן. וסיבת הדבר, כי כשהאדם לומד תורה זו, היא נמצאת אצלו רק במחשבה, ולכן גם ההשגה אינה אלא במחשבתו וראיית המלאכים אינה אלא בחלומו. אבל כשהאדם לוקח את תורתו של שם ועבר ומכניסה לעולם העשיה. הוא סובל ואף אחד אינו יודע שהוא סובל, הוא כל יום נושך את שפתיו וכשהוא נכנס לבית המדרש הוא מאיר פנים לכל אחד ואומר: "ברוך ה' החיים מאירים פנים, יעזור ה' גם להלאה", הרי הוא מזכך את עצמו מבפנים. יש בני אדם שפוגעים בו ומביישים אותו, וככל מה שלבן עשה

אחר. הוא הבין שכל האנשים שהוא רואה מסביב לו, הם כולם בובות קטנות שהקב"ה שלח אותם ואין להם כח עצמי. תמשיך לדבר עם השי"ת. הרופא אמר כך, הרופא אמר כך. הוא חי עם השי"ת. הוא בטל אליו - "רבונו של עולם! שלך אני ובכל רגע אני צריך להחזיק ראש ולשאל מה עכשיו הדבר הנכון לעשות". התוצאה של דבר זה היא שהאדם מתחיל לראות שליחויות של רבונו של עולם, כי זה מה שעשה. הוא כל הזמן עבד להפשיט לבושים. הוא הפשיט לבושם של לבן ושל עשו וראה אותם כשלוחים של מקום לנסותו, ומה קורה כשהאדם עושה כן תדיר? הוא מתחיל לראות את המציאויות בלי לבושיהן, הוא מתחיל לראות מלאכים.

בשבילי נברא העולם

לראות מלאכים במדרגת האבות הקדושים הוא מעבר להשתגות. אבל גם אנו לפי מדרגתנו יכולים לראות מלאכים בניסיונותינו. מה? איך רואה שהקב"ה שלח את פלוני שיאמר לך ידיעה זו בדיוק עכשיו כשאתה כל-כך זקוק לה?! ראו נא כמה פעמים יש שהאדם מקבל ידיעה מסוימת בדיוק כשהוא זקוק לה. לא ראית שהלה היה מלאך מן השמים? אני כן ראיתי. אתה לא ראיתי?! אכן האדם יכול לראות את המלאכים רק לפי מה שהוא עובד לראות מלאכים. עבודת האדם היא לראות באנשים הסובבים אותו את חלק המלאך שבהם. זהו היה שליח לזה וזה היה שליח לזה. זהו הפירוש במה שאמר התנא (סנהדרין פ"ד מ"ה) "כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם". בשבילי נברא העולם פירושו כך: לא משנה לי עכשיו מה פלוני עשה ומה דחף אותו לכך. נחוץ לי לדעת זאת? לא! **בשביל התועלת שלי יש בעולם רק אותי ואת הקב"ה, וכל האנשים שמסביבי**

ומפעם לפעם פולט מפיו שיש לו עוד איזה 'ווארט' לומר על השולחן בשבת. היכן התפעלותו? למה אינו מתפעל? התשובה פשוטה, **מי שמתפעל שמה, אינו מתפעל כאן.**

והסיבה פשוטה, כי **הדבר תלוי באיזה עולם האדם חי.** מי שחי בפוליטיקה, הכניס את עצמו לעולם של שקר. הוא בחר על דעת עצמו לראות את כל השקרים וההבלים כדברים אמיתיים וכאילו יש בהם כדי להעלות ולהוריד, והרי כך הקב"ה מתנהג עם האדם כפי שהוא בוחר, וכאילו כלל ידוע הנקרא ה' שלך. הלא אנו רואים בחוש במי שמכניס את עצמו בעולם השקר של הכבוד, שכל העולם צוחקים ממנו, אך חלק מענשו הוא שאינו רואה איך כולם צוחקים ממנו. הוא סבור שכולם מסתובבים סביבו עם חיוך מרוח על שפתותיהם כי נהנים ממנו ומגדלותו ופיקחותו. הוא הכניס את עצמו בעולם השקר והוא חי בתוכו. הוא חי בתוכו, וממשיך לצעוד בו, וסבור שכל חייו תלויים בדברים האלה, באיך יצאו התמונות וכמה אנשים השתתפו אצלו וכמה השתתפו אצל השני. הוא יכול לחיות את כל חייו בעולם זה, וגם בעולם הבא יחיה חיים כאלה. שכרו וענשו אחד יהיה. יביאו לו שם חוברת של תמונות ויהיה הפלא ופלא. **האדם הוא זה שמחליט באיזה עולם הוא רוצה לחיות ושם הוא חי.**

יעקב אבינו התגרר עשרים שנה בבית לבן על כל השקרנות והרמאות שלו ולא התפעל ממנו. לבן אמר "הבנות בנותי והבנים בניי". אז הוא אמר. אין לי מה להתפעל מזה. לבן אמר: "אני ירא שאתה הולך להרגני, הבה ונכרות בינינו ברית". בסדר גמור! הבה ונעשה ברית. מה עוד? ממשיכים הלאה. הוא לא מתפעל ממנו. למה אינו מתפעל ממנו? כי הוא חי בעולם

ואשר תמיד זורק בי מרה ומוציא ממני את כל הרוח. כל אחד ימצא שיש לו כאלה וכאלה.

לפעמים יש לו לאדם אב ואם, אחים ואחיות, שתומכים בו בכל לבם, והרי הם מאותה קבוצה שמשמשים כשלוחים לעזור לו באיתגליא. אך לפעמים יש מהם שאינם תומכים בו. וכן הוא לגבי כל סביבתו, רבו, החברותא שלו, שכניו, וכן הלאה. תמיד יראה האדם שיש מהם שתומכים בו, ויש מאלה שקשה לו אתם. אך כשיפקח את עיניו, יראה שאצל כולם זה ככה. אולי כשהאדם ממורמר, נראה לו שכולם שונאים אותו וכולם עומדים מוכנים ומזומנים להתנכל לו. אבל באמת אינו כן, אלא כל אחד יש לו אנשים שתומכים בו ואנשים שממררים לו את חייו. וסיבת הדבר, כי כל אחד זקוק גם לשלוחים כאלה וגם לשלוחים כאלה. הקב"ה הרי יודע שהאדם צריך מדי פעם למילה טובה, לכן העמיד לו אחד בסביבתו שמדי פעם יאמר לו מילה טובה. וכמו"כ הוא יודע שאם ישמע רק מילים טובות, יפול ברשת הגאווה וחוץ מזה לא יראה את חסרונותיו, על כן העמיד לו עוד אחד שמדי פעם יאמר לו את חסרונותיו בפניו.

כל אחד זוכה למוכיח

בני אדם חושבים שרק אם האדם שוכר לעצמו מוכיח כפי שהיה בדורות עברו, יוכל לדעת את חסרונותיו. אחרת, לא יידע. ואין הדבר כן, אלא **כל שיסכים האדם לפקוח את עיניו, יראה שהקב"ה כבר העמיד לו מוכיח**. לפעמים הוא צעיר ממך, לפעמים הוא אחד שנראה שלימזל כזה, אבל כל זה לא משנה. בסוף הוא אומר לך את האמת בפנים. הוא המוכיח שלך. **אך זאת בתנאי שתסכים לראות את בני האדם כשלוחים.**

נמצאים ביחס אלי רק כשלוחים. זה נתמנה לשליח לעשות לי טובות גלויות ועלי להודות על כך לריבונו של עולם, זה נתמנה לשליח להטיב לי על-ידי העמדת נסיונות, **ואף על זה אני צריך ליתן הודיה לה'.**

הגה"צ **רבי שמשון פינקוס** זצ"ל היה נותן לזה משל: בארץ ישראל עדיין אפשר לקנות חלב בשקיות ניילון, והנה כשהאדם נכנס לחנות וניגש אל מקרר החלב, כיון שהוא מוצא בה שקיות חלב רבות השוכבות זו על גבי זו, הוא מרגיש נעים בלבו לשלוף אחת מהן וללכת אל המוכר לשלם עליה. מה שאין כן אם היה מוצא רק שקית חלב אחת, האחרונה במקרר, שאז לא היה מרגיש טוב לקחתה, בפרט כשעומדים מאחוריו עוד כמה אנשים שרוצים לקנות חלב והולכים לגלות שהוא זה שלקח את האחרונה ולהם לא נשאר. נמצא שכל השקיות השוכבות במקרר, אינן אלא כדי לשרתו, כדי שיהיה לו נעים בלב. כך צריך האדם להסתכל על העולם, כי זה שהקב"ה דאג גם לפלוני, אינו החשבון שלך. לכל דבר יש מאה חשבונות. הקב"ה אינו מוגבל. אכן בדרך כלל האדם עסוק בעשיית חשבונות חברו. אבל זה טעות. **עליך לעשות אך ורק את החשבונות שלך, והחשבונות שלך הם שכל מה שאתה רואה סביבך שלוחים הם, מלאכים הם, לשרתך.**

שני מיני שלוחים לאדם

כל מי שיתבונן בסביבתו, יראה שיש קבוצה של אנשים שעומדים לו לעזר באתגליא, וכנגד זה יש קבוצה של אנשים שעומדים לו לרועץ. מעדיף היה שלא יהיו בעולם כלל. אבל אם יפקח את עיניו, יראה **שכולם שלוחים של מקום הם לעזור לו, מי באיתגליא מי באתכטיא**. הנה פלוני בדרך משל, נתמנה להיות זה שמקנא בי

מדברים. איננו מדברים כאן על סימנים שהאדם מקבל כדי לפשוט את ספיקותיו, אם כי גם זה נכון לפעמים כל שיודעים להשתמש בו נכונה. אנו מדברים על כך **שאם פלוני עשה לי עוולה, הוא היה מלאך מן השמים; אם פלוני בישר לי בשורה טובה, הוא היה מלאך מן השמים; אם פלוני הטיב לי, הוא היה שליח של השי"ת. כשיסתכל האדם בעינא פקיאח על סדר יומו, יראה שהקב"ה הטיב לו מאה פעמים במשך היום.** זה אמר לו מילה טובה, זה עשה לו טובה, השלישי דאג לו למקום, הרביעי התפלל עליו, עוד אחד הראה לו פנים שוחקות. **וכשיראה זאת, יבין שהקב"ה שלח לו שלוחים.** לא מדובר בסימנים. מדובר במציאות שהקב"ה מטפל בו כאשר הוא מעמיד לו אנשים סביבו שיתמכו בו. ומזה יבין שאותם אנשים שאינו נוח לו אתם, זה ממורמר וזה מאשים אותו וכן הלאה, **אף אותם הקב"ה העמיד לו כדי להטיב לו.** וכאמור, כל אחד ימצא שיש לו אנשים כאלה ואנשים כאלה - "הקב"ה נתן לי אנשים שתומכים בו ונתן לי גם אנשים שמעמידים לי נסיונות ומסייעים לי לצמוח בדרך זו". הנה פעמים הרבה מגלה האדם כמו כן בהמשך חייו שהקב"ה נתן לו ילדים כאלה וילדים כאלה. הוא נתן לו בן מסוג זה כי רצה לעדנו קצת, ונתן לו בן מסוג אחר כדי שיוכל לשאוב חיזוק.

בשיעור הקודם כבר דיברנו בסוגיא זו, אבל אז השתמע עכ"פ בחלק מהשיעור שהדברים נוגעים רק לאנשים מסוימים שהקושי שלהם גדול ועצום, ובאמת הדברים נוגעים לכל אחד ואחד, **כי כל אחד כשיתבונן סביבו יראה שכך הוא. פלוני קיים עכשיו שליחות של השי"ת.** הוא יושב כאן ותפקידו לעשות כך וכך. הלא תראה שבבית כנסת יש כל מיני אנשים עם כל מיני תפקידים. אילו היו כל האנשים בבית

עליך להסכים להסתכל על כל אחד ולומר שלוחו של מקום הוא. כל אחד קיבל שני מיני שלוחים, כי הקב"ה מתנהג עמנו כפי שאמרו חז"ל "יצר תינוק ואשה תהא שמאל דוחה וימין מקרבת", והרי אנו כתינוק ביחס אליו, על כן הוא מצד אחד מלטף אותנו בכל עת, ומצד שני הוא מראה לנו כל הזמן שעלינו לתקן את מעשינו. **האדם צריך להסכים לראות כשחבירו פוגע בו או עושה לו עוול, שהוא שלוחו של מקום כדי לעוררו בתשובה או כדי להביאו למקום יותר טוב.**

למה אתה צריך להשתמש בכח האמונה והשגחה פרטית רק כשאתה רואה או שומע על אחד שחצה את הכביש ברגליו והגיע שיכור עם רכבו ודרס אותו למוות ר"ל (על כל הגויים שונאי ישראל). אז אתה מרים את ידך כלפי מעלה ואומר: "רגלוהי דאיניש אינון ערבין ליה. אי-אפשר להאשים כאן אף אחד. ברור שזה נעשה בהשגחה פרטית". למה כשאחד פוגע בך או מתקשר אליך ונחוץ לו להודיע לך שאתה משוגע (הוא לא אומר זאת בפירוש, אבל זה מה שמתחבא מאחורי המילים שלו) אינך מאמין שזה בהשגחה פרטית? **מה נשתנה זה מזה? הרי מדובר בשליח. הקב"ה שלח עכשיו שליח שיעורר אותך לפשפש במעשיך תוך כדי קבלת יסורים באהבה ונתינת הודיה על שלא נשכחת מלב.**

פקח עיניך וראה

מי שישתדל לראות מלאכים, יראה מלאכים. התורה אומרת לנו: **כפי שתשתדל לראות, כך תראה שכל ידיעה שמגיעה אליך היא בהשגחה פרטית מדוקדקת.** זה תלוי באדם כמה הוא מחפש לחיות כך. הן ודאי שצריך להיות מאוד זהיר בזה, כי יש בני אדם שמשתמשים בדבר זה באופן של סימנים בבחינת לא תנחשו, ולא על זה אנו

יותר ויותר. מה הפשט בזה? הרי הקב"ה מחיה את המאכלים ואת כל הדברים הגשמיים, מדוע אם כן האדם מרגיש כל-כך את הגשמיות שבהם?

התשובה היא שהקב"ה שלח אור בזה העולם בכל מיני אופנים, יש דומם, צומח, חי, מדבר, יהודי, צדיק. ככל שהאור יותר באתגליא, פירושו של דבר שהקב"ה שופע שם חסדים נגלים. הצדיק הוא חסד נגלה, הספר תורה, שבת קודש. כולם חסדים נגלים הם. לעומת כן, הדברים שאין האור שם באתגליא, סימן הוא שהם באים ממדת הגבורות, שפירושו שהקב"ה מצמצם את האור ושולח רק מעט ממנו. הגשמים נקראים גבורות גשמים משום שהקב"ה מצמצם את האור ושולחם טיפת דקות מאוד. כשהאדם לומד בדרך משל עם תינוק ומלמדו את האות אל"ף, הרי הוא מכניס בו אורו של הקב"ה, אבל הוא משתמש במדת הגבורות, כי הוא מצמצם את אור הרבה ומכניס בו רק משהו ממנו, אל"ף אחד. ומוכרח הוא בכך, כי אינו יכול מיד להתחיל ללמדו זה"ק.

המשכת גבורות או המשכת חסדים

ובכן, כשהאדם רואה מאכל או כל דבר גשמי שהלבוש הגשמי שלו עושה רעש גדול (הנה כי כן, יש בני אדם שמפרסמים את מאכליהם כדי שיבואו רבים ויקנו לכבוד שבת קודש, ואז הם מוסיפים לבושים על לבושים, שינטף מכל צד ויראו את החום ואת הקור, ויידעו כולם עד כמה יכולים הם להתגשם רק מלהכנס ברחובה של חנות זו), סימן הוא שהרוחניות שבו חבויה ועלומה ביותר, וכשהאדם ניגש לאותם דברים גשמיים ומתקשר ללבושם, הרי הוא ממשיך על עצמו גבורות, כי הלבוש הגשמי מעורר את החלק הגשמי שבו, וממילא תהיה ההתנהגות אתו ממדת הגבורה, וכיון שכן, יראה כל דבר באופן

הכנסת דומים, לא היה לו את הצבע של בית הכנסת. צריך שאחד יצעק שקר לו ואחד יצעק שחם לו, אחד יטען שהחזן הולך מהר מדי ואחד יטען שהוא הולך לאט מדי, יש את הגבאי ויש את זה שרצה להיות גבאי, יש את מי שמנדב את הקפה ויש את מי שמחפש מי שינדב. ובכן, כשיביט האדם סביבו, יראה שהסביבה שלו שלמה להפליא כדי לעזור לו בצמיחתו הרוחנית. יש לך בן כזה ויש לך בן כזה, הראשון עוזר לך להגיע אל התפילה בשברון לב, והשני עוזר לך להיות מלא רגשי תודה בברכת מודים; הראשון שומר עליך מפני הרגשת כוחי ועוצם ידי, והשני עוזר לך שלא תחשוב שאתה חתיכת כשלון. וכאמור, ככל שהאדם יחפש יותר לראות זאת, כך הקב"ה יראה לו יותר. זה תלוי באדם. מי שלא ירצה בשום אופן לראות, הקב"ה לא יראה לו.

את המאור הגדול ואת המאור הקטן

נשלים את הדברים בדברי ה'בת עין' (יומא דהילולא ביום י"ב כסלו), ואלו דבריו (פרשת נח): "העיקר בעבודת ה' הוא בכל דרכיך דעה, הן בבחינת רוחניות והן בבחינת גשמיות, להכניס הכל תחת רשות היחיד יחידו של עולם לעבוד ה' בשניהם". מבאר ה'בת עין': הן זה ידוע שבשעת האכילה צריך האדם לחשוב שהוא אוכל כדי שיהיה לו כח ללמוד ולהתפלל, או בדרגה יותר גבוהה, להעלות את ניצוצי הקדושה. אך צריך שתבין, מה הפשט שהרוחניות שבתוך הסיודור יותר גלויה ויותר קל להרגישה, ואילו הרוחניות שבמאכל או בשאר הדברים הגשמים, אינה גלויה כל-כך, וצריך לעבוד יותר כדי להרגישה, ולא זו בלבד, אלא הלבוש הגשמי חזק כל-כך, שאם האדם לא יעבוד לגלות את הרוחניות שבה, הוא יתגשם על ידו

הצדיקים יראי ה' רצו לאכול רק בסעודת מצוה, כי חששו פן יתגשמו. יש שאנו סוברים שסוגיית האכילה היא סוגיא אחרת שאפשר להשאירה לגיל השיבה. אך לא! מדובר באותה סוגיא. מציאות היא שכאשר האדם מכניס את עצמו תחת הנהגת הגבורות, הוא מקבל הנהגה של גבורות, וכשהוא מכניס את עצמו תחת הנהגת החסדים, הוא מקבל הנהגה של חסדים. האדם יכול לנסות ולהיווכח באמיתות הדבר. אין זה דבר שצריך להתענות בשבילו ארבעים יום. מציאות היא. אם מברך האדם כהלכה קודם אכילתו, ואוכל מאכלים בריאים ומזינים, ואח"כ הוא מברך ברכת המזון בכוונה והתלהבות, ומיד אץ רץ לבית המדרש ללמוד תורה, הוא רואה שהיום מאיר לו פנים.

וכאמור, אין הדבר נוגע לאכילה בלבד. הדברים פועלים תמיד באותו אופן. **אם האדם מתפלל ועובד לראות כל דבר נכונה, ונלחם כל פעם עם לבו** - "איני הולך להסתכל על זה כפי שהורגלתי, אלא אסתכל על זה נכונה", **ואז הוא עושה פעולה קטנה כדי שיוכל באמת להסתכל על זה נכונה, הוא מקבל חסדים נפלאים.**

זהירות מן הצמצום

האדם יכול לראות מלאכים. אין הכוונה לראיית מלאכים במדרגת האבות הקדושים, אך הכוונה שאינו מחוייב לטעות, אלא **הוא יכול לראות את הדברים נכונה.** כשהוא רואה מאכלים הוא צריך לראות את האמת, וכשהוא רואה בני אדם הוא צריך לראות את האמת. מי שמדבר ומשתולל ומעורר מהומות ופוגע ועושה עוול, הרי הוא מתגשם והולך כמי שיושב שקוע בצלחתו, ומכניס את עצמו תחת הנהגת הגבורות. זה מה שאמרו **הצדיקים** בענין הרופא והרפואה שאין צריך להסתכל על הלבוש. בני אדם

מצומצם מאוד, היינו לפי לבושם. מאחר שהתגשם על-ידי המאכלים האלה, יראה את בני האדם בלבושם החיצוני בלבד. הוא יראה את הגשמיות שלהם, הוא יקנא בכספם וכבודם המדומה, וירצה לדעת איזה מאכלים מגושמים הם אוכלים. כך הוא סדר הבריאה. כשהאדם שקוע בכסף, כל פעם שהוא פוגש איזה אדם, הוא רואה כסף. כשהאדם שקוע בכבוד, הוא חושב כל היום, לפלוני יש כך וכך כבוד, ולפלוני יש כך וכך כבוד. תמיד זה ככה. אבל ה'בת עין' מסביר שזה **לא רק מפני שחשב באופן זה, אלא עיקר הדבר מפני שהתחבר למידת הגבורות, כי לכן יראה כל דבר באופן זה.** ולמשל, **אם ירצה להבין אח"כ קטע גמרא, יתכן שיצליח, אבל יצטרך בשביל זה תחיית המתים.** סוף דבר, בשעות שלאחר התגשמותו, עדיין יהיה תחת השפעת הגבורות.

לעומת כן, אם **כשהאדם עוסק בדבר גשמי, הוא משתדל לפי דרגתו לחשוב על החלק הרוחני שבו.** יש מי שמעיין באיזה ספר קליל תוך כדי אכילתו כפי שנהגו חסידים ואנשי מעשה, יש מי שאומר קודם אכילתו: "הריני אוכל כדי שיהיה לי כח ללמוד ולהתפלל ולעבוד את השם", וכשמבחין שיש בקערתו איזה מאכל שאינו בריא, הוא מסלקנו באמרו: "הרי מאכל זה בוודאי לא יועיל לי לתורה ותפילה", ואפשר שאין המדובר במאכל שאינו בריא בעליל, אבל הוא גורם לכבדות, וכיון שכבר יש לו נסיון בזה וזוכר כמה זה גרם לו לעייפות בעבר, הוא דוחה אותו החוצה מצלחתו (כך יש דרגות רבות בסוגיא זו שאינן על מנת שתעלה לרקיע, וכפי שיש כהנה בסוגיית האכילה, כך יש בשאר ההתעסקויות הגשמיות), **אזי הוא מתדבק בחסדים, וכיון שכן, הוא מקבל חסדים.** **מאחר שהסתכל באופן זה, יזכה להנהגה זו מן השמים וימשיך לראות עוד ועוד דברים ואנשים באופן זה.**

ראשך. תהיה עם ראש פתוח. האיש המצומצם אינו יכול להתעלות בעבודת ה'.

חלוק לי מימך ואעבור בך

וכשהאדם מתקדם בזה, הוא יכול אפילו להלחם עם המלאך. וזו היתה מדרגתו העליונה של יעקב אבינו. כשהאדם מתייגע שנים הרבה לערטל כל דבר מלבושו ולראות רק את הנשמה שבו, הוא יכול להלחם עם מלאך. כשהוא נתקל במלאך, הוא יכול לומר לו: "סליחה! חזק אני ממך. אתה יכול לעבוד את ה' רק בלי לבוש. אני יכול לראות מלאכים גם כשיש להם לבוש". והרי זה כאותו יסוד של האוה"ח הק' (פרשת בשלה) בענין רבי פנחס בן יאיר שהנהר גינאי נחלק לו. לנהר יש שליחות לעמוד כאן. כשהאדם מבקש לעבור, אומר לו הנהר: "אינך יכול לבטלני משליחותי". בא הצדיק ואומר: "היות שאני שומר את התורה, אני מלאך יותר גדול ממך ואם כן אתה צריך לפנות לי את המקום". וזהו שאמר האוה"ח הק' (פרשת יתרו) על הפסוק "ממלכת כהנים וגוי קדוש" שהאיש היהודי יתר גבוה מהמלאך. "אם אני יכול לראות את שליחותו של הקב"ה הגם שיש לבוש, יותר חזק אני ממך, ועל כן אפקוד עליך שכדי שאני אוכל ללכת לקיים רצון בוראי, תסתלק מכאן", והנהר מחויב להסתלק ולפנות לו מקום לעבור, וכדברי האוה"ח הק' שם **שהבריאה משועבדת לשומרי התורה להתאים עצמה אליהם.**

מתפעלים ומתרגשים - "הרופא הולך להגיע, הרופא הולך להגיד, הרופא הולך לפסוק את פסקו ולחרוץ את גורל החולה". עזוב את הלבוש! **"אני יושב כאן ומה שהקב"ה ירצה שאשמע, אותו אשמע.** אם הרופא אמר דבר שקשה לי לשמוע, סימן הוא שהקב"ה רצה שזאת אשמע. הוא רוצה שאאמין, הוא רוצה שאתפלל אליו, הוא רוצה שאזכור שהוא כל יכול, אבל אין זה קשור כלל לרופא. הוא שליח בעלמא". אל תסתכל על הלבוש ולא תימשך אחר הגבורות. **כשהאדם מסתכל על הדבר האמיתי, הוא מקבל את החסדים. הלבוש הוא רק צמצום.** הבן את זאת!

כל הפוסל במומו פוסל

מצוי מאוד בקרב אותם השקועים בתאות האכילה שבעוד האדם נוגס בחתיכת השומן, הוא מדבר בזלזול על חבירו הפרוש: "פלוגי? הלא מצומצם הוא!". למה הוא קורא לו מצומצם? כי אין פלוני מצליח להתקשר אל הצמצום כפי שהוא מצליח בגדול. **כשהאדם רואה דברים בשטחיות ואינו מבין את עומקם, הוא רואה כל דבר כראיית הילד הקטן. הוא הוא המצומצם.** הוי אומר: אם אתה יכול לדבר בענין אכילה ולהיות עסוק בו כל כולך ולראות את האחרים כמצומצמים ולא להבין את התמונה הרחבה, סימן הוא שאתה מצומצם באופן מבהיל. אל תהיה כזה מצומצם! תבין שבאוכל יש הרבה מעבר למה שאתה יודע. פתח קצת את

מדור עיון תפלה

שיעור ס"ה

לזכות יחזקאל זאב מאיר בן מלכה צפורה

פטרון מדור עיון תפלה

יום רביעי פרשת ויצא ו' כסלו תשפ"ג

החובה והזכות להתפלל בכוונה ובהתרגשות

מצוי מאוד. הוא ממורמר, הוא כעוס, הוא יורה חיצים על אחרים. מה הפשט? אם אין אינך יכול להיות בשמחה, אל תהיה בשמחה. מה אתה צריך להיות בעצבות? את התשובה נותן לנו הרה"ק מפיאסצנא. הנפש אוהבת להיות בהתרגשות, לא משנה מאיזה סוג. אם אינה מצליח להתרגש משמחה, היא מתרגשת מעצבות. כך נוכל לראות אנשים שאינם באמת רוצים לחזור בתשובה, אבל הם נכנסים בסעודה שלישית למקומות כאלה שמנגנים שירי דביקות עם אורות כבויים. הם אוהבים לבכות. הם נכנסים להם, בוכים את הנשמה, וממשיכים הלאה לחיים הרגילים. בשבוע הבא - אודך. הנפש אוהבת להתרגש בכל האופנים.

כי חוק לנפש הוא

ממשיך הרה"ק מפיאסצנא: "אוהב האיש לראות מראות איומות (הוא כתב זאת לפני המלחמה, עוד לפני שהיו בעולם המכשירים הטכנולוגיים, זה פלאי פלאים) ולשמוע מעשיות נוראות עד כדי לבכות כדי להתרגש על ידם". הוי אומר: עיניו ואזניו של האדם משמשות ככלים להביא לנפש את הידיעות

בית אלוקים נהלך ברגש

התפילה היא עבודה כמו שאמרו חז"ל (תענית ב, א) "ולעבדו בכל לבבכם איזו היא עבודה שבלב? הוי אומר זו תפילה", ולכן נדרשת לה הכנה, והרבה מדובר עליה שאם האדם מתפלל בלי כוונה או בלי לב, נחשבת תפילתו כגוף בלי נשמה, כדבר יבש וחסר, ולכן פעולתה בין על האדם, בין על העולם ובין על הדבר שהוא מתפלל בעבורה - פחותה.

ברם חסרון נוסף יש בתפילה שאין בה כוונת הלב, וכפי שנבאר: הנה הרה"ק מפיאסצנא זיע"א כתב בחיבורו "צו וזירו" (אות ט): "נפש האדם אוהבת להתרגש, לא רק בשמחה לבדה, רק גם סתם להתרגש אוהבת היא, אף להתרגש בעצב ובכיה רוצה היא".

זוהי מהות הנפש. היא דבר חי שיש לו הרגשים, וכשאין נותנים לה הרגשים, היא אינה יכולה לסבול. לכן רואים הרבה פעמים שכאשר אין האדם מצליח להיות בשמחה, הוא שואב סיפוק מן העצבות. זה

באיזה תכונות יש לו לאדם, כי יש מי שלפי תכונותיו זקוק להתרגשויות. אילו היה סבור שזה תלוי בכך, היה מוסיף לכתוב בשפתו העשירה בתחילת דבריו: "לפעמים יש בני אדם שנפשם אוהבת להתרגש". הוא אינו כותב כך, כי זה לא ככה. נפש נשארת נפש וצרכי הנפש נשארים צרכי הנפש. ובכן אם האדם לא עובד ואין לו תכנית עבודה איך לעורר בנפשו התרגשויות של תורה ותפילה, יהיה בצרה הזאת. התורה הרי אמרה זאת "ולעבדו בכל לבבכם". אכן כן, יש לתורה עצה לבעיה הזאת, והיא שימצא את התרגשויותו בתפילה.

ההרגשים הם כלים לעבודת ה'

נבאר בדרך משל: נניח שיש מחנך נפלא של בחורים שמרגיש שאי אפשר להחזיק את הבחורים כל הזמן בין ארבע קירות. הרי נערים צעירים הם ויש להם צורך להשתובב ולהתרוצץ. מחליט הוא לארגן להם מחנה קיץ (קעמפ) שיסעו ויטיילו וישתטחו על קברות צדיקים וישירו וינגנו והכל על טהרת הקודש. הנה אם תשאל את המחנך, יאמר לך: מצדי אין צורך בזה, ואדרבה, טוב היה לו היו הבחורים באמת יכולים לשבת בהיכל הישיבה כל יום ארבע שעות בבוקר וארבע שעות בצהריים ועוד שעתיים בערב, להתנענע ולהיות מתוקנים במדותיהם וזהו זה. אבל יש לי בעיה, כי יודע אני שאין הבחורים מסוגלים לזה, ואני מחפש דרך לפתור זאת, וזו הדרך שמצאתי, שיסחררו את עצמותיהם במשך כמה ימים, ואז אוכל אח"כ לפקוד עליהם לשבת וללמוד כל היום כולו.

ואל הנמשל: האדם נברא ויש לו הרגשים. הוא לא מכוונה שאפשר ללחוץ עליה והיא עובדת בלי מנוחה. הוא אמנם עבד להש"ת, אבל מצד שני מה יעשה שיש לו צורך לדבר עם חברים ולהביע דעה

שהיא משתוקקת אליהן. הוא אינו מדבר כאן על עניני תאוה. הוא מדבר על ידיעות מרגשות. אם כי בוודאי עניני התאוה הם מסוג הדברים המרגשים. אבל הדוגמאות שהוא מביא, הן של תאוה לעצם ההתרגשות.

ועוד הוא ממשיך: "חוק וצורך הנפש היא כשאר חוקותיה (לישנא דמזונא) והצטרכויותיה. לכן רק האיש המשלים חוקה זאת בעבודה בהתרגשות התורה והתפילה, שומר נפשו. מה שאין כן מי שעבודת קדשו בלא התרגשות היא, או שתבקש לו הנפש התרגשויות אחרות זולות, אף של עבירה, להשלים חוקה, או שסוף כל סוף תחלה באחת ממחלות הנפש, מחוסר אחת מהצטרכויותיה".

צרת המתפלל בלי התרגשות

הנה זו סיבה נוספת היא מדוע אם האדם לא ישקיע עבודה בתפילתו שיתרגש ברגשי אש קודש, תהיה לו בעיה גדולה. זה לא רק שתפילתו תהיה קצת יותר חלשה, אלא במשך היום הוא יסבול מזה, שהרי הוא נשאר רעב. כשהאדם נשאר רעב, עלולים לקרות לו כל מיני דברים. זה יכול להשפיע על שלום ביתו; זה יכול לעורר בו צורך לראות כל מיני דברים, סתם כדי להירגע, כי הוא זקוק להתרגשויות; זה יכול לעורר בו צורך להתנשא ולחפש כבוד, שעה שהוא עצמו אינו מבין מה הוא מחפש; זה יכול לעורר בו צורך לשתף אחרים בחייו הפרטיים. לא ידוע איפה, אבל היכן שהוא זה יתפרץ. שיהיה ברור. ואם יתאפק ויתאפק כדי שזה לא יתפרץ בשום מקום, כמו שבני אדם חושבים לפעמים שכך ינצחו את היצר הרע, יתכן שבאמת יצליח, אבל יהיה חולה מזה.

הרה"ק מפיאסצנא לא אמר שזה תלוי

שתיים רעות עשה

הסברנו את דברי הרה"ק מפיאסצנא מהכיוון השני. הוא כתב שהנפש רוצה לראות דברים כאלה, ואם לא תקבל זאת מהתורה והתפילה, היא תגיע לדברים זולים ולעבירה, או תחלה. וכעת הסברנו למה זה באמת ככה, היעלה על הדעת שתורה ותפילה הן פתרון לצרכים של האדם?!

התשובה היא שזה בדיוק להיפך. **הנפש נבראה עם רצון לקבל את כל ההרגשים האלה כי הוא זקוקה להם** ואינה יכולה להיות נפש בריאה בלעדיהם. למה? **כי היא באה לעבוד את ה'**, ועבודת ה' אינה דבר יבש. **צריך לעבוד את ה' באהבה ויראה, ועם הרגשה של קרבת אלוקים, ועם בטחון** שלוקח את הפחד ומשקיע אותו בעבודת ה'. **כך קיבל האדם את כל הצרכים האלה מפני שהוא צריך להם לתורה ותפילה.** ועל זה אמרנו בתחילת דברינו שאם האדם לא יתפלל באופן זה ולא יעבוד את ה' באהבה ויראה, יקרו שתי בעיות נפרדות. בעיה אחת שעבודתו תהיה חסרה, והבעיה השניה שנפשו תישאר רעבה תקועה עם רגשותיה.

נתאר זאת ככה: ערכו שמחת שבע ברכות והזמינו בדחן, הזמינו אותו חודשים קודם לכן לבוא ולשמח את החתן כלה ואת השושבינים, הוא התכונן בכל אותו זמן וכבר התמלאו לו דפים מלאים בשירים מחורזים, רעיונות ומשלים ומילתא דבדיחותא. אולם בהגיעו אל השמחה, השתבשו הענינים כי הזמן התקצר ובעלי האולם הודיעו שעוד מעט קט צריך לסיים ולפנות את המקום. השמחה נגמרה בפתע פתאום ושתי בעיות נשאר, בעיה אחת שהשמחה לא היה לה טעם, כי אכלו בחטף ובלי לשמוע את הבדחן, והבעיה השניה שהבדחן נשאר תקוע עם דרשתו שלא נאמה.

בעיני פוליטיקה. אתה יכול לסגור אותו ככה?! אתה יכול להתייחס אליו כאל דבר יבש שהולך ובא וקם וחוזר חלילה?! זה לא עובד ככה. ובכן, מה הפשט שהתורה אומרת בק"ש ודברת במ בשבתך בביתך בלכתך בדרך ובשכבך ובקומך, זה ותו לא. אני דורש ממך שתהיה מתמיד עצום. כל התכונות שלך לא משנות מאומה, סגור אותן ונגמר הסיפור. מה תאמר, יש לו הרגשים? יש לי עצה טובה. אארגן לך קעמפ בבוקר בעת התפילה, רקוד, מחא כפיים, בכה, התרגש. אתן לך בשביל לפתור את בעיות ההתרגשות איזה סעודה שלישית עם אורות חשוכים כדי שתוכל להוציא שם את הרגשות שלך.

האם זה באמת ככה? בוודאי לא. האמת היא בדיוק להיפך. האמת היא שהקב"ה נתן לנו את כל ההרגשים כי בהם עובדים אותו. מתנה היא, מתנה היא שיש לו חיות והרגשים ותמיד נפשו רוצה להתרגש עוד ועוד ולהגיע אל שיא ההתרגשות. ממש כמו שהרה"ק מפיאסצנא אומר. אפשר לספר לו סיפור, אבל הוא אינו רוצה לשמוע סיפור - האדם הגיע ואחרי זה הלך ואיבד אותו ומצאו. הוא רוצה לשמוע סיפור מבהיל. למה? למה הוא רוצה לשמוע סיפור מבהיל? הוא סתם משועע?! למה הוא רוצה לראות מראות איומים? למה הנפש חפצה בכך? אנשים חולים? הנפש רוצה לראות מראות איומים?! על מי הרה"ק מפיאסצנא מדבר? על מי דיבר? על מי אמר שנפשו רוצה לראות מראות איומים? התשובה פשוטה, **הנפש יש לה צורך בהתרגשות עמוקה, כי לעבודת ה' זקוקים להתרגשות עמוקה.** פשוט מאוד. אכן כשאין לו לאדם התרגשות עמוקה, לא בשבת שלו ולא ביו"ט שלו, לא בתפילתו ולא בתורתו ולא בגמילות חסדים שלו, **בוודאי ירצה לראות מראות איומים, כי נפשו תישאר רעבה שהרי לא השלים את חוקה.**

והבור ריק אין בו מים

כעת נתקדם בצעד נוסף. ראינו בחובת הלבבות לענין ההשתדלות לפרנסה, **שהאדם צריך לברר מה הן תכונות נפשו ויעבוד את ה' על-ידי קיום מצות לעבדה ולשמרה עם תכונות שלו**. הנה יש שמסתכלים על דברי החובת הלבבות מקופיא, **כאילו מדובר בעצה שימושית בלבד** - "תבחר לך מלאכה שאתה אוהב, ככה תצליח ותוכל להשפיע", וכשמעמיקים קצת, אומרים: "את הכלים שאתה מוצא אצלך, **הקב"ה הוא זה שנתנם לך כדי שתעשה אתם משהו. זהו שליחותך, זהו תפקידך בעולם**". אבל יש לזה חשבון נוסף, והוא מה שדיברנו כאן. **אם האדם קיבל כשרונות מהש"ת, הוא מחויב להשתמש בהם**. אם יתעלם מהם, ולא משנה למה, אם מפני שהוא במצב של עצלות, אם מפני שהוא במצב בגאווה ומעכבת אותו, לא מתאים לו לכבודו, אם מפני שהוא חושש שזה יפגום בשמו הטוב, אשר גם זה סוג של גאווה הוא. הוא אומר שהוא רוצה להשאר בלימוד, אבל באמת הוא חושש על שמו, ולכן אין הוא רוצה להשתמש בכשרונות שניתנו לו מן השמים. ובזה יש שתי בעיות, בעיה אחת **שהעולם עומד ומחכה שיתן לעולם את מה שהוא יכול לתת עם כשרונותיו**, והבעיה השניה היא של האדם עצמו, **כי האדם באמת אינו מסוגל להחליט שהוא אינו רוצה להשתמש בכשרונות שחנן אותו האלוקים, וכי מכונה הוא!?** **לנפש יש צורך להשתמש בכשרונותיה**, ולכן אם האדם לא ישתמש בה לעבודת ה', יראה (כל שהוא אמיתי עם עצמו) שהוא משתמש בהם, אך באופן זול או באופן של עבירה.

אבל נחשים ועקרבים יש בו

דוגמא לדבר: **מי שיש לו כשרון להשפיע בדיבורו, הנה הקב"ה נתן לו**

האדם התכונן אל התפילה, אך למעשה הגיע באיחור כי היה עסוק בלילה, ולמעשה הוצרך ללכת באמצע. לא היו לה פנים לתפילתו, ועכשיו **יש שתי בעיות**. התפילה **נראית כפי שנראית**, והוא **נשאר תקוע עם כל ההרגשים, והיכן שהוא הם יתפרצו**. כך אומר לנו הרה"ק מפיאסצנא: קח בחשבון את הבעיה הזאת. יש שזה קורה לאדם באופן חד פעמי. אירע לו מקרה שבלילה הקודם הלך לישון באיחור ובגלל זה היתה תפילתו בבוקר בלי שום התרגשות. קרה מקרה. זה לא נעים ויכול להיות שהוא ישים לב לכך במשך היום. מסתבר שישים לב. על-פי סוד זה גם ככה, כי לא יוכל לקבל את השפע ויסבול מזה במשך היום. אבל גם באופן פשוט, נפשו הרי נשארה רעבה ובוודאי תחפש במשך היום ממה להתרגש. אך **יש מי שכל ההלוך ילך שלו הוא כך, וזהו מצב הרבה יותר מצער וזקוק לרפואה הרבה יותר גדולה**. זה קורה לו יום יום. כל יום הוא עובר את היסורים שאותו בדחן היה צריך לעבור. זה מהלך החיים שלו.

בעצם זה אותו צער של מי שמרגיש שיש לו כוחות ואינו יכול להוציאם לפועל. יש זמנים כאלה בחיים שהאדם נמצא בגיל שהוא מחפש עבודה ומרגיש אינו מצליח לבטא את כשרונותיו. זה קורה הרבה פעמים בחיי האדם, כשיש לו אורות אבל אין לו את הכלים להחזיקם. זה קורה אצל בחור, אצל ילד, וגם אצל אברך. אך יש מי שזהו מהלך החיים שלו. הוא קשה רוח, הוא מתלונן כל היום ומתלוצץ מבני אדם. ואין זה מעיד על עצמותו, אלא **תוצאה היא ממה שאינו מוצא את עצמו. מאחר שהוא אינו מצליח לבטא את הרגשיו בתורה ותפילה, הם יוצאים בצורה חולנית כזו, וכפי שהסביר הרה"ק מפיאסצנא.**

אינו קולט שלא שם נמצאת הבעיה. **סור מרע על-ידי עשה טוב. תתחיל להשתמש עם תכונותיך וכישרונותיך לעבודת ה'.** יש לך סקרנות? יש מה לעשות אתה. יש לך הרגשים! אתה לא משתמש אתם! בעת התפילה - הוא אינו קיים, בעת הלימוד - הוא אינו קיים, כך שההרגשים שלו אף פעם לא באים לידי ביטוי. וכיון שכן, כמה גדרים וסייגים ישעשה, זה לא יועיל לו. זה לא יכול להועיל כי יקרה אחת מהשתיים, או יחלה או יפרוץ את הגדרים וסייגים. וכשירגיש שהוא הולך ונחלה, כבר ימצא את הדרך לפרוץ את הגדרים וסייגים ושוב יפול ושוב ייכשל ושוב יתמרמר על זה ושוב יצעק על פלוני כל דבר האסור.

אין שום ברירה אחרת. **יש צורך לנפש להתרגש? תתפלל כל יום בחמימות, בהתבוננות, בישוב הדעת ועם הרגשת קרבה. ועד שדבר זה לא יתוקן, הנפש לא תבריא.** זה לא יקרה, זה לא יכול לקרות. דברי הרה"ק מפיאסצנא אמיתיים ויציבים ונכונים לכל אדם, ואין חילוק בין היום לפעם, אלא שהיום כל אחד יכול לראות עד כמה הם נכונים. **כשיעורר האדם את הרגשיו בתפילתו, יראה שאין לו צורך לעורר אותם בדברים אחרים,** אם כי בוודאי יש תמיד יצר הרע, וכל יום צריך שיעתא דשמיא מייוחדת, וכל יום צריך האדם להתפלל להשי"ת, כי תמיד יכולים להזדמן לו נסיונות בלי כוונה.

זה לעומת זה עשה האלוקים

אם האדם מוצא, לדוגמא, שהוא לקוי ביותר בלשון הרע ורכילות, יידע - אין לך מושג איזה כוחות צפונים שם. מדוע לשון הרע ורכילות חמור כל-כך? כי **אינך יודע איזה כוחות עצומים יש לך להשפיע לטוב** ואתה מבזבז אותם לדברים אסורים. **אם אתה תתחיל לעודד אנשים ולעזור להם...**

כשרון זה כדי שישתמש בו לעבודת ה', ואכן הוא יכול להשתמש בו בהרבה אופנים, כגון ללמד תורה לאחרים. והנה נניח שהוא אינו משתמש בו כי אינו רוצה להשתמש בו, מה אתה חושב, שהוא יהיה שתקן?! הוא לא יהיה בן אדם כזה. **עדיין הצורך קיים אצלו,** וזה לא משנה מיהו חותנו והאם הוא מחזיק אותו על שולחנו, וזה לא משנה מה הסביבה והאווירה, את התכונה יש לו, את הצורך לנפש יש לו, ואף פעם זה לא ייעלם, ולכן **אם לא יעשה שום דבר בשביל זה,** כגון ללמוד עם בחור, או לקחת קבוצה של בחורים ולחזקם, וכן הלאה על דרך זה, **הוא ימצא יום אחד שיש לו יצר הרע משונה** ללמוד את חדשות הפוליטיקה ולפרש אותן, ולהיות בבחינת שומע ומוסיף כשהוא מוסיף ציצים ופרחים. הוא חושב שמדובר בסתם רגילות שצריך לעקרה ושאינו יכול לעקרה כי הוא כל-כך אדוק בה יומם ולילה, ואין זה אמת. הוא אינו אדוק בפוליטיקה. הוא אינו צריך פוליטיקה. **יש לנפשו צורך ואינו מספקה לו,** כי גאוותו או עצלותו מעכבת אותו, **ולכן זה מתפרץ באופן זה. אם תחפש, תמצא שאלו הם פירות הנושרים של הצורך שיש לו לאדם.**

סור מרע על-ידי עשה טוב

אכן חיזוק גדול הוא, כי ברגע שהאדם יקלוט זאת, **במקום להלחם עם הרגילות, יתחיל להשתמש עם כשרונותיו לעבודת ה'.** אפשר לראות אנשים שמתרגזים עד מאוד על הצורך הזה שיש להם בנפשם אשר גורם להם ליפול שוב ושוב ברשת היצר, ואז הם מפילים את האשמה על האחרים שלפי דעתם הם אלה שמכשילים אותם, הם בועטים וצועקים, מוחים ושוברים. מה קרה? הוא מתוסכל מאוד מזה שהוא נכשל וצערו עולה עד לשמים. הוא

בתבשיל, אינו מחלישו, אלא מחזקו ומטעימו, ואם כן אין התורה תבלין ליצר הרע, אלא כנגד היצר הרע היא. וכה היה צריך לומר: "בראתי יצר הרע, בראתי תורה כנגדה". אך התשובה היא שכל המשיכות שיש לו לאדם, יש להם דרך איך לנצלם לטובה. אדרבה, הוא קיבל אותם כדי להשתמש בהם, אך בלי לימוד התורה, הם יימשכו תמיד אחר תאוות הגוף. לכן נתן לנו הקב"ה את התורה שהיא תבלין למשיכות. הוא מתקן אותם ומסובב אותם לכיוון הנכון. קצת מלח, קצת פלפל, ותראה כמה ערב הוא הבשר.

על האדם להבין שהכישרון והרגש שיש לו, הם דברים שאינו יכול להתעלם מהם. הוי אומר: כשהאדם מתעצל, הוא חושב שעשה רק דבר אחד. הוא התעצל. לא! קרה עכשיו שני דברים. מצד אחד, את מה שהיית צריך לעשות, לא עשית. ומצד שני, את מה שאינך צריך לעשות, עוד מעט תראה שתעשהו. לכן אתה זקוק לתורה תבלין כדי שתשתמש בכוחותיך למה שצריך.

ידוע בשם הגר"א זצ"ל (שנות אליהו, ליקוטים) בענין לשון התנא (אבות ג, א) "לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון" שדין הוא על העבירה עצמה, וחשבון הוא על הביטול תורה של זמן העבירה. הא לך שחוץ מהעבירה עצמה, האדם צריך ליתן חשבון גם את פירוטיה של העבירה. ובכן, כל אימת שהאדם מתעצל מלעשות את הדבר הנכון, יש שתי בעיות. הראשונה שאינו עושה את מה שצריך, והשנייה שיעשה את מה שאין צריך.

מי שאינו בוטח בה' בוטח בע"ז

ובנוגע לסוגיית הבטחון זה ברור עד מאוד. הן כך כתב החובת הלבבות בתחילת

קח לדוגמא אפילו ענין הצעת שידוכים, להציע בלי להתבייש, לחזור לצד השני, לדחוף קצת בעדינות, לנסות שוב. אתה יודע איזה חלקי נפש נמצאים בזה? הרי זה מספק לאדם את מה שהמראות האימות והמעשיות הנוראות יכולים לספק לו. לבו הולם בחזקה, כי הוא רוצה לשמוע מהצד השני - "מה נשאר? זה הצליח? מה אתה אומר? מה אומר הצד השני? אולי זה יתאים!". זה לא סתם סיפוק מבחוץ. דוגמא אחת היא מיני מאות דוגמאות שיש בה הכל - רגש, ידיעות, פוליטיקה ועוד. אבל מה נעשה שמסתובבים בינינו אלפי בני אדם שמשתמשים עם כל הכלים האלה לשטויות והבלים. הגאווה והעצלות מעכבת אותם מלהשתמש בהם במקום הנכון.

האדם אומר כך: "מה יש לי לעשות בערב? אין לי אז כח ללמוד. אני מכיר את עצמי. ולכן אני מתעסק אז בחדשות". הוא עצמו כבר מקיא מזה - "אבל מה שאתיישב עכשיו ללמוד? המוח שלי לא מיושב עכשיו, אני כבר עומד על הרגליים מאשמורת הבוקר, אני לא יכול". אבל אם רק ינסה פעם אחת לעסוק בגמילות חסדים, או בהצעת שידוך ליהודי. הוא רץ, בא והולך. אז יבין למה אמר הקב"ה שצריך לעסוק גם בתורה וגם בגמילות חסדים. **הקב"ה ברא את נפשך באופן שהיא צריכה לעסוק גם בתורה וגם בגמ"ח. אם לא תעסוק בשניהם, נפשך תחלה, כי היא לא תקבל את צרכיה.**

בראתי לו תורה תבלין

המגיד הק' ממעורר יש זיע"א^א אמר בענין מאמר חז"ל הידוע "בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין" (קידושין ל, ב): לכאורה תמוה כי התבלין כשמניחים אותו

א. ראה 'מגיד דבריו ליעקב' אות עט. אור תורה, אגדות חז"ל אות תא.

אוהב להתרגש, הוא אוהב לבכות, שיעשה את זה בתפילה. לא! זה יותר עמוק מזה. **יש לו לאדם צורך להוציא את רגשותיו לגבי חייו. הוא מרגיש שהוא חייב להסיח את דאגתו, הוא מרגיש שאף אחד אינו מבין אותו. יש לו צורך. מדובר ברגשות עמוקים ביותר.** ובכן, אם לא יעשה זאת בתפילתו, יהיה לו צורך כדי שלא להשתגע, לדבר ולשפוך את כל מה שיש לו בפנים החוצה, **וכשיעשה זאת שלא בצורה של תפילה, ייעשה מזה תפילה למשה, תפילה ליענק'ל, וכל מי שייקלע בארבע אמותיו, ייהפך לקרבן עולה (בבחינת תפילות במקום תמידים תיקונים), ואז זה יגיע עם מחיר כבד, מחיר של לשון הרע ורכילות, ואח"כ יתחרט מיליון פעמים - "למה הייתי צריך לדבר?".** **זה יגיע עם מחיר בטחון באחרים אשר יצטרך לחזור עליו בתשובה,** מה גם שאח"כ תהיה אכזבתו גדולה כשיראה שפלוגי שהבטיח לו שיסדר את הענינים וסמך עליו, לא עשה ולא כלום. אלה הם המחירים שהאדם משלם כשהוא מבטא את הרגשותיו באופן זול.

אכן **אם האדם יסתכל על חייו האישיים מבלי לרמות את עצמו, יראה שחוסר ההתרגשות בתפילותיו היא בעיה יותר קשה משחשב.** מאוד מצוי שהאדם ירגיע את עצמו בענין זה. שואלים את האדם: "מה קורה עם סוגיית התפילה?". והוא משיב: "ברוך ה', אני לא מדבר בתפילה". הוא מרגיע את עצמו בזה. "חוץ מזה", הוא אומר, "לאחרונה אני משתדל מאוד להגיע בזמן. עשיתי שינוי גדול בסדר היום שלי, ואני מקפיד מאוד להתפלל במנין מתחילת התפילה ועד סופה". הדברים האלה חשובים ביותר, אבל כששואלים אותו: "מה קורה עם הכוונה? אפשר לעשות איזה סיכום קטן בנוגע לשלושים התפילות מנחה האחרונות? ומה בנוגע לתפילת ערבית?"

שער הבטחון שהאדם יש לו **תכונה לבטוח.** כדי שיוכל האדם לעמוד על רגליו ולהתנהג כאדם מן הישוב, הוא **זקוק להרגשת בטחון** - "יהיה בסדר, יהיה טוב". בלי זה יאבד את בריאות נפשו. אתה רואה אדם הולך לבית הכנסת, הולך לעבודה, מקים בית, מוליד בנים. אתה שואל אותו: "מה התכנית שלך?". והוא משיב: "יהיה טוב". ואם הוא אחד משלנו, יענה ויאמר: "ה' יעזור". הוא אינו מתעמק בזה יותר מדי, אבל הוא רגיל להרגיש שיהיה טוב. במה הוא בוטח אם אינו עובד על עצמו? או שהוא בוטח בעצמו, או שהוא בוטח באחרים, או שהוא מתעלם. מה הפירוש מתעלם? - יהיה בסדר! על סמך מה? על סמך שום דבר. הוא אינו חושב. לבו מוכרח לומר לו זאת. אחרת, היה מתהלך בלחץ ופחד ולא היה יכול לחיות כאדם מן הישוב. אומרת לנו התורה: "לא, לא, אל תישאר כך. זה טוב שאתה לא חולה. אבל אל תישאר ככה. אתה צריך לברר שהרוגע שלך נובע מהביטחון בהש"ת", ויש כמה דרכים להכיר על האדם האם הוא אומר ה' יעזור רק מבחוץ או שעבד על עצמו והגיע למדרגה אמיתית של בטחון. אחת מהדרכים היא כשטיפשותו אינה עומדת לו. למשל, אם בטח בנדיבים והנדיב אמר לו "לא" באל"ף רבתית. אז תוכל לראות במי בטח באמת. כשהוא מוצא את עצמו בלי כישרונו, אז תוכל לראות איפה הוא עומד. אבל הש"ת אומר לנו: "התורה צריכה להיות תבלין". **התורה לא אמרה שצריך לפתח הרגשים חדשים.** אין צורך בזה, **כל ההרגשים חיים וקיימים אצלך ואתה משתמש בהם יומם ולילה.** אומרים לך **רק להכניס אותם למקום הנכון, שתשמש בהם לדברים הנכונים.** זה נקרא שהתורה היא תבלין.

איזה שוטה המאבד מה שנותנים לו

וכך הוא ממש בענין התפילה. התפילה לא נועדה לגרום לאדם רגש בעלמא. הוא

האיש המתעלם למי שמקבל חשבונות בדואר ובמקום לשלם אותם, לוקח אותם כשהם סגורים עדיין וזורקם לפח האשפה, ואח"כ כשהוא בא למשוך כסף מהבנק, הוא מגלה שעיקלו לו את חשבונו. הוא רוצה לדבר עם פקידי הבנק שיפתחו לו את חשבונו, אבל אין עם מי לדבר. ביום ראשון הבנק סגור וביום שני יש להם איזה חגא. הוא צריך נואשות לכסף, הוא עושה עכשיו בר מצוה. בסדר! ביום שלישי ימתין על קו הטלפון שלוש שעות, ואז כשאחד מהפקידים ירחם עליו ויענה לו, יפתח לו את חשבונו, לא לפני שישלם את כל הקנסות והריביות. בסדר! תוכל בסוף לסדר את הבעיה, אבל למה אתה צריך לעשות זאת עם תשלומי קנסות וריביות? למה אתה צריך לשלם פי עשר? אל תתעלם לכתחילה. תשלם את חשבונותיך כשהם מגיעים והכל יהיה טוב ונפלא...

אי אפשר לברוח. זה לא שייך. זוהי תחבולת היצר הרע אשר הוא צופה לצדיק ומבקש להמיתו. הוא גורם לו להתעלם מהבעיה כאילו היא לא תחכה לו בפניה. לא שייך להתעלם. בסוף יש חוב גדול שצריך להתמודד אתו. איננו מדברים עכשיו על העוה"ב. אנו מדברים על העוה"ז. אנו אפשר לראות בחוש כמה אנו משלמים בעוה"ז על הטפשות הזאת.

והנה לא דיברנו עכשיו כלל על כך שאם היה האדם מתפלל בכוונה ובהתרגשות, היו כל ענייניו מסתדרים הרבה יותר טוב, שהרי הקב"ה שומע תפילת כל פה. ועכשיו שאינו עושה כן, הוא אפוף בבעיות ומוכרח לטפל בהן ללא הרף, עוד טלפון ועוד טלפון, מפה ומשם. למה? השי"ת נתן לך סידור ואמר לך: "דבר אתי, סמוך עלי". וכשאינן האדם עושה כן, הוא מפסיד עשר מונים. לכן יש לו ליצר הרע כל-כך הרבה

תחשוב על זה! תכתוב על הדף איך התפילות האחרונות נראו. כתוב על כל תפילה מאחת עד עשר איך היתה הכוונה, איך היתה הגישה. הוא אינו שייגעץ, הוא אינו מוותר על תפילות במנין, אבל כל שידברו אתו על הכוונה וההתרגשות בתפילה, הוא יאמר בלבו: "באמת היה מאוד יפה מצדי אם הייתי משקיע בהן יותר, אבל אם כרגע זה לא קורה, אני לא נעשה מופרך בגלל זה". אך **כאשר מתבוננים ביסוד הדברים, מבינים שמדובר בבעיה מאוד גדולה**, כי חוץ מזה שהפסדת חלקי חיים, שהרי נתנו לך ברכות אתה חונן, נתנו לך ברכות השיבנו, ניתן לך אפשרות להתחבר עם מקור החיים בעת התפילה, ולא ניצלת את כל אלה, עוד תראה אם תתבונן בעצמך, **שהיכן שהוא מוכרח היית לבטא את רגשותיך העצורים**. מה? לא קרה שום דבר במשך היום? בחודש האחרון לא היה לך דברים שהיית להוט אחריהם? את מי אתה מרמה? הרי בעולם הזה פוקדים אותנו בכל עת מצבים שונים ומשונים. מה עשית בשביל זה? בלעת את רגשותיך? לא סיפרת עליהם לאף אחד? זה גם בעיה. או שזה אמת שלא דיברת עם אף אחד על זה ולא עשית מאומה ואז יש ביכולת הדבר להחליא את נפשך, או שזה באמת התפרץ היכן שהוא במהלך היום. ואם כן הבה נחזור אל התפילות הפשוטות.

המתעלם משלם ביוקר

הן ודאי שזה דורש עבודה ויגיעה והיצר הרע אינו נותן מנוח, אבל הרבה יותר קל ונעים לנהל את המלחמה בעשה טוב מאשר להתעסק אחר-כך בתוצאות הבלתי נעימות. אינך לך אפשרות להתעלם מהבעיה, כי **סוף כל סוף אתה, ורק אתה, תצטרך לשלם** את הריבית. דומה הוא

עכשיו את העשר דולר! במקום זה תסבול במשך כמה השנים הבאות. שתי הברירות הן לא בהתאם בכלל. **אילו היה האדם מסתכל על זה נכונה, לא היה עומד כלל בפני בחירה.** אבל זוהי עבודתנו שנלמד את התורה והתורה תתן לנו את דברי הצו וזירוז ונזכור כמה מתיקות יש במהלך התורה.

שמות, כי הוא אורב לאדם מכל צד ומבלבל לו את מוחו ומפתה אותו בדברים שאין להם שום פשט. הרי זה כאילו באים אל האדם ומציעים לו שתי ברירות, או שישלם עכשיו עשר דולר, או שעכשיו לא ישלם כלום, אבל ממחר ואילך ישלם כל שבוע חמישים דולר. היצר הרע אומר לאדם "מה אתה צריך עכשיו להתפלל? אל תשלם

לע"נ

הרה"ח ר' יעקב שמואל
ב"ר אלטר אהרן ז"ל

לע"נ

הרה"ח ר' חיים שמואל בן ר' יעקב ז"ל
היארצייט כ"ט חשון
נדבת משפחתו שיחיו

יום חמישי פרשת ויצא ז' כסלו תשפ"ג

תורה לשמה חלק ז'

תכלית לימוד התורה להגיע לאהבת השם

בשביל שאקרא רבי, בשביל שאקבל שכר בעולם הבא, תלמוד לומר לאהבה את ה', **כל מה שאתם עושים לא תעשו אלא מאהבה.**

ועוד כתב הרמב"ם (שם הלכה ה): כל העוסק בתורה כדי לקבל שכר או כדי שלא תגיע עליו פורענות, הרי זה עוסק שלא לשמה, **וכל העוסק בה לא ליראה ולא לקבל שכר, אלא מפני אהבת אדון כל הארץ שצוה בה, הרי זה עוסק בה לשמה.**

תיקון המעשים כהכנה ליצירת קשר של אהבה

הנה מבואר מדברי הגמרא והספרי והרמב"ם שהאדם צריך ללמוד תורה במטרה שיביאווה לידי אהבת ה' ^א. ונבאר: בשיעורים הקודמים בסוגיא זו עסקנו הרבה בכך שעל האדם לחזור בתשובה, אבל לא רק רגע אחד בלבד לפני שהוא מתיישב ללמוד, אלא **כל גישתו ללימוד התורה**

למד מאהבה וסוף הכבוד לבוא

שינו **בנדרים** (סב, א): תניא, לאהבה את ה' אלוֹקֵיך לַשְׁמוּעַ בְּקוֹלוֹ וּלְדַבְּקָהּ בּוֹ, שְׁלֵא יֵאמֵר אָדָם: אֶקְרָא שִׁיקְרָאוֹנִי חֲכָם, אֲשֶׁנָּה שִׁיקְרָאוֹנִי רַבִּי, אֲשֶׁנָּה שְׁאֵהִיָּה זָקֵן וְאֲשֶׁב בִּישִׁיבָה (במילים אחרות: אל יאמר אדם אני לומד כדי להיות תלמיד חכם. שואלים אותו: "למה אתה לומד?", והוא משיב: "כי אני רוצה לצאת תלמיד חכם", או: "אני רוצה להשאר בלימוד". אל יאמר כן), אלא **למד מאהבה וסוף הכבוד לבוא.**

וכן הוא **בספרי** (פרשת עקב פ'סקא מא): לאהבה את ה' אלוֹקֵיכֶם, שְׁמָא תֵאמְרוּ הַרִינִי לַמִּדָּה תוֹרָה בְּשִׁבִיל שְׁאֵעֲשִׂיר, בְּשִׁבִיל שְׁאֵקְרָא רַבִּי, בְּשִׁבִיל שְׁאֵקְבֵל שְׁכָר לְעוֹלָם הַבָּא, תִּלְמוּד לֹמֵר לְאַהֲבָה אֶת ה' אֱלוֹקֵיכֶם, **כֹּל מָה שְׁאַתֶּם עוֹשִׂים לֹא תַעֲשׂוּ אִלָּא מֵאַהֲבָה.**

וכן פסק הרמב"ם **בהלכות תשובה** (פ"י ה"ד): אמרו חכמים הראשונים: שְׁמָא תֵאמְרוּ הַרִינִי לַמִּדָּה תוֹרָה בְּשִׁבִיל שְׁאֵהִיָּה עֲשִׂיר,

א. ראה עוד ספרי ואתחנן (פ'סקא לג) עה"פ והיו הדברים האלה, מובא בביאור הלכה או"ח סימן א. וז"ל: והיו הדברים האלה אשר מצוץ היום על לבבך. למה נאמר? לפי שהוא אומר "ואהבת את ה' א-להיך בכל לבבך", איני יודע: באיזה צד אוהבים את הקב"ה? תלמוד לומר "והיו הדברים אשר אנכי מצוץ היום על לבבך". והיו הדברים האלה על לבבך – שמתוך כך אתה מכיר את הקב"ה ומדבק בדרכיו.

את זה, והקשר ביניהם יביא אותם למדרגה חדשה. בנין שלם נבנה לאחר סתירת הישן.

אף בענין לימוד תורה לשמה, **לאחר שהאדם מתכונן בענין התשובה ומבין שהוא צריך להיות מוכן לעזוב את החטאים הישנים וזוה דורש יגיעה רבה והרבה רצון במשך היום לשנות את ההרגלים והמחשבות,** הוא צריך להמשיך הלאה. החיוב ללמוד תורה לשמה הוא מפני שהקב"ה רוצה שתגיע לקשר קרוב מאוד אתו. אתה לומד תורה כדי שתגיע לאהבת ה'. כך כתוב בגמרא, כך כתוב בספרי וכך כתוב ברמב"ם. אלא שאין אתה יכול להגיע לשלב זה לפני שתדבר על השלב הקודם. אבל האדם צריך להבין שתכלית התורה היא להביאו לאהבת ה'.

רגילים אנו ללמוד **שלאחר שהאדם לומד תורה, הוא צריך לראות שנחשלו תאוותיו ונתרחק מן הרע.** זה השלב הראשון, והשלב השני שאותו רוצה הקב"ה הוא שהתורה תעניק לו הרבה יותר מסור מרע. **התורה תבנה בו קשר קרוב מאוד ותשוקה להשי"ת.** אנו צריכים ללמוד כיצד עושים זאת, אבל קודם כל צריך להכיר את ההגדרה מה צריך לקרות².

אהבת עולם אהבתנו

והאמת שהתורה מוגדרת מאז נתינתה **כדבר המבטא קשר של אהבה.** רק פותחים את התורה בפרשת יתרו ורואים את לשונות הפסוקים מבחודש השלישי ואילך. הרי זה דיבורים כאלה... **לא שייך לתאר כמה**

צריכה להיות מתוך רצון להשתפר, כל המהלך שלו צריך להיות שהוא מבין שיש לו עבירות ורצונו לכפר עליהן ויש לו הרגלים רעים ורצונו לעוקרם. ועליו להסכים לשנות, להסכים לעבוד קשה, ומתוך כך ילמד תורה בידיעה שהתורה היא הדבר העיקרי שניתן לאדם כדי לעזור לו לחזור בתשובה. היא מראה לו היכן הוא טועה, היא מגלה לו השקפה נכונה ומזככת אותו. וכעת נבין שכל זה הוא השלב הראשון, והשלב השני הוא מה שאנו לומדים בשיעור זה, **ההתורה אמורה להביא את האדם לידי אהבת ה'.**

נבאר בדרך משל: האדם רוצה לבנות אהבה עם חבירו, אבל יש ביניהם פרשיות ישנות, כי בעבר היה ביניהם סכסוך כספי או התקוטטו ביניהם בגלל משפחותיהם או בגלל קהילותיהם וכדומה. אומרים לו: **"אם אתה רוצה לבנות קשר אמיתי של אהבה, צריך למחוק את כל הפרשיות האלה."** הוא סובר ומקבל ומתחיל לעבוד עבודה. הוא מבין שפלוני לא היה אשם, הוא מתחיל לחשוב שהוא עצמו היה אשם, ואומר לעצמו: "כל הדברים המפרידים הם שטויות והבלים. הרבה יותר חשוב להתקדם בחיים." הוא כותב אגרת פיוס לחבירו ומבין איזה דברים הוא צריך לשנות בהתנהגותו. באמת עבודה גדולה היא לעקור טינה שבלב וזה לוקח הרבה זמן, אבל לא זהו התכלית. אין האדם יכול לומר לאחר שעקר את הטינה מלבו שהגיע אל היעד. **עקירת הטינה לא היתה אלא כדי לסתור את הישן בבחינת סותר על מנת לבנות, והיעד הוא שיהיו רעים אהובים ויבינו זה את זה ויאהבו זה**

ב. ראה מש"כ בספה"ק 'בית אהרן' תחילת פרשת מצורע: זאת תהיה תורת המצורע היינו תורת האדם ולימודו תמיד להוציא הרע מאתו ולהתלמד מן הלימוד האיך להוציא הרע מאתו. וזהו ג"כ הנסיון אם אחר למוזו לא נתרחק מתאוות רעות רח"ל ולא הוציא הרע מאתו ידע שלימודו לא נחשב לכלום. כי לא למד מהלימוד כלום. אבל אם אחר הלימוד הוציא הרע מאתו ונתרחק מתאוות רעות אשר היה מורגל בהם עד כה ונתרחב לבו לעבודת השם יתברך בשמחה אז בוודאי לימודו נכון.

שואלים אותו: "מה אתה הולך לעשות עכשיו?". הוא עונה: "אני הולך עכשיו לעבוד להגיע לאהבת השם". זה מה שאומר לנו הרמב"ם שזה מה שהאדם צריך לחשוב כשהוא מתיישב ללמוד. קודם שהתיישב ללמוד, על זה למדנו בשיעורים הקודמים, שיחשוב שיש לו כל-כך הרבה עבירות והוא צריך למחוק אותן והוא הולך ללמוד תורה כדי למחוק אותן, אבל באמת הוא יודע שהוא רוצה להגיע בלימודו לאהבת ה'.

אמנם רוב בני אדם כשלומדים יש להם מחשבה לאן הם רוצים להגיע. לפעמים מדובר באחת מהמחשבות שחז"ל אמרו שאינן ראויות, ולפעמים מדובר במחשבה לסיים את הש"ס. ברור לו מאוד לאן הוא רוצה להגיע. זהו השאיפה שלו. הוא חושב שאם יסיים את הש"ס ירגיש שפעל משהו בעולם. כל המחשבות האלה טובות רק בשביל ההתחלה כדי ליתן לאדם איזה דחיפה, והרי כך אמרו לעולם ילמד תורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, אבל לא בשביל זה לומדים. אין לומדים בשביל לסיים, אין לומדים בשביל להצליח במבחן. **לומדים רק כדי להגיע לאהבת ה'.** כאמור, **מדובר בדרך ארוכה, אבל קודם כל צריך שתהיה לנו ההגדרה, כדי שנדע על מה עובדים.**

אמרתי אהבתי והיא רחוקה ממני

הנה בספה"ק "יסוד העבודה" האריך הרבה בסוגיית תורה לשמה, כשהוא מלבן את כל הגמרות והראשונים על-פי סדר נפלא. והנה בשני הפרקים הראשונים הוא מדבר הרבה בענין זה שתכלית התורה הוא להגיע לאהבת ה', ושם הוא עומד על דבר אחד שלפעמים יכול להיות מעכב, הוא מרחיב בזה הרבה, ואנו נאמר רק את היוצא לנו. הוא מדבר שם שלכאורה אהבת ה' היא דבר שאין האדם רוכש אותו בקלות. יש

אהבה נשפכת מהפסוקים... והייתם לי סגולה... ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש... הקב"ה אומר לבני ישראל כמה יתקרבו אליו על-ידי התורה... האהבה נשפכת שם משני הכיוונים, מהקב"ה לבני ישראל ומבני ישראל להקב"ה. וכל יום בבוקר ובערב, הברכה שאנו מברכים על התורה, היא ברכה שנקראת על שם האהבה. בשחרית אהבת עולם אהבתנו חמלה גדולה ויתירה חמלת עלינו וכו' ותן בלבנו בינה, ובירושלמי נקראת ברכה זו ברכת התורה, וכן לפי ההלכה אם לא אמר האדם ברכת התורה קודם התפילה, הוא יוצא בברכה זו. אף בברכת התורה שאנו אומרים קודם התפילה מבקשים על העריבות, אבל יותר ברור הוא בברכת אהבת עולם.

אכן לפעמים אין קולטים זאת, כי בברכות האלה מבטאים בעיקר שהקב"ה אהב אותנו כל-כך שהחליט ליתן לנו את התורה. וזה הרי דבר ידוע שעצם זה שהקב"ה הולך ונותן לאנשים בשר ודם את תורתו, מוכיחה על גודל אהבתו אותם. אבל אחרי שלומדים את דברי הגמרא והרמב"ם, מבינים שזה חוזר גם לכיוון השני. פירוש: החלק שקרה במעמד הר סיני מגלה כמה אהבה יש להקב"ה אלינו, וזה מתחדש בכל יום, כי כל יום הקב"ה נותן לנו את התורה מחדש, כמו שאמרו חז"ל בכל יום יהיו בעיניך כחדשים. כל יום הקב"ה נותן הארות חדשות, המחדש בטובו בכל יום תמיד, סיעתא דשמיא חדשה למי שרוצה להתקרב אליו. זוהי האתערותא דלעילא שאותה מבטאים בברכת אהבת עולם. ועכשיו עבודתנו להתיישב עם הגמרא ולעשות בחזרה מה שהקב"ה עושה אתנו. אנו רוצים להגיע לאהבת ה' נפלאה, ולימוד התורה מביאה לאהבת ה' וצריך ללמוד תורה בכונה לעשות דבר זה.

לנעוץ מסמר בקיר עם גמרא. ה'יושר דברי אמת' אומר לנו דבר מבהיל, שאפשר לראות מה האדם מחפש בפנימיותו. אפשר לראות זאת תוך כמה רגעים. הוא מחפש כבוד. זה מה שהוא מחפש. ואז ממילא כל מה שהוא עושה הוא כדי להגיע אל יעדו, כי זה מה שהוא מחפש.

הן כל בר דעת מבין שכאשר האדם עורך שמחה מנקרת עינים, כאילו חרוט באותיות מאירות עינים על קיר המזרח: "אני חולה על מחלת הכבוד, ועכשיו הכסף מספק לי צורך זה, כי אולי עוד יהיו טיפשים שיעריכו אותי בגלל זה". זה הכל לבושים הבאים לספק לו את מה שהוא צריך. ה'יושר דברי אמת' מבאר **שברגע שאין האדם מחפש את השי"ת, ממילא**

תהיה התורה לבוש להשיג את מה שהוא כן מחפש. דברי ה'יושר דברי אמת' נוגעים לעצם הדבר, אבל לענייננו, ענין אהבת ה', כשהאדם בפנימיותו טרם מחפש אהבת ה', הדברים שהוא עושה משמשים למה שהוא כן מחפש. יש כאן בעיה גדולה. הרי הוא מחפש משהו, ואם כן כל מה שהוא עושה הוא כדי להגיע לאותו דבר שהוא מחפש. אחד מחפש כסף, השני מחפש כבוד, השלישי מחפש את הכסף כי הוא סבור שזה מה שיביא לו את הכבוד. למעשה זה מה שהוא מחפש. הרי אתה רואה. את ימי ההילולא של הצדיקים הוא חוגג כי הוא סבור שזה סגולה להביא לו כסף, את הימים טובים הוא מקיים כי אז יש לו אפשרות להגיע אל הכבוד. הכל מסתובב סביב מה שהוא מחפש, ואם כן איך אפשר לצוות את האדם שיאהב את ה'.

מבאר ה'יסוד העבודה' (בפרק ב) **שהציווי לאהוב את ה' הוא להשתדל בכל הסיבות שבכוחן לעורר אהבת ה' בלב האדם, ולהתפלל על זה.** זהו הציווי. הציווי הוא **עשה דברים שיביאו אותם ביום מן**

שהאדם מרמה את עצמו וחושב שיש לו אהבת ה', **אבל אהבת ה' אמיתית צריכה יגיעה מרובה. היא לא באה ממילא. צריך בשבילה הרבה השתדלות,** הרבה הכנות, הרבה יגיעות. צריך להתנקות מתאוות, צריך להיות פרוש מעניני העולם הזה, צריך לתקן את המדות. הוא צריך להיות אדם שמוכן להתבודד, כי מי שיש לו אהבה אמיתית, לא אכפת לו מה אחרים אומרים או חושבים עליו, כי לרוב אדיקותו בהשי"ת, אינו צריך מעבר לזה שום דבר בעולם. והיות שהיא עבודה קשה כל-כך, צריך להבין איך אפשר ללמוד תורה לשמה. הרי התורה לשמה צריכה להביא לאהבת ה', ומה נעשה שכל-כך רחוקים אנו מאהבת ה', והרי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו.

והאמת שהשאלה היא על הציווי של אהבת ה' גופיה, מה צריך האדם לעשות בשביל לקיים צווי זה, והרי לכאורה מדובר בדבר שדרכו ארוכה מאוד, ואין האדם במצב שיוכל לומר - אני קם ביום בהיר אחד והולך לקיים אהבת ה'. אתה מרמה את עצמך. אתה אולי אומר בפין שאתה אוהב, ולמעשה אתה אדוק מאוד בענינים שלך.

החיצון משמש את הפנימי

נבטא זאת ביתר חריפות על-פי דברי ה'יושר דברי אמת' בענין תורה לשמה. ה'יושר דברי אמת' מבאר **שלכל אחד יש תמיד רצון פנימי ורצון חיצוני, והתורה היא לבוש להביא אל הדביקות של פנימיות האדם.** הוא כותב שכאשר אין לאדם חשק ואהבה להשי"ת והוא דבוק הרבה בתאוות הזמן ומחפש כבוד, פנימיות מחשבתו היא הכבוד והתורה היא חיצונית להביא לו את הכבוד. זה נעשה ממילא. בני אדם חושבים בענין לשון התנא "קרדום לחפור בו" שהכוונה שהאדם קם ביום בהיר אחד והולך

רש"י מפרש שכאשר האדם אוהב את חבריו, הוא רוצה לדעת אותו ולהכירו יותר ויותר. להסביר זאת, נלך מן החיצוניות אל הפנימיות. לדוגמא, חתן וכלה שהולכים להקים את ביתם ביחד, בתחילה כל אחד רוצה להכיר את המשפחה של השני - זה האח, זה הדוד, וכן הלאה. המחבב את האדם מקרבו אצלו ויודעו ומכירו. ואחר כך זה מגיע לשלב שכל אחד רוצה להכיר את תכונות הנפש של השני. הוא רוצה להכירו, הוא רוצה להבינו, כי **כשמבינים את האדם, הוא נעשה מאוד מאוד קרוב אליי**. זה לא מבחוח, שנטל ממנו משהו והחזיר לו משהו. כשהאדם מתחיל להבין את השני, הוא חודר אצלו ונעשה קרוב אליו בלב. "הוא מבין את מהלך מחשבותי ואני מבין את מהלך מחשבתו". **יש לו שייכות ורגש להרגשים של השני כי הוא מבין אותו. הוא מבין את מהות נפשו. מי שרוצה להיות קרוב אל חבריו, רוצה להכיר את נפשו.**

אין חיבור בלי הבנה הדדית

אמנם דבר עדין הוא, כי יש כאלה שרוצים להכיר את נפש זולתם רק בתור סקרנות. אך לא על זה אנו מדברים. אנו מדברים על **קרבה וחיבה אמיתית**, כי דבר כזה **יכול להתפתח רק על ידי שיכירו ויבינו זה את זה ויעבדו ביחד, כי אז יוכל כל אחד לתמוך בשני ולהרגישו באמת**. יסוד גדול הוא בענין רב ותלמיד, כי צריך להיות ביניהם שייכות. כשמדובר בקשר יבש, זה לא עובד. כמו שהגמרא אומרת בתענית שרק על-ידי הסברת פנים ואהבה יכול התלמיד להצליח. כשהרב מכיר את נפש תלמידו, יכול להיווצר החיבור הנכון ביניהם. כשאין הוא מבין את נפשו, חיבור זה לא יכול להיווצר.

אפשר לראות זאת הרבה מאוד. למשל מחנך, אפילו יהיו לו ידיעות לרוב ויהיה ירא

הימים לאהבת ה', והתפלל שתזכה לאהבת ה', ואע"פ שבפנימיותך עדיין אינך שם, הסיבות והתפילות ישנו את פנימיותך.

רצוננו לראות את מלכנו

ובחזרה אל התורה. **האדם לומד תורה כי הוא רוצה להגיע לאהבת ה' ואע"פ שעדיין אינו במדרגה זו.** אין הפשט שהוא **כבר בוער באהבת ה' והוא בא ללמוד תורה כדי להשתעשע עם השי"ת**. זה מה שצריך להיות, זה באמת התכלית, וכמו שכתב בזוה"ק שמחצות הלילה הקב"ה משתעשע עם נשמות הצדיקים. זה צריך להיות הסדר, שהאדם להוט אחרי השי"ת והוא מתנפל על הגמרא, כי כך הוא מדבר עמו ומתדבק בו. אבל כשהאדם עדיין אינו שם, הוא מבין כך: "אני רוצה להיות יהודי כזה שמשתוקק כל היום להשי"ת, ולכן עכשיו כשאני מכבה את הפלאפון ומתנתק מכל צרכי ללמוד, ואני אומר את המילים בקול ונעמד על רגליי כדי שלא ארדם, הגם שאיני מרגיש עכשיו אהבת ה', אני עושה זאת כי הקב"ה צוה לי לעשות זאת כדי להגיע לאהבתו יתברך". עכ"פ האדם יודע מה הוא מחפש. הוא מחפש שהתורה תסיר ממנו את הרע, ומחפש שהתורה תביאנו לקרבה אמיתית עם השי"ת.

המחבב את האדם מקרבו ויודעו ומכירו

הנה בפרשת וירא כתוב: וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עשה, ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום וגו' כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו וגו', ופירש רש"י: כי ידעתי - לשון חיבה, כמו (רות ב, א) מודע לאישה, (שם ג, ב) הלא בועז מודעתנו, (שמות לג, יז) ואדעך בשם, ואמנם עיקר לשון כולם אינו אלא לשון ידיעה, שהמחבב את האדם מקרבו אצלו ויודעו ומכירו.

רוצה להתחבא תחת כנפיו של השי"ת. הוא רוצה להיות קרוב, כלשון רש"י: המחבב את האדם מקרבו אצלו ויודעו ומכירו. הוא רוצה להכירו יותר, הוא רוצה להבינו. אפשר להכיר את השי"ת רק על-ידי יגיעה ועמלות בתורה. יגיעת התורה עם ביטול, לא עם המוח שלי. אני רוצה לדעת מה השי"ת אומר. אז הוא מקבל הרגשה שהוא מבין אותו.

הלבבות מבינים זה את זה

צריך להבין שזה לא עובד באופן טבעי. אך כשהאדם מתייגע להבין את השי"ת, הוא מבין אותו הגם שאינו יכול להוציא זאת באותיות ולהסבירו. הוי אומר: אע"פ שהקב"ה התנהג עמו עכשיו במדת הדין, ואינו יכול לומר במילים למה זה קרה, מכל מקום הוא מבין שזה נכון, כי לב מבין לב אחר. כשהאם מבינה את בנה, אין זה מכריח שהבינה למה הילד בכה ואמר. לא תמיד יש לה את כל ההסבר, אבל היא מרגישה את בנה. פעמים שהם אפילו לא נמצאים באותו מקום, אבל האם הרגישה מה שעובר על בנה. יש ביניהם קשר עמוק כל-כך שהאם מרגישה שחסר לו לבנה איזה דבר. אפילו בין שני ריעים יש את המושג הזה. הכרתי שני ידידים עם קשר עמוק מאוד שהתגוררו משני עברי הים, וכמה פעמים אירע הדבר שהאחד התקשר לשני מבלי לדעת מה מתרחש אצלו. השני ענה לטלפון והראשון שאל לדעת מה שלומו. אמר לו השני: "מה פירוש? אני עכשיו בבית חולים, נולד לי בן למזל טוב". הייתי יעד לכך. פעמיים הוא התקשר ושמע שיש אצלו מזל טוב, ופעם אחת התקשר ונודע לו שקרה לו אסון ר"ל. לב אחד מרגיש את הלב השני. הלא זה דבר שרואים אותו בחוש, אלא שאצל אם ובנה יותר מצוי שהאהבה חזקה, ולכן יותר מצוי שהדבר יתקיים אצלם. מה שאין כן בשני ידידים

שמים באמת, אם יחסר לו חלק זה, היינו שלא יצליח להבין את נפש תלמידו, יהיה ביניהם ריחוק גדול. הם לא מבינים זה את זה. התלמיד יאמר בלבו - שילך לו לחיים טובים ולשלום ויניחני לנפשי. זאת על אף שהרב לא פגע כלל בתלמיד, אבל הוא יושב ומדבר ואינו מתחיל לקלוט שהילד זקוק עכשיו לגישה אחרת, כי אז נעשה ביניהם ניתוק מוחלט. הרב יושב במקומו ואומר והתלמיד מרחף בעולמות אחרים. הם לא נעשים מאוחדים. איחוד נעשה רק כשמחשבותיו של זה חודרים למחשבותיו של זה, וזאת על-ידי שמחשבה אחת מבינה את השניה, ומשתיהן ביחד יוצאת מחשבה שלישית, וכך הולך ונבנה בנין חדש.

דע את אלוקי אביך

ובחזרה אל לימוד התורה. כשהאדם יושב ולומד תורה, הוא רוצה להכיר את השי"ת. דע את אלוקי אביך. תכיר אותו. אבל איך תכיר אותו? הרי האדם הוא נברא קטן ואין לו שום השגה בבורא כל העולמים, והרי אחד מיסודות האמונה הוא שצריך להזהר שלא לגשם ח"ו. אבל השי"ת אמר: "אני מודיע לך שאני מתגלה בתוך התורה, אנא נפשית כתבית יהבית. אם תלמד את התורה, תכיר את הנהגותיי, תדע מה אני אוהב, תדע מה שאני מאוד מאוד לא אוהב". אכן כן, אפילו כשהאדם לומד חומש רש"י, הוא יכול לראות שהקב"ה שונא גול ועריות, ומצד שני הוא אוהב את היהודי ואוהב את מי שאוהב את היהודי. הקב"ה מגלה שם את הנהגותיו. אחרי ה' אלוקיכם תלכו. כשהאדם רואה שהקב"ה מבקר חולים, הוא מבין שהקב"ה אוהב את מי שמבקר חולים. ואז הוא אומר: "אם כן אף אני אעשה זאת". זה לא דבר יבש שהוא רוצה לחקות את השי"ת, וזה לא דבר חיזוני. זה לא זה ולא זה. אלא הוא רוצה להכיר את השי"ת כי הוא רוצה להיות קרוב אליו. יושב בסתר עליון. הוא

אבל עדיין אינו מגלה לו רזי תורה. רק אם האדם מחפש את הקב"ה ומבקש להתבטל לרצונו, רק אז הקב"ה מגלה לו מסתורין שלו.

לומד על מנת לעשות שינויים

לא מכבר סיפרנו על הגה"ח רבי דוד בידרמן זצ"ל² שלמד בקביעות עם חברותא, ופעם כשישבו ולמדו, יצא להם לדון תוך כדי לימודם במי שיש לו מחסן מפלסטיק בחצירו אם הוא מחויב במזוזה והגיעו למסקנא שהוא מחויב. לפתע ראה החברותא את ר' דוד סוגר את הספר ומתנער ללכת. לשאלתו לאן הוא הולך והרי אף פעם אינו הולך באמצע הלימוד, השיב לו בתמימות: "יש לי מחסן כזה בחצרי ואני הולך לקבוע מזוזה בפתחו. הרי עכשיו אנו יושבים ולומדים צריך לקבוע מזוזה, נו! הרי צריך לקבוע מזוזה". הגישה היתה - "אני הרי ישב ולמד רק מפני שאני רוצה לדעת מה אני צריך לעשות".

פעמים שהאדם מתקשר לחבירו ואומר: "אני צריך ממך עצה. אני עומד עכשיו בחנות פלונית ואני רוצה לדעת מה לבחור". הלה מייעץ לו. הוא שואל שוב: "אתה בטוח במה שאתה אומר?". "כן", הוא משיב. כיון שהוא שומע כך, תיכף ומיד הוא לוקח את החפץ והולך לשלם למוכר.

כך צריך להיות כשמדובר במדותיו של האדם. האדם לומד איזה ספר מוסר או אגדות חז"ל או הלכות ורואה שאין מדותיו מתוקנות, יקפוץ מאושר - "הפלא ופלא! הרי זה מה שרצייתי לדעת. אני לא צודק וזהו. אני משנה". עוד פעם ככה ועוד פעם ככה, ואתה רואה אותו, הוא כל הזמן משנה דברים. מה קרה? - "היה כתוב שאני

צריך שיהיו ידידים אמיתיים באופן שכל אחד חושב על השני.

אין מגלים סוד רק לאוהב אמיתי

עכ"פ לענייננו, כשהאדם עושה היכרות עם השי"ת זה לא רק שלמד ידיעה חדשה. הידיעה היא שהשי"ת אוהב כך וכך. זה אמנם מתחיל כך, אבל ככל שיוסיף להתבטל ולבקש לדעת רצון ה', כך יוסיף וירגיש אהבה להשי"ת. השי"ת יהיה אצלו בבחינת יודעו ומכירו, לגבי החלקים שגילה בתורה, היינו הנהגותיו יתברך שהם סודות התורה. הן על זה אמר רבי מאיר "הלומד תורה לשמה, מגלין לו רזי תורה". מה הן הרזין? הרזין הם הנהגותיו יתברך, אשר ככל שהאדם מוסיף להתקרב, השי"ת מתגלה לו יותר.

נאמר במשל רק כדי להבין את הנמשל, והכל מתוך זהירות תירה שלא לגשם ח"ו: אף אחד לא הולך לגלות את עניניו האישיים למי שרק אתמול החליט להתיידד אתו, ומי שמגלה לאחד כזה, אחד מהשניים, או שהוא סתם טיפש או שהוא טועה ובסוף הוא מתחרט מאוד. ואפילו אם כבר התיידד אתו חצי שנה או שנה ואז גילה לו את סודותיו, הוא אח"כ מתחרט מאוד, כי הוא רואה שאין זה קשר בנוי - "הוא רק עכשיו נהיה חבר קרוב שלי לשתי דקות, עד שקיבל את כספו והמשיך הלאה". זהו הסדר. אף אחד לא מגלה את ענייניו הפרטים רק למי שיש לו אתו קשר קרוב מאוד ויש ביניהם אהבה שאינה תלויה בדבר, כי אז זה מתאים שייפתח לו.

מי שלומד עכשיו, כרגע, כי עכשיו זה מתאים לו, עכשיו זה כדאי לו, אין הקב"ה מתגלה לו וממילא אין אותה קרבה קיימת. הקב"ה מאוד אוהב אותו וממתין לו שיגיע,

ג. מזקני חסידי קארלין סטאלין מנקיי הדעת שבירושלים. בנו של הרה"צ ר' יעקב יצחק בידרמן מלעלוב - ירושלים זצ"ל.

ניתפס על אחד מהם, אלא נבין שהכוונה לדבר יותר עמוק. פעמים שהאדם שואל: "מה אתה רוצה ממני? הרי אני עושה הכל לפי ההלכה! למה אני צריך לעשות יותר? למה אני צריך להקפיד יותר. בשולחן ערוך זה לא כתוב". כמו כן נוכל לשמוע שאלה זו מהבנים. הבן שואל: "למה אני צריך לעשות כך וכך ואינו כתוב בשולחן ערוך?".

אכן תכלית התורה והמצוות היא להכיר את השי"ת. האדם לומד תורה ומקיים מצוות כי הוא רוצה להגיע למצות אהבת ה', ואחד מהאופנים שהרצון הזה מתבטא הוא על-ידי שהוא מקיים את המצוות ביתר הידור, ביתר שלימות, באופן של לפנים משורת הדין, כי הוא רוצה שהמצוות יקרבו אותו אל השי"ת. אם האדם אומר: "אני רוצה להגיע רק לקיום המצות, לשמור ולעשות ולקיים. מה שאני עושה עומד בדרישות ההלכה? זהו זה. לא מעניין אותי יותר", נמצא שעצר באמצע הדרך. וזה מה שהספרים אומרים לנו שהתורה צריכה לעורר באדם התשוקה והרצון למצוא את השי"ת. זה מה שהספרים קוראים הידור מצוה, קדושים תהיו וטעם בשבת.

כשהאדם מחפש להרגיש טעם בשבת פירושו שהוא מחפש את השי"ת. הוא אומר לו שירות ותשבחות. הוא רוצה להרגיש קרוב כי הוא רוצה לקיים מצות אהבת ה'. הוא רוצה שנשמתו תוכל להגיע אל השורש שממנו היא באה. האדם מחפש שהתורה תביאנו למשהו יותר גבוה. ההתחלה היא שהוא לומד כדי לקיים, אבל התכלית של לקיים היא שיוכל לקחתו לשלב הבא.

התענוג שבלימוד התורה

ידוע מה שכתב ה'אבני נזר' בהקדמתו לאגלי טל בענין מי שמרגיש תענוג בלימודו, אם זה פוגם בתורה לשמה, והשיב שאין זה פוגם, ואדרבה, הא גופא זה תכלית

לא צודק". אדם כזה כיון שהקב"ה רואה שהוא מחפש אותו, אף הוא מתגלה לו כמים הפנים לפנים, ואז מגלין לו רזי תורה. עבודת האדם כשלומד היא שהוא מחפש להכיר את השי"ת, דע את אלוקי אביך. זהו יסוד הדבר, והרי הוא כאותם יסודות שלמדנו בשיעורים הקודמים לגבי סור מרע, אבל זה מתפרש יותר רחב שיודעו ומכירו היינו שהוא רוצה משהו מעבר לזה.

אל הר האלוקים חורבה

הרבה מאוד ספרים כתבו בפירוש שעל מנת לקיים אינו המדרגה העליונה של תורה לשמה. אמת שזה ג"כ מדרגה של תורה לשמה כמו שכתב השל"ה הק', אבל עיקר התכלית הוא להגיע לאהבת ה'. דבר זה כתוב הרבה בספרים וכמה פעמים ב'חתם סופר'. פירושו של דבר: מה האדם מחפש? הוא לא מחפש רק כדי להגיע לקיום התורה, כאומר: "אם קיימתי את המצוה נכונה, הגעתי אל היעד". לא! הוא מחפש לקיים את כל המצוות כי הוא רוצה למצוא את השי"ת בעצמו. זהו היסוד שהספרים מבארים. הוי אומר: מה שנוגע לאדם הוא שהוא מוכן לשנות הכל כשהוא לומד, אבל לא את זה הוא מחפש. הוא מחפש להכיר את השי"ת. הוא רוצה להגיע למצוה שנקראת אהבת ה', אך הוא יודע שלא יוכל להגיע לאהבת ה' אם לא יהיה מוכן לעשות שינויים ככל אשר יושת עליו. כך תראה שבברכת אהבת רבה לאחר שמבקשים על התורה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים, מבקשים ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך, כי מבקשים להגיע ליותר מקיום המצוות בלבד.

ולהבין במילים יותר פשוטות, דבר זה שייך למושג של הידור מצוה, או קדושים תהיו, או מה שנקרא טעם בשבת. אנו נותנים שלושה משלים שונים כדי שלא

תואם להפליא, אז רואים את האמת. מהות השקר היא שכל פעם אומרים מה שכדאי. פעם אומרים כך ופעם אומרים כך. לעומת כך, מהות האמת היא שהכל תואם להפליא - צדקו יחדיו. **הפלא שבאמיתות מביא לידי התרגשות כי אז רואה האדם את נותן התורה, וזה אחת מהמדרגות הראשונות שבהן האדם פוגש את השי"ת.** הוא מלא התרגשות כי פגש את השי"ת.

ולא האופן היחידי. יש עוד הרבה אופנים. פעמים הרבה כשלומדים את האוה"ח הק' ורואים את התורה לשמה שזכה להביא לעולם, רואים את האהבת ה' שלו, את היראת ה' שלו, רואים איך הוא מסביר מתן תורה, איך הוא מסביר קדושים תהיו, רואים שזו תורת אמת. כל מילה היא רוח הקודש. מהרש"א. רואים שכל מילה היא רוח הקודש. **כל הדברים האלה חבלים הם להיאחז בהם. לכן אנו לומדים את דברי התנאים ואמוראים,** את דברי האוה"ח הק' והמהרש"א, חיבורים של צדיקים כאלה שלמדו תורה לשמה. הם נותנים לנו את החבל להשיג משהו. אבל **ההתרגשות של הדבר הזה הוא פעמים הרבה תענוג כזה שאינו בגדר של התרגשות בלבד, אלא הוא תענוג של שנובע מההרגשה שפגש את השי"ת.** כשהאדם פותח ספר ומוצא שם תשובה לשאלה שהוא מתמודד עמה, הוא פותר איזה ספק שנוגע לו כי הוא רואה שהקב"ה הזמין לו את התשובה, הרי הוא פוגש את השי"ת. לא את הסברא. הקב"ה רוצה שבכל עת ייגש האדם אל התורה באופן זה, שהיא תביא לו שמחה, תענוג וקרבה. עבודה גדולה היא, אבל **תחילה לכל צריך האדם להרגיל את מוחו לזכור שהוא מחפש את התענוג, התענוג של הקרבה, התענוג של יודעו ומכירו, כי הקב"ה גילה את עצמו בתורה כדי שנוכל לפגוש אותו שם.**

התורה שהאדם ישיג אותו תענוג. וכבר ראינו בשיעור הקודם **מהרה"ק מפיאסצנא זיע"א שהאדם צריך שתהיה לו התרגשות בתורה ובתפילה. התרגשות בתורה.** אכן ההתרגשות בתורה אינה נובעת מהסברות והפלפולים. **אלה רק לבושים הם שהאדם יוכל להתרגש מגילוי אלקותו יתברך.**

ונבאר: הקב"ה הרי מנהיג את העולם, וכל אחד מבין שהאדם שהולך על רגליו ויכול לראות ולשמוע ולדבר, זה אלוקות, כי רק השי"ת יכול לעשות זאת, אבל בדרך כלל אין האדם מתרגש מזה, כי התרגל שכך הוא הסדר. אבל אם האדם רואה משהו שהוא למעלה מדרך הטבע, אזי הוא מתרגש, כי **השינוי גורם לו לראות את השי"ת ביתר בהירות. באמת היה הטבע עצמו צריך לעורר את התרגשותו,** אבל בגלל שהתרגל לטבע, רק כשהוא רואה דבר שיוצא מגדר הטבע מעורר אצלו התרגשות עד שהוא מוצא את עצמו צועק בקול ובעיניים נוטפות דמע - פגשתי היום את הקב"ה.

בתורה יש ג"כ מושג כזה. האדם לומד תורה ומתרגל לסברותיה. הן ודאי שכל סברא היא קדושה וטהורה והקב"ה מגלה בכל עת את סודותיו לאדם, אבל הוא מתרגל - תנו רבנן, יש רבי מאיר, יש רבי יהודה, יש רבי יוסי. זה לא צריך להיות ככה, אבל ככה זה בדרך כלל. אך יש שהאדם יוצא מן הכלים כשהוא מוצא משהו בתורה, וזה קיים בהרבה אופנים. אחד מהאופנים הוא כשהוא רואה איך דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר. הוא נפגש במין חידוש המעיד על מה שכתוב "משפטי ה' אמת צדקו יחדיו". זה מתאים עם זה וזה עולה בקנה אחד עם זה והכל מראה על שלמות, הרמב"ם לשיטתו והר"ן לשיטתו. לא הסברא בלבד מרגשת אותו, אלא גם ובעיקר פגישתו עם אמיתות התורה. כשהכל

מדור אור החיים הק'

ערש"ק פרשת וישלח תשפ"ב

בחינת כל - שפע שלעולם אינו נחסר

גומא מבערב ובשחרית אתה מוצא אותה שנתמלאה, כך כל האלפים שחסרו ישראל בימי דוד, אימתי נתמלאו, בימי שלמה), **והיא ברכת כל. והוא סוד** (מ"א יז, יד) **כד הקמח לא כלתה** (אצל האשה הצרפתית, שאליהו הנביא אמר לה: כה אמר ה' אלוקי ישראל כד הקמח לא תכלה וצפחת השמן לא תחסר עד יום תת ה' גשם על פני האדמה, וכך נתקיים בה כלשון הפסוק: כד הקמח לא כלתה וצפחת השמן לא חסר כדבר ה' אשר דיבר ביד אליהו).

ועיין מה שפירשתי בפסוק (י"ח) **ויבא יעקב שלם** (שזאת היא הכוונה, שחסרונו נשלם), **וברכה זו זכו בה כל האבות, אברהם בכל** (וה' ברך את אברהם בכל), **יצחק מכל** (ויבא לי ואוכל מכל) **יעקב כל** (וכי יש לי כל) **וזה סודה. ומעתה נותן טוב טעם באומרו קח נא את ברכתי וגו' כי חנני אלוקים וכי יש לי כל והנחסר נשלם מעצמו.**

ויבוא יעקב שלם

והנה לפנינו דברי האוה"ח הק' בפסוק י"ח. לשון הפסוק הוא **ויבא יעקב שלם עיר שכם אשר בארץ פְּנֵעַן פְּבָאוּ מִפְּדַן אֲרָם.** כתב האוה"ח הק': **צריך לדעת מה כוונתו באומרו שלם, ורבותינו ז"ל** (שבת לג, ב) **אמרו דרשות. עוד צריך לדעת כוונת**

וכי יש לי כל

כשיעקב הציע את הדורון לעשו, סירב עשו לקחתו באמרו: **יש לי רב אחי יהי לך אשר לך.** אבל יעקב לא אמר נושא, אלא הפציר בו חזור והפצר: **ויאמר יעקב אל נא אם נא מצאתי חן בעיניך ולקחת מנחתי מידִי כי על כן ראיתי פְּנִיךָ פְּנִי אֱלֹקִים ותרצני, קח נא את בְּרִכְתִי אשר הבאת לך; כי חנני אֱלֹקִים וכי יש לי כל.** ואכן הפצרותיו הועילו לו, כלשון הפסוק: **ויפצר בו ויקח.**

כד הקמח לא כלתה

כתב האוה"ח הק': **ירמוז באומרו כל** (וכי יש לי כל) **שהיא בחינת הקדושה שנקראת כל, ובהינה זו כשתהיה מושגת באדם, אין החסרון עושה רושם והחסר נשלם מעצמו** (האוה"ח הק' בא ליישב התמיהה מה זה שאמר יש לי כל? היתכן שבאמת היה לו הכל? אלא הכוונה לבחינת הקדושה שנקראת כל, אשר מי ששיג אותה, כל מה שנחסר ממנו חוזר ומתמלא), **וכברכת ישראל כחול** (בפרשת העקדה: והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים) **שהחסר נשלם מעצמו** (מקור הדברים במדרש פרשת במדבר, וזה לשון המדרש: נמשלו ישראל כחול, מה החול הזה אתה עושה בו

כזה כולל את כל מערכת האדם וממנו יכול להתפתח אדם שלם.

נקודת החיות חוזרת ומתפשטת

אנחנו כשאנו רואים שחסר איזה דבר באיזה מקום, נדמה לנו הדבר כאילו אין בו כלום. מקודם היה שם משהו, ועכשיו הוא ריק אין בו כלום, וכיון שכן קשה לנו להבין איך יחזור ויתמלא. אבל אין זו האמת. האמת היא שבמקום זה יש חיות אלווקית. בלי זה לא היה המקום קיים. הרי אומר: **מה שנחסר זה רק הלבוש, אבל החיות האלווקית עדיין קיימת, ואם כן הדבר יכול לחזור ולהתמלא כבתחילה.**

וזהו באמת סוד תחיית המתים. בתחילה היה כאן אדם עם לבוש שלם ועכשיו נדמה שלא נותר ממנו כלום, אבל אין זה אמת שלא נותר ממנו כלום, שהרי נשארה ממנו עצם הלזו ובה יש חיות אלווקית, וכשיעלה רצון מאת הבורא ית"ש ויוריד עליו טל תחיה, החיות האלווקית שבעצם הלזו תחזור ותתרבה והאדם יקום כבתחילה שלם בקומתו.

ובספ"ק "באר מים חיים" (פרשת בחקותי) כתב שזהו כח הגשם. הגשם מגיע ממקור רוחני, אלא שהוא מגיע לעולם הזה בלבוש גשמי, וכשהוא יורד למטה ומשקה את האדמה, הוא מעורר את החיות האלווקית שבתוך האדמה והאדמה מתחילה להוציא פירותיה. ולכן מזכירים גבורות גשמים בתחיית המתים כי סוד אחד להם.

כח מחשבתו של אדם

מבאר השפת אמת': **כאשר האדם מתבונן בכל דבר ומזכיר לעצמו שמה שנחסר ממנו הוא רק הלבוש ובאמת יש בו עדיין חיות אלווקית, הוא מעורר במחשבתו את החיות האלווקית וממילא יחזור אליו השבע ויחזור ויתמלא.**

הכתוב באומרו בבואו מפדן ארם אין ידוע המכוון בזה. ורש"י ז"ל פירש כאדם האומר וכו' יעויין דבריו (לשון רש"י: כאדם האומר לחבירו יצא פלוני מבין שיני אריות ובא שלם, אף כאן ויבא שלם מפדן ארם, מלבן ומעשו שנזדווגו לו בדרך), **ודבר זה ידוע הוא מסיפורים הקודמים** (ומה צורך יש להזכירו?). **אכן נראה כי יודיע הכתוב כי מה שחסר מנכסי יעקב אבינו במנחה אשר נתן לעשו, השלים ה' חסרונו שחסר מנכסיו שהביא מפדן ארם, והוא אומרו ויבא יעקב שלם וגו' בבואו מפדן וגו' פירוש שלם בנכסים כשיעור בואו מפדן ארם, והגם שניכה מהם במנחה גדולה אף על פי כן ה' שלם לו, והיא ברכת כל שנתן לו ה' כמו שפירשתי למעלה.**

כח הריפוי הקיים בבריאה

הנה אם נתבונן קצת, נראה שבחינה זו שנקראת כל קיימת בבריאה באופן כללי. ולמשל, אם נחתך האדם בגופו או אפילו נחסר מעט בשרו, הגוף עצמו משלימו. כח הריפוי הוא שהטביע הקב"ה בגוף האדם. וכשנתבונן עוד, נראה שכן קיים כח זה בכל ארבעת היסודות: אש עפר רוח מים. המים, ככל ששואבים מים מן הבאר, הבאר חוזר ומתמלא. האש, מדליקין מנר לנר ואינן השלהבת נחסרת. הרוח, הלא היא נושבת בלי הפסק. והעפר, כמו שהביא האוה"ח הק' שהחול אינו נחסר לעולם.

ובספ"ק "שפת אמת" הביא את יסוד דברי האוה"ח הק' וביאר את טעמו: הנה **בכל דבר בעולם יש נקודת חיות מהשית, והדבר הגשמי אינו אלא לבוש לאותה נקודת חיות, ונקודת חיות זו אינה מוגבלת לדבר אחד בלבד, אלא היא כוללת הכל.** כשצריך שיהיה שם עץ - היא עץ, כשצריך שיהיה שם אויר - היא אויר, וכן הלאה. אפשר לדמותו לדי. אן. איי. שנמצא בכל תא שבגוף אדם, שהרופאים גילו שכל אחד

אחרת, סוף דבר מדובר בשפע וזהו העיקר. **וכיון שהסתכל באופן זה, לא היה שייך חסרון בנכסיו, כי גם אם נחסר מהם מעט, מיד חזרה החיות הרוחנית והתרבתה ונשלם החסר.**

אין השפע נחסר מעשיית רצון ה'

יש שהאדם מקבל משכורת ויש לו חוב שהוא צריך לפרוע. אומר הוא: "אין רצוני לפרוע עכשיו את החוב. איזו חוצפה! עד שכבר עשיתי קצת כסף, אני צריך להעביר אותו לאחרים?!" וכך הוא דוחה את פרעון החוב אך ורק מפני שאינו יכול להיפרד מהכסף שעשה. **אכן אם תאמין שכאשר הגיע כסף לידך, שפע הוא שהקב"ה שלח לך, תבין שכאשר אתה לוקח את הכסף ועושה עמו את הדבר הנכון, לא יתכן שתיחסר מחמת כן. לא יתכן שיחסר לך מהשפע בגלל שלקחת ממנו ועשית בו רצון ה'.** אין דבר כזה בעולם. ואדרבה! **כשאתה עושה עם השפע את הדבר הנכון, השפע פרה ורבה.** לכן כתב הרמב"ם שאין האדם מפסיד מנתינת צדקה. לא יתכן כדבר הזה. הגע עצמך! **אין יתכן שהאדם יקח את השפע שקיבל מבוראו ויחיה עמו עני ובגלל זה יחסר לו מהשפע.** אפשר להבין דבר כזה רק כשמסתכלים על הלבוש ורואים כסף, כי אז מבינים שאם הכסף יעבור לעני, לא יישאר כאן כלום. אך ככל שיתרגל האדם **להסתכל על הפנימיות ולראות את השפע ולא את הכסף, כך יוסיף ויכניס בחינת 'כל' בנכסיו.** וזהו עשר בשביל שתתעשר אשר הקב"ה אמר על כך ובחנוני נא בזאת. **האדם נותן מעשר כספיו לצדקה וכספו רק הולך ומתרבה.** וזהו גם מה שאמרו חז"ל **הוצאות שבת ויו"ט אינן מן החשבון,** וכתב הריטב"א שכן הוא בכל דבר מצוה. לא יתכן אחרת. שלא כדרך הטבע הוא שיקח האדם שפע ויעשה בו רצון ה' ועל ידי כן השפע יעלם ממנו.

דוגמא אחת מיני אלפים: **אנו רואים נשמה שתעתה ונדמה לנו שהיא כבר מתה.** הרי הוא עושה עבירות ומתנהג בקרירות ולגמרי מנותק הוא מכל ענין של יהדות, הכיצד יוכל לחזור לכמו שהיה. **אולם הצדיק יש בכוחו להסתכל בנקודת החיות הקיימת אצל יהודי זה, ולא רק להסתכל בה, אלא גם להשקותה, וכשהוא מדבר אליה ומשקה אותה, הוא גורם לה לפרות ולרבות.**

כי כל בשמים ובארץ

יסוד זה הוא הנקרא כל כפי שביאר כאן האוה"ח הק', וסיבת הדבר כי לשון הפסוק ב'ויברך דוד' הוא (דה"י א כט, יא) "כי כל בשמים ובארץ", ופירושו שבכל דבר של ארציות יש בו שמים, וכלשון חז"ל על פסוק זה "דאחיד בשמיא וארעא". **כשהאדם מאמין בשמים הקיים בארץ, הוא משקה את הארץ, וכיון שהוא משקה אותה, היא מתחילה להצמיח פירות.** לפיכך נקראת מדה זו כל.

ונוגע הדבר גם למי שנמצא במצב של חושך. לכל מצב של חושך יש שמים, וכשהאדם מאמין בשמים הקיים בו ומשקה אותו על-ידי שהוא מודה על כך לה' ועל-ידי שהוא אומר בפיו שהוא מודה שהקב"ה נמצא במצב זה, **מתחילה ישועתו לצמוח.**

מבאר האוה"ח הק' שיעקב אבינו זכה לבחינה זו, בחינת כל, כי הוא כשהסתכל על נכסיו, לא ראה שיש לו בהמות, גמלים וכסף, כי הרואה את נכסיו בלבושיהם באופן שכל דבר נפרד מהאחרים, הוא בבחינת "יש לי רב" שאמר עשו, אך יעקב ראה את כל נכסיו כמקשה אחת, הוא ראה **בכולם רק שהקב"ה שלח לו שפע,** ומה חילוק יש אם שלחו לו בצורה זו או בצורה

עסקיו בערב שבת ומרגיש כאילו כל מלאכתו עשויה, לא יתכן שיחסר מזה משהו, ואדרבה, בזה הוא שהוא עוצר את מלאכתו, הוא מגלה דעתו שהוא יודע שאין הונו מגיע אליו על-ידי עשר אצבעותיו, אלא שפע הוא שהוא מקבל מן השמים, וכיון שהוא מכיר בזה, הוא מתחבר לפנימיות נכסיו ומשקה אותה, וכיון שכן הפנימיות תפרה ותרבה ויקויים בו ברכת ה' היא תעשיר.

אמר יעקב אבינו לעשו: אתה חי בעולם הפירוד, שהרי אתה אומר יש לי רב, ריבוי של דברים, ולכן אתה חושש שאם תקבל את הדורון שלי, יחסר לי מנכסי. אבל אני אומר **יש לי כל ולכן שום דבר אינו נחסר ממני**, ואם כן קבל ממני את הדורון כי זה נהנה וזה לא חסר הוא. ומה היה בסוף? - ויבוא יעקב שלם, ואיתא **במדרש** שערב שבת היה. ביאר ה'שפת אמת' כי בחינת כל היא בחינת השבת. **כשהאדם עוזב את כל**

מדור הילולא דצדיקיא

נלמד לזכות דוד בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור הילולא דצדיקיא

ערש"ק פרשת וישלח ט"ו כסלו תשפ"ב

הרה"ק רבי דוב בער זיע"א המגיד הק' ממעזריטש

י"ט כסלו תקל"ג

הבעש"ט לכוחו של המגיד. הרה"ק מרוזין זיע"א אמר שהבעש"ט היה בבחינת כתר והמגיד בבחינת חכמה. הפירוש הפשוט הוא שהבעש"ט הגם שהביא אור גדול לעולם, עדיין היה האור בהעלם ולא התפשט בעולם, והמגיד כשהתקשר לבעש"ט נעשה מזה בחינת חכמה, כידוע שהמגיד פתח והרחיב את האור והעמיד תלמידים הרבה אשר המשיכו אור זה והאירו בו את כל העולם כולו.

ומתלמידי יותר מכולם

בספר "לב שמח" לרה"ק רבי העניך מאלעסק זיע"א כתב: שמעתי ממורי חמי [ה'שר שלום' מבעלזא זיע"א] שאמר בשם המגיד מלוצק, הרה"ק רבי שלמה לוצקער זיע"א (תלמידו של המגיד ממעזריטש ומכותבי תורותיו), שלאחר שהמגיד ממעזריטש היה תקופת מה אצל הבעש"ט וביקש לשוב לביתו, הבעש"ט לא הסכים לכך ועיכבו שוב ושוב. שאל את הבעש"ט למה הוא מעכב אותי, והבעש"ט השיב לו בזה הלשון: "מוחי הוא כמעין הנובע, והמעין כפי מה ששואבים ממנו, כך הוא מוציא מים".

מקבלים זה מזה

נכדו הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב זיע"א אמר: מקובלני שהבעש"ט הק' זקני המגיד הק' ממעזריטש קיבלו זה מזה. כפי שהמגיד זקוק היה לכוחו של הבעש"ט, כך היה הבעש"ט זקוק לכוחו של המגיד. וכן כתב הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זיע"א שכאשר המגיד הגיע אל הבעש"ט, הושיט לבעש"ט קוויטל עם פדיון, ואף הבעש"ט הושיט לו קוויטל עם פדיון. וכשנפרדו, המגיד השפיל את ראשו והבעש"ט הניח עליו את ידיו וברכו, ואז השפיל הבעש"ט את ראשו והמתין שהמגיד יניח אף הוא את ידיו על ראשו ויאציל עליו ברכה, אך המגיד ירא היה להניח את ידיו על ראשו. תפס הבעש"ט בידי המגיד והניחן על ראשו ואז האציל עליו המגיד מברכות פיו.

קשר הדוק היה בין שתי נשמות הצדיקים וכמה מהצדיקים הבאים אחריהם דימו אותו לקשר שהיה בין האר"י ז"ל ורבי חיים ויטאל, וכפי שהאר"י ז"ל נצרך היה לכוחו של רבי חיים ויטאל, כך נצרך

הצדיק שנוכל לדבוק בו. אמר להם: לכל צדיק שתבואו, תבקשו ממנו עצה לגאווה. והיה אם יתן לכם, תדעו שאינו הצדיק האמיתי. רק אם יאמר לכם שאין עצה לגאווה, אלא כל החיים צריך לעבוד על מדה זו, אז תדעו שהוא הצדיק האמיתי שאפשר לדבוק בו. וכך הווה. כשהגיעו אל המגיד וביקשו ממנו עצה לגאווה, אמר להם: "אין עצה ואין תבונה לרעה זו", והכתירוהו לרבים.

אכן יש סיפורים רבים על המגיד שעבד עבודה גדולה להיות בענווה ועל ידי כן זכה להשגות גדולות בתורה, וכפי שהתורה מגלה לנו על משה רבינו שהשגות בתורה נובעות מהשגות בענווה. כיון שהיה עניו מכל אדם, זכה להיות רעיא מהימנא.

אחד חכם אחד תם

פעם פגש המגיד ידיד מנוער שהלך ללמוד חכמות זרות. כששאל אותו מה למד, מנה בפניו: "הנדסה, חשבון, מתמטיקה ועוד". אח"כ ביקש האיש מהמגיד שיאמר לו מה הוא למד. אמר לו המגיד: "לא למדתי כלום". כשראה המגיד שהוא מסתכל עליו בתמהון, אמר לו: הבה ואמשיל לך את משלי: מעשה במלך שהיו לו שני בנים. האחד היה חכם גדול והשני היה תם. את החכם שלח ללמוד הרבה חכמות, ואת התם השאיר אצלו להיות תחת הסינר שלו. ועתה בין תבין שאתה בהיותך בן חכם, הלכת ללמוד את כל החכמות, ואילו אני בהיותי בן תם, נשארתי להיות תחת הסינר של מלך מלכי המלכים הקב"ה.

אכן כן, המגיד לימד את תלמידיו וזה מה שתלמידיו קיבלו ממנו, שעיקר העמלות בתורה, הוא לא כמה האדם יכול להתפלפל ולומר משלו, אלא כמה הוא יכול להיות בענווה ובתמימות. ככל שיש לו לאדם יותר

יסוד יקר הוא מאוד, ועל זה אמרו חז"ל (תענית ז, א) "ומתלמידי יותר מכולם", כי כשיש משפיע ומקבל, ככל שהמקבל שואב יותר, המשפיע מוציא יותר. אכן הבעש"ט השתוקק הרבה למצוא תלמידים אמיתיים כדי שמעיינו יתגבר, כידוע שהרבה פעמים התבטא שיש נשמה במקום פלונית שצריכה להגיע אליו, ואף כאן הבעש"ט רצה שהמגיד יגיע אליו, וכשהגיע אליו, לא רצה שיסע ממנו.

הרה"ק רבי שלמה לוצקער זיע"א כתב בהקדמתו למגיד דבריו ליעקב: הבעש"ט לימד את המגיד שיחת עופות ושיחת דקלים, וכן לימדו שמות ויחודים וספר מעיין החכמה ואמר לו פירוש על כל תיבה, וגם הראה לי ספר רזיאל המלאך וכתב המלאכים ואמר לי שהבעש"ט לימדו כל מה שכתוב כאן ושכל מלאך יש לו אותיות א"ב משונות מהמלאכים האחרים, כל אחד לפי מדתו וערכו, והראה לי איך אפשר לראות דרך השמות בכל ראש חודש ניסן מי יהיה הממונה על העולם, כי אחד בניסן הוא ראש השנה למלכים ובו נקבע באיזו הנהגה תתנהג העולם בזו השנה, עם איזה ממונים ואיזה שרים.

עוד כתב ששאל מרבו המגיד מדוע אינו מגלה את מדרגותיו כפי שעשה הבעש"ט, והשיב לו המגיד שגם הבעש"ט לא גילה את מדרגותיו וכל מה שאמר היה רק אפס קצהו, וכן לא גילה שהיה לו גילוי אליהו, אך אני בעצמי השגתי בבואי אליו שהיה לו גילוי אליהו.

אל תבואני רגל גאווה

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארנא זיע"א כתב בספרו "נוצר חסד" שהבעש"ט קודם הסתלקותו הורה לתלמידיו שיחפשו לעצמם רבי שיוכל להאיר להם לאחר פטירתו. שאלו אותו איך נדע מי הוא

יודע עד מה. הם לא יודעים להשיג את גדלותו ופרישותו של הצדיק וזה מה שגורם להם לחשוב שאין עוד נביא. כשמעם זאת, התנחמו על מחשבתם ונעשו מתלמידיו המובהקים של המגיד וממעתיקי שמועתו.

אכן מעשה זה צריך להיות שמור בזכרונינו, כי יסוד גדול הוא לדעת ש**כאשר האדם בא אל הצדיק, יתכן שיאבד ממדרגותיו**. כשהוא נמצא בביתו, יש לו עבודה שלו לפי מדרגתו, וכשהוא בא אל הצדיק, יש שהוא יורד מעט, ולא בתור עונש הוא, אלא **מפני שהוא צריך לעשות עצמו כלי לקבלה**, וכך כשהוא מאבד קצת, **הוא נעשה נכנע ומקבל ואז הוא יכול להשיג עשרת מונים**.

אם יסתר איש במסתרים

מעשה ביהודי אחד בן זמנו של המגיד שרצה להתעלות, הסתגר במערה והתבודד שם במשך תקופה ארוכה. לאחר כמה שנים שבהן עסק בתורה ועבודה והוא סגור ומסוגר במערתו, הרגיש שהגיע למדרגה רמה מאוד. יצא מן המערה והתחיל לפגוש אנשים, ובכל מקום שהוא פונה, הוא שומע שיש מגיד במעזריטש ואצלו אפשר לראות גילוי אלקות. התפלא בלבו - "היתכן שמגיד זה משיג יותר ממני?! הרי אני שהייתי זה עתה כמה שנים במערה והגעתי למקום גבוה מאוד מאוד, אין זה מסתבר שאותו מגיד הגיע למדרגה יותר גבוהה ממני". החליט לנסוע למעזריטש ולתהות על קנקנו של המגיד.

בהגיעו אל המגיד, הוצרך להמתין בחוץ עד להגעת תורו, ובעודו מחכה, התרגו בלבו - "היעלה על הדעת שאני צריך להמתין מאחורי הדלת?! וכי אדם גדול כמוני אינו יכול להיכנס תיכף ומיד?!". ובעודו מהורהר, שמע את המגיד מדבר אל

ענווה, יותר תמימות ויותר ביטול, הוא זוכה ליותר השגות בתורה. אמנם צריך לעמול הרבה בתורה, כמו שאמרו חז"ל אם בחקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה, אבל **העמל אינה באופן חיצוני**, אלא באופן פנימי **שהאדם יבטל את עצמו לגמרי ושיהיה רצונו אך ורק לשמוע את דבר ה'.**

אותותינו לא ראינו

הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב זיע"א כתב בכתב-ידו ששני הצדיקים רבי אברהם ורבי עזריאל מקאליסק זיע"א עוד לפני שהגיעו אל המגיד היו אנשים גדולים מאוד, עד כדי כך שזכו בעת תפילתם לראות את האותיות כתובות באש שחורה על גבי אש לבנה אשר זו השגה גדולה מאוד. וכשמעו את שמע המגיד, קמו ונסעו למעזריטש. הם היו אצלו בשבת ורצו לשמוע ממנו דברי תורה, אבל לא שמעו ממנו כלום ואף לא ראו אצלו שום דבר שאפשר להתפעל ממנו, ולא רק זה, אלא בעת התפילות לא זכו לראות שם את האותיות כתובות באש שחורה על גבי אש לבנה כהרגלם, וחלשה דעתם. החליטו ביניהם להסתלק משם כמה שיותר מהר כדי שלא ימשיכו ליפול ממדרגתם. מיד בצאת השבת, נכנסו אל המגיד כדי לקבל ממנו ברכת פרידה, והיה שם הרבי ר' זושא. אמר המגיד לרבי ר' זושא: "אמור איזה דבר תורה".

פתח **הרבי ר' זושא** ואמר: דוד המלך אומר בתהלותיו (עד, ט): אותותינו לא ראינו אין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה. יש אנשים שכבר זכו לראות את אותיותיהם כתובות באש שחורה על גבי אש לבנה, והנה נעלמה מהם השגתם זו, ואמרו: אותותינו לא ראינו, בוודאי סיבת הדבר כי אין עוד נביא, הצדיק הנמצא במקום הזה אינו צדיק גדול. אבל האמת היא שלא אתנו

עיונו, **אדרבא הנה כעת אהיה עובד עבודה אמיתית שכבר אבד סברי משני העולמות ותהיה עבודתי באמת רק לעשות נחת רוח**, והתחיל שוב ללמוד בקדושה, אז בשרוהו מן השמים שהחזירוהו לחיי עוה"ב, רק מהיום והלאה יהיה נזהר שלא יעשה כזאת, היינו שלא יתאנח עוד מחמת גודל רחמנותו על בניו כי אין לך רחמנות מרובה מרחמנותו ית"ש.

הנה אף זה יסוד גדול הוא, כי הרבה בני אדם מאבדים את עשתונותיהם כשרואים בצרת אחרים. הן אמת שצריך להרגיש בצער הזולת, אבל יש בני אדם ששוקעים מחמת כן בעצבות ובמרה שחורה. כשהם עצמם שרויים בצרה, הם כבר מוצאים דרך להתחזק, אך כשרואים בצרת אחרים, רחמנותם מתעוררת ונכנסים ליגון. ובכן האיש היהודי צריך לדעת שאפילו במצה כזה הוא צריך להשאר עם האמונה הבהירה ועם קרבת האלוקים ולזכור שרחמנותו של הקב"ה גדולה משלו, ואם כואב לו, יתפלל אל ה' שיסיר את הצער, אבל ייזהר עד מאוד שלא יתעורר אצלו טינה בלבו מחמת כן ושלא תוסר אמונתו מחמת עצבותו.

בספר **"שם משמואל"** (פסח, תרע"ט) כתב: סיפר כ"ק אבי אדומו"ר [ה'אבני נזר'] זצלה"ה שפעם באו לפני המגיד הקדוש **הרבי ר' בער מראוונע** בני הקדוש ר' פנחס מקארעץ, ובאשר המגיד הקדוש היה עני, לא מצא בביתו לכבדם אלא בשירי משקה קאווע (קפה) שלו, ואמרו שמעולם לא הרגישו טעם משובח בכל מיני מעדנים כמו בקאווע זה.

מסירות נפש לקרב נשמות לאור שבעת הימים

האחים הקדושים **הרבי ר' שמעלקא** וה'**הפלאה'** זיע"א למדו בתחילה אצל

הרבי ר' זושא ואומר לו: "אמור נא מה אומרים עכשיו בשמים". והרבי ר' זושא עונה: "בשמים אומרים ככה: אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה' (ירמיה כג, כד). יש לך איש שמסתיר עצמו במסתרים, אבל אם עדיין הוא מחזיק את עצמו 'אני', לא אראנו נאום השם". משהבין הלה שהתכוון אליו, לא נכנס אל המגיד, אלא שב לעירו ולביתו ויגע במשך כמה שנים עד שהגיע לשפלות גדולה, ואז חזר שוב אל המגיד, ובעמדו מאחורי הדלת, שמע את המגיד אומר שוב אל הרבי ר' זושא: "אמור נא מה אומרים עכשיו בשמים". והרבי ר' זושא עונה: "עכשיו אומרים בשמים ככה: אם יסתר איש במסתרים ואני לא, אם האיש הסתתר והצליח לבטל את האני, אזי אראנו נאום השם".

בלתי לה' לבדו

אכן המגיד הזדכך בזה עד הסוף, וכיון שביטל לגמרי את האני, הגיע למדרגות גדולות ונשגבות עד שהכל נעשה גלוי וידוע לפניו. ואמנם אחד מהניסיונות שהיו לו וסייעו לו לבטל את האני, היה נסיון העניות, כידוע שהיה שרוי בעניות נוראית. ובענין זה כתב ה'**בני יששכר'** בספר **"אגרא דפרקא"** (פרק ב), וזה לשונו: סיפרו לי מעשה רב מאת כבוד קדושת הרב הקדוש **מהר"ר דוב בער** זצוק"ל, בהיותו מתבודד עדיין בעניות ובדחקות, פעם אחת באת אשתו והתחילה לספר לו בבכיה מגודל דחקות בניו איך הם רעבים וצמאים ואין כסות בקרה, אזי שמע דבריה והיה מתאנח מעט, והנה שמע קול שאמרו לו מן השמים שכבר אבד חלקו מן העוה"ב, והנה עמד מרעיד כרגע בהתבוננו בדעתו שכבר אין לו ב' עולמות, דעוה"ז כבר אין לו דהנה הוא ובניו מדוכים בחיצי רעב עד למאוד, וגם עוה"ב אין לו, והנה בהתבוננות הוזה הפסיק מעט מתורתו עד אשר שם אל לבו בקדושת

השערה הייתי קרוב לאבד את כל מה שרכשתי עד כה בעבודתי, כי אם היתה חוזרת ללבי ולו מחשבה אחת קטנה של התנשאות, הייתי מאבד את הכל, שהרי הקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה, אך כדאי היה לי לסכן את עצמי כדי להציל את נשמותיכם."

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

הגר"א מווילנא זצ"ל, וכשהגיעו אל המגיד, ביקשו ממנו לומר איזה פלפול, וכיון שהמגיד רצה לקרבם אל אור שבעת הימים, אמר בפניהם פלפול קשה ומסובך במשך כמה שעות, והאחים הקדושים נאלצו לאמץ את מוחם הרבה כדי לאבד את קו המחשבה. כשסיים את פלפולו, אמר להם המגיד: "דעו לכם שבמשך כל זמן אמירת הפלפול, שרוי הייתי בסכנה גדולה וכחוט

בשורה משמחת

מוקדים להשיג את הקונטרס 'הבינני'

ארה"ק

מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76	ירושלים
מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35	
מקוה יד כהן	רח' אוהל יהושע 8	בית שמש
מקווה רחוב דובר שלום	רמה ב'	
מקווה קהל חסידים	רחוב ריש לקיש 19 ד'2	
מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה	
מקווה השכונתי	רחוב הרב גרוסמן רמת אברהם	
ביהמ"ד בית גדליה	רמה ב טל: 053-317-0944	
מקווה תולדות אברהם יצחק	רח' חזון איש	
בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה	בני ברק
חנות 'מול איצקוביץ'	רחוב הרב שך	
מקוה בית פנחס	רחוב יואל	
מקוה ויזניץ	רחוב רבינא	
מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5	
ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק ניסים פינת עוזיאל	
סופר מילר	רחוב אור החיים	
מרכז מסחרי הרב לנדא	רחוב הרב לנדא 1 קומה 1-	
בית המדרש בית שלום	רחוב בעל הנס רובע ז	אשדוד
בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז	
בית המדרש בית נפתלי	רחוב יהודה הנשיא רובע ז	
בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג	
בית מדרש בעלזא	רחוב אברהם שפירא	
מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הנס	
ביהמ"ד בית פנחס	רח' ינאי 12	
היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבעלזא רובע ג	
בית עילית	רחוב פחד יצחק 5	
בית המדרש בעלזא	רח' הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59	חיפה
ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	052-762-0720	
שכונת הבעש"ט	052-760-0162	פתח תקוה
חנות משקאות ישראל	מרכז מסחרי נחלת יצחק	אלעד
מקווה חוג חתם סופר	רחוב הריף	
מקווה קרעטשניף	רחוב נתיבות שלום 2	קרית גת
חנות 'שאבעס'	רחוב בית יוסף 70	
בית המדרש אמרי חיים ויזניץ	רחוב טרפון	מודיעין
ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בתי הכנסת ברכפלד	עילית
קיוסק ערב שבת	רחוב האיילות פינת הראם	גבעת זאב

אם ברצונך לקחת חלק בזיכוי הרבים ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך,

ניתן לפנות ל'מכון הבינני' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

בשורה משמחת

מוקדים להשיג את הקונטרס 'הבינני'

ארצות הברית		
4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
5302 13th Ave	ביהמ"ד שומרי שבת	
4909 13th Ave	חדש! Koshers Discount	
814 Bedford Ave.	סאטמאר בנין בראך	וויליאמסבורג
553 Marcy Ave.	סאטמאר קעסקעיד	
690 Myrtle Ave.	סאטמאר מירטל	
127 wallabout st	ביהמ"ד קראלי	
50 Division Ave	Central Market	
44 Grove Spring Court	ביהמ"ד בית נפתלי בעלזא	לעיקוואוד
153 E 7th St.	ביהמ"ד קארלין סטאלין	
31 Arosa Hl	ביהמ"ד בית נחום - ברוקהיל BrookHill	
547 Park Ave.	ביהמ"ד סקולען	
2 Milano Dr.	ביהמ"ד שמן למנחה ד'נאדפאלא ברוקהיל	
608 E Kennedy Blvd.	ביהמ"ד סאטמאר - קענעדי Kennedy	
610 E County Line Rd	ביהמ"ד ראחמיסטריוקא	
2201 N. Wood Ave.	בית המדרש חסידי קאסאן	לינדן
52 Main Street 845-517-9722	ביהמ"ד קארלין סטאלין	מאנסי
25 Phyllis Terrace Monsey NY	כולל ויזניץ	
	ע"י המקוואות	מאנרא
אירופה		
Lange leem straat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van spangen straat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
Lamorinierstraat. 118	ביהמ"ד בית אהרן ישיבה ווילרייק	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	אנגליה-לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz terrace	חדש! ביהמ"ד בעלזא	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין די דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מוקה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

7 27785 25652 0

727785256520